

VOJNA ALI MIR

V sedanjem zapletenem in pravzaprav tragičnem zgodovinskem trenutku ni lahko najti odgovora na vprašanja, ki jih ta postavlja. Po dramatičnem terorističnem napadu na New York in Washington 11. septembra letos se je nedvomno v srcih in razumu ljudi nekaj premaknilo. ZDA so se tu kot prva tarča brutalnega napada znašle v hipu pred nešteti dilemami. Edina današnja svetovna velesila, ki je ostala brez obrambe, ponižana in razžaljena. Pri vsem tem pa ni šlo in ne gre le za hudo rano ameriškemu ponosu, ampak za napad in žalitev celotnega človeštva in njegovih vrednot. Odtod odgovor ZDA (in Velike Britanije) z napadom na Afganistan oz. na teroristične vrhove, ki so bili v to vpleteni. Jasno je, da tak pogrom, ki je prizadel prvo ameriško velemesto, kliče po represaliji. Tu seveda ne gre za neko maščevanje, ampak za pravičen odgovor, ki je samoobramba neke države oz. širše svetovne skupnosti v boju proti terorizmu.

V zadnjih letih je bilo več vojnih izkušenj s strani Amerike in ostalega sveta. Irak, nato Bosna pa spet Kosovo, Makedonija in druge. OZN je povsod tako ali drugače intervenirala. Prav tako so posegle tudi ZDA posebej, ko je šlo tudi za obrambno vojno akcijo (napad Iraka na Kuvajt). Po sklepu OZN so potekale tudi akcije v skoraj vsej nekdanji Jugoslaviji. Tudi sedanje akcije so v bistvu iniciative ZDA, ki so bile kriminalno napadene, seveda pa tudi v soglasju z resolucijami Varnostnega sveta OZN. Z eno besedo, sedanj poseg v Afganistanu je politično in moralno upravičen. Današnje stanje gotovo ni zelo enostavno ali preprosto. Kot smo že rekli, pač zlo terja odgovor in kazen. Prav sem torej lahko uokvirimo sedanje posege ZDA v Afganistanu.

Krščanska politična filozofija - od sv. Tomaža Akvinskega do Maritain - kaže na vse to. Samoobramba je torej upravičena. Svet je danes, kot že vedno, pravzaprav deljen na dvoje. To sta dobro in zlo. Jasno je, da to ne velja stoo odstotno za nobeno družbo, kajti popolnosti ni nikjer. Vsekakor pa je današnje svetovno pozorišče jasno pokazalo, kje je eno oz. drugo.

Zgornje o vsem tem piše francoski mislec Jacques Maritain in njegove besede kot nalašč veljajo za današnji primer javljanja zla. Tako namreč piše: "Vprašanje je za nas vedeti, če te nove civilizacije, kjer se dobro meša z zlom, kot v vsaki zemeljski zadevi, tu sploh zaslužijo ime človeška civilizacija."

Sedanja vojna je seveda povsem drugačna od tradicionalne, klasične (tudi npr. iraške). Nekateri jo sploh imenujejo mednarodni policijski poseg. Naj bo tako ali drugače, vojna v Afganistanu je vojna proti terorizmu in njegovim voditeljem, ki jih tam pod državno protekcijo skrivajo.

Nekdanji ameriški državni tajnik Henry Kissinger, sicer znan politolog, je zapisal, da je vojna brez sovražnika absurd, kar bi v nekem smislu lahko veljalo tudi za sedanj vojaški letalski poseg ZDA. Isti diplomat tudi ugotavlja, da je skušnjava vojne kaznovati, medtem ko je naloga politike graditi. Naj bodo misli ameriškega diplomata take ali drugačne, ne moremo po današnjih dramatičnih dogodkih mimo zadevnih razmišljanj. Mir je trajna vrednota, brez pravičnosti pa ni miru sploh ni! Zato je treba, da vsakdo po svojih močeh prispeva h gradnji miru, tudi če je pot do cilja boleča.

ANDREJ BRATUŽ

"Sredstva množičnega obveščanja nosijo veliko odgovornost. Pred napadom, ki je bil usmerjen proti vsemu svobodnemu svetu, moramo uspeli združiti tako potrebe varnosti kot tudi tiste, ki jih zahtevata svoboda in demokracija. Ne smemo se vdati lahki skušnjavi spopada civilizacij in niti ne sprejeti ponovnih pojavov nestrpnosti in diskriminacij zaradi etničnih ali verskih razlogov."

ROMANO PRODI, PREDSEDNIK EVROPSKE KOMISIJE, V ČESTITKI TEDNIKU FAMIGLIA CRISTIANA OB 70. OBLETNICI IZHAJANJA TEDNIKA

SKGZ-SSO / NEGATIVNA OCENA STANJA MANJŠINE

STVARNO RAZMIŠLJANJE O POLITIČNEM PRITISKU

IVAN ŽERJAL

Slovenska manjšina v Italiji je zaskrbljena zaradi serije nedorečenosti in negativnih pristopov. To je prva ocena krovnih organizacij manjšine, Slovenske kulturno-gospodarske zveze in Sveta slovenskih organizacij osem mesecev po sprejetju zaščitnega zakona. To sta na tiskovni konferenci v ponedeljek, 15. oktobra, na sedežu SKGZ v Trstu dejala predsednika Rudi Pavšič in Sergij Pahor. Tak negativen odnos do manjšine, sta dejala, lahko vpliva tudi na odnose med Italijo in Slovenijo in, če se bo še nadaljeval, se bosta krovni organizaciji pripravili na politični pritisk: s tem stanjem ne bosta seznanili le italijanskih in slovenskih oblasti, ampak tudi evropski parlament.

Doslej je prvi in edini rezultat zaščitnega zakona državno

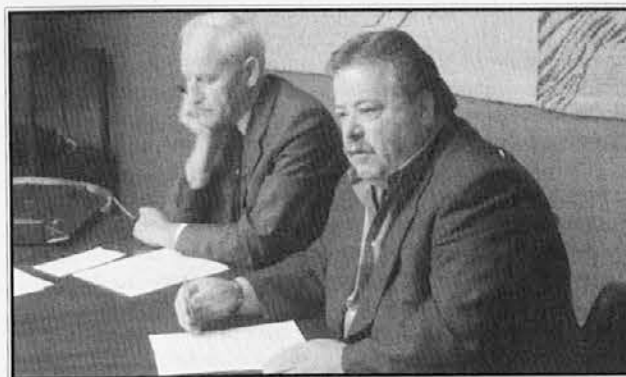

FOTO KROMA

priznanje dvojezičnega šolskega centra v Špetru, vendar tudi tu je še vedno velika negotovost glede financiranja. Dalje obstaja problem glasbenega šolstva spriču dejstva, da do ustanovitve samostojne slovenske sekcije pri tržaškem konservatoriju v tem šolskem letu očitno ne bo prišlo, kar predstavlja dodatne težave za že zdesetkano Glasbeno matico. Poleg tega v ce-

lem letu 2001 manjšina ni od Italije dobila niti lire za svoje ustanove, ki so se znašle v hudih težavah.

Obstaja močan sum, da gre za vrsto ovir in zaprek, ki niso samo sad birokracije, ampak tudi politične volje, da se naša narodna skupnost postavi v težak položaj oziroma da se spravi na kolena.

STRAN 3

ODKRITJE SPOMINSKE PLOŠČE BRATOMA URŠIČ V KOBARIDU

VSA RESNICA ŠE NI PRIŠLA NA DAN

V nedeljo, 14. t.m., se je Kobarid, koledarski jeseni navkljub, naravnost kopal v toplem poletnem soncu. Na glavnem trgu se je že pred 11. uro zbrala množica domačinov, katerim se je pridružilo tudi več ljudi z Goriskega in Tržaškega. Ko so redarji prekinili promet v smeri proti Bovcu, se je začela slovesnost odkritja plošče v spomin na brata Rudija (na levi) in Slavka (Andreja) Uršiča (na desni) iz znane in ugledne kobariske Jeronove rodbine. Plošča je bila postavljena na pobudo društva TIGR in občine Kobarid ter je vzidana na pročelje hiše Jeronovih, kjer sta oba brata zagledala luč sve-

slovenskih rodoljubov, bratov Rudija in Slavka Uršiča iz Jeronove rodbine. Slavnostni govornik je bil pisatelj Saša Vuča, ki ga na Jeronovo družino, kot je dejal, že od mladih let vežejo mnogi spomini. V svojem temperamentnem, vsebinsko in jezikovno blešččem govoru je orisal kalvarijo slovenskega primorskega ljudstva, katerega najbolj pogumni sinovi so se prvi v Evropi z orožjem uprli fašizmu, ki je naše ljudstvo na Primorskem že v prvi polovici dvajsetih let prejšnjega stoletja bil obsodil na narodno smrt.

DL / STRAN 7

POPIS ZAVODA ISTAT

ZAHTEVAJTE SLOVENSKI OBRAZEC!

V teh dneh so začeli popisovalci obiskovati družine in jim izročati popisne vprašalnike za 14. splošni popis prebivalstva. Vsak italijanski državljani je dolžan izpolniti to dolžnost. Popisovalci za slovenske in narodnostno mešane občine (Gorica, Trst) obvladajo tudi slovenski jezik, vprašalniki so na razpolago tudi v slovenskem jeziku.

Krovni organizaciji SSO in SKGZ sta prvi pozvali pripadnike narodnostne skupnosti, naj zahtevajo od zavoda ISTAT oz. od samih popisovalcev vprašalnike le v slovenskem jeziku, in to dosledno s pravicami, ki nam jih zagotavlja zaščitni zakon, in razsodbami ustavnega sodišča, ki zagotavljajo pripadnikom manjšine uporabo materinščine v odnosih z javnimi upravami in ustanovami. Zavod ISTAT je imel namreč dovolj časa, da bi lahko rešil jezikovne ali tehnične probleme v zvezi z vprašalnimi polami. Za njegovo malomarnost, s katero smo se ukvarjali že pred tridesetimi leti, nismo mi krivi, pravita krovni. Pravico imamo do dejanske dvojezičnosti, zato izpolnimo obrazce samo v slovenskem jeziku ter jih, podpisane, vrnimo popisovalcem.

Stranka Slovenske skupnosti se je takoj pridružila pozivu krovnih organizacij in v sozvočju z njima pozvala člane, somišljenike in prijatelje, naj od popisovalcev zahtevajo popisovalne pole v maternem jeziku.

Zatem so se odzvali župani sedmih slovenskih občin na Gorškem in Tržaškem, ki so se odločili, da se pod temi pogoji popisovanje prebivalstva ne bo izvedlo. Nakar so se srečali s tržaškim prefektom, ki je obenem tudi vladni komisar. Z njim so se domenili, da bo ISTAT poskrbel za tiskanje dodatnih pol v slovenščini, ki bodo enake italijanskim in popolnoma enakovredne.

Tudi uredništvo našega časopisa se pridružuje pozivom krovnih organizacij, SSK in županov ter poziva bralce in prijatelje, naj od popisovalcev zahtevajo vprašalnik v slovenskem jeziku. Gre za neizpodbitno pravico, ki jo naša skupnost uživa, ter za dolžnost vsakega pripadnika narodne skupnosti.

- 02 Alojz Tul PO OBISKU PREDSEDNIKA CIAMPIJA NA HRVAŠKEM
- 02 Janez Povše NOBELOVA NAGRADA ZA MIR
- 03 Marko Tavčar / intervju NORBERT GRČAR
- 05 PRIPRAVA NA SVETOVNI DAN MLADIH: VI STE SOL...
- 06 Jurij Paljk JOŽE CIUHA NA KRASU

- 07 Iva Koršič PDG: GOGA SIMBOL SVETA
- 09 Ivan Žerjal SREČANJE DSI: DOM V TINJAH JE POSTAL...
- 12 Erika Jazbar KOMISARJI V GORSKIH SKUPNOSTIH V BENČIJI
- 13 Marjan Drobež DEKLARACIJA PARLAMENTA PROTI TERORIZMU
- 16 MISIJSKA NABIRKA V LETU 2000

1
ČETRTEK,
18. OKTOBRA
2001

VSEBINA

PO OBISKU PREDSEDNIKA CIAMPIJA NA HRVAŠKEM

ALOJZ TUL

Od 9. do 10. oktobra je bil predsednik italijanske republike Carlo Azeglio Ciampi na napovedanem uradnem obisku na Hrvaškem, kjer se je srečal tako s hrvaškim predsednikom Stjepotom Mesičem, predsednikom vlade Ivico Račanom in predsednikom Sabora (državnega zbora) Zlatkom Tomičičem. Poleg Zagreba je obiskal še Reko, Pulj, Rovinj in Vodnjan v Istri. Na dnevnem redu razgovorov s hrvaškim predsednikom so bili dvostranski odnosi in položaj na Balkanu. Ob tem sta ugotovila, da se medsebojni odnosi dobro razvijajo in da umiritev razmer na Balkanu lahko občutno prispeva k boju proti terorizmu. V pogovorih ni bilo izrecno omenjeno vprašanje vračanja imetja italijanskim beguncem oz. optantom po drugi svetovni vojni, oba sta pa soglašala, da morata obe strani izpolniti vse mednarodne pogodbe, ki so bile v preteklosti podpisane, po

znanem načelu "pacta sunt servanda". V tem smislu je hrvaška stran sporočila, da bo izplačala Italiji 35 milijonov dolarjev na račun odškodnine omenjenega imetja, podobno kot Slovenija, na osnovi rimskega dogovora iz leta 1983. Predstavnik obeh držav sta tudi potrdila željo, da rešita odprte probleme, ki so posledica dogajanja v preteklosti, v duhu pristopanja k evropskim integracijam. Predsednik Ciampi je še poudaril, da Italija podpira vstop Hrvaške v Evropsko unijo in zvezo Nato.

Kot že omenjeno, je predsednik Ciampi v spremstvu hrvaškega predsednika Mesiča obiskal še italijansko narodno skupnost na Reki, v Rovinju in Pulju, kjer je odprl nove prostore za italijansko višjo srednjo šolo. Seveda ni manjkalo obisk sedeža Italijanske unije prav tako v Pulju, kjer je italijanski manjšinski skupnosti izrazil priznanje za ohranitev italijanskega jezika in kulture. Poudaril je sodobni pomen sožitja med različnimi etnijami in kot zglede omenil tovrstno izkušnjo

v avtonomni deželi Tridentinsko-Gornje Poadižje. Predsednik Unije Maurizio Tremul se je zahvalil za vso pomoč, ki jo maticna Italija nudi italijanski skupnosti v Istri, in izrazil zahtevo, da bi imeli vsi pripadniki italijanske skupnosti pravico do italijanskega državljanstva.

Predsednika Ciampija sta med obiskom na Hrvaškem spremljala zunanji minister Renato Ruggiero in podtajnik Roberto Antonione. Po poročanju sredstev javnega obveščanja je obisk predsednika Ciampija potekal v prijateljskem vzdušju, ki bo bistveno pripomoglo k nadaljnjemu plodnemu sodelovanju med obema državama. Ob koncu naj omenimo, da znana polemika iz preteklih tednov o usodi založbe EDIT na Reki, ki izdaja publikacije za italijansko manjšino na Hrvaškem, ni bila v nobeni obliki omenjena med dvodnevnim obiskom Ciampija na Hrvaškem. Vprašanje se bo očitno rešilo sporazumno z Italijansko unijo.

DAMIJAN TERPIN ODGOVOREN ZA MANJŠINE

OBJAVLJENA RAZSODBA

MARJETICA POZORNA TUDI DO MANJŠIN

Deželno vodstvo Marjetice je v soboto priredilo v Vidmu tiskovno konferenco, na kateri je predstavilo izhodiščne smernice ter delovne skupine političnega programa za Furlanijo-Julijsko krajino. Kot znano, bodo leta 2003 deželne volitve, pred temi pa vrsta nič manj pomembnih volilnih preizkušenj, na katera se koalicijske sredinskih strank, v kateri je enakopravno zastopana tudi SSK, pripravljajo s polno paro. Po zelo spodbudnih rezultatih, do katerih je prišlo letos, bodisi na državni kot na krajevni ravni, so se pri koaliciji odločili, da bodo vse najpomembnejše teme, ki so za deželno politiko prvorazrednega pomena, razčlenili in zanje ponudili konkretne in propositivne smernice. Marjetica se namreč zaveda, da so ravno sredinski glasovi tisti, ki lahko omogočijo zmago leve sredine, zato jo želi nadvse okrepiti.

Srečanje s časnikarji je uveljavil tajnik Ljudske stranke Roberto Dominici, na njem pa so sodelovali predstavniki vseh štiri strank, ki sestavljajo Marjetico, t.j. ob Ljudski stranki še Demokrati, Slovenska skupnost in UDEUR. Slovensko stranko je zastopal podtajnik Damijan Terpin.

Na tiskovni konferenci so predstavili šest odborov, ki delajo za izdelavo programa, in sicer odbor za zdravstvo in socialo (Cristiano Degano), odbor za gospodarstvo (Flavio Presacco), odbor za mladinska vprašanja (Cristiano Leso), odbor za zunanje stike (Vittorio Brancati), odbor za javne uprave (Giancarlo Tonutti in Enzo Barazza) ter za nas najbolj zanimiv in pomemben odbor za manjšine, za katerega odgovarja Damijan Terpin.

Deželni podtajnik SSK Terpin je predstavil izhodiščni dokument o manjšinah v 12 točkah. V njem med drugim piše, da Dežela F-Jk uživa posebno avtonomijo tudi in predvsem

zato, ker na njenem ozemlju živijo narodnostne manjšine, in sicer slovenska, furlanska ter nemška. Marjetica meni, da mora Dežela svojo posebnost ohraniti in ovrednotiti ter v tem okviru tudi stvarno zaščititi svoje manjšinske skupnosti. To v skladu z deželnim statutom in z ustavo, pa tudi z mednarodnimi pogodbami in drugimi akti, zlasti evropskimi, ki urejajo to problematiko. Italijanski parlament je z levo sredino in s tem v zvezi odobril dva zakona, in sicer zakon št. 482/1999 in zakon št. 38/01 za zaščito slovenske manjšine. Omenjena pomembna zakona čakata pa že dalj časa na aplikacijo, kar pomeni, da nista uresničena, za kar nosi glavno krivdo večina, ki upravlja deželo in nekatere pomembne krajevne uprave.

Deželne in vsedrjavne oblasti ne spoštujejo niti rokov, ki jih izrecno predvideva zakon 38, npr. ustanovitev paritetnega odbora. Marjetica opozarja, da to lahko sproži tudi posledice na mednarodni ravni, saj Slovenija ne more vsega mirno sprejemati.

Terpin je nadalje povedal, da udejanjenje omenjenih zakonov lako omogoči tudi tisto klimo pozitivnega sožitja na tem delikatnem predelu italijanske države in evropske celine, ki je pomembna predvsem, če pomislimo na izzive, ki nas čakajo v prihodnjih letih.

Deželni podtajnik SSK je spregovoril tudi o deželni volilni zakonodaji. Potrdil je, da Marjetica zagovarja zahtevo po zajamčenem zastopstvu slovenske manjšine v deželnem svetu. Zoppolatov predlog je zanimiv, potrebno pa bi ga bilo popraviti in črtati določilo o ločeni glasovnici za slovenske kandidate in omogočiti povezavo volitev slovenskih kandidatov z volitvami predsedniških kandidatov.

PROCES O FOJBAH V RIMU SE JE ZAKLJUČIL

Medtem ko se je zaključeval prijateljski obisk italijanskega predsednika Carla Azeglia Ciampija na Hrvaškem, je porotno sodišče v Rimu objavilo razsodbo v znanem procesu o "fojbah", ki se je pričel leta 1994 in ga je prve čase vodil preiskovalni sodnik Giuseppe Pitiitto.

Od prvotnih osemdeset ljudi, tako ali drugače vpletenih v preiskavo, se je nato njihovo število znižalo na osemnajst in nazadnje na tri (Ivan Metlika, Oskar Piskulić in njegova žena Avijanka Margitić). Med potekom procesa sta umrla Metlika in Margitićeva, tako da je med obtoženci ostal le Piskulić.

Omenjeno sodišče je majorja Piskulića, danes starega enainosemdeset let, oprostil obtožbe umora dveh reških avtonomistov maja 1945 (Nevia Skulla in Maria Blasicha) zaradi pomanjkanja dokazov, za obtožbo umora tretjega reškega avtonomista Giuseppeja Sincicha pa je odredilo amnestijo, ki jo predvideva zakon iz leta 1959 za politično kazniva dejanja.

V isti razsodbi je sodišče izključilo obremenilno okoliščino "etničnega čiščenja" oziroma genocida nad italijanskim prebivalstvom, ki so jo zagovarjali pobudniki procesa.

Obenem je porotno sodišče predalo akte procesa javnemu tožilstvu, ki naj ugotovi, ali je odvetnik civilnih strank Sinagra kršil določila o zaščiti vrednot odpornišva, etnij in ras, ko se je na številnih obravnavah skrajno prostosko izražal o omenjenih vrednotah. S tem je bila sprejeta zahteva Piskulićevega odvetnika dr. Bernota iz Rezije.

AT

BOJ PROTI TERORIZMU

PRIČAKUJE SE NASTOP POSEBNIH AMERIŠKIH IN BRITANSKIH ODDELKOV

Ameriška in britanska letala nadaljujejo z bombardiranjem tistega območja Afganistana, ki je pod nadzorstvom talibanov. Poznavalci razmer menijo, da je treba pričakovati poseg posebnih oddelkov ameriške in britanske vojske, ki naj bi dokončno obračunali s talibani in skušali tudi dobiti v svoje roke voditelje teroristične organizacije, ki je ogovorna za zločinski atentat dne 11. septembra v New Yorku in Washingtonu. Gre za oddelke, ki lahko nastopajo v vsakem vremenu in tudi v nočnih urah. Njihov nastop naj bi bil odločilen in predstavljal veliko oporo bojevnikom afganistanskega severnega zavezništva (na sliki). To je ena izmed afganistanskih formacij, ki se že dolga leta bojuje zoper talibanski režim. Washington pa si vztrajno prizadeva, da bi oblast v Afganistanu prevzela koalicijska, ki bi predstavljala vse politične skupine v tej prostrani deželi.

Medtem se ne-le v ZDA, temveč tudi v Evropi čedalje bolj širi preplah zaradi nevarnosti bakteriološke in biološke vojne. V ZDA je že bilo nekaj smrtnih primerov zaradi okužbe z bacilom, ki povzroča vrančni prisad. Najnevarnejša je pljučna okužba, ki je navadno usodna, saj je skoraj ni mogoče zdraviti z navadnimi antibiotiki. Zanimivo je, da so tudi v bližnji Sloveniji pred dnevi postali pozorni na nekaj pisemskih pošiljk, v katerih so našli sumljiv prah. Medtem ko pišemo, še ne poznamo rezultata izvidov pristojnih služb. Tudi v Italiji so odredili strožje varnostne ukrepe. Namenjeni so predvsem ljudem, ki so v službi v vseh uradih in prostorih, kjer se pregledujejo poštna pošiljke.

Kakih 150.000 ljudi se je v nedeljo, 14. t.m., udeležilo mirovnega pohoda iz Perugia v Assisi. V množici so prevladovali člani raznih katoliških orga-

nizacij, prisotni pa so bili tudi vodilni predstavniki sredinskih in levih strank ter gibanj. Medtem je predsednik vlade Berlusconi vendarle opravil svoj obisk v Washingtonu, kjer ga je sprejel predsednik Bush. V vladnih krogih je bilo ob začetku ameriškega vojaškega posega v Afganistanu precej nezadovoljstva, ker predsednik vlade Berlusconi z razliko od drugih ameriških zaveznikov ni bil od Busha osebno seznanjen o vojaškem posegu v Afganistanu.

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

NOBELOVA NAGRADA ZA MIR

Komisija za podelitev Nobelovih nagrad je imela letos še posebej srečno roko, saj je nagrado za mir podelila Organizaciji združenih narodov oziroma njenemu generalnemu sekretarju Kofiji Annanu. Nahajamo se v nelahkem trenutku in vse kar kliče po iskanju poti v stabilnejšo prihodnost. In zato je Organizacija združenih narodov v bistvu nepogrešljiva, nemara bolj kot desetletja nazaj. Svet postaja vse bolj notranje prepleten, kar zahteva skupno reševanje vseh največjih problemov. Razvidno postaja, da nobenega temeljnega vozlišča ni mogoče razrešiti brez skupnega svetovnega omizja. Dovolj se je spomniti ekoloških problemov, ki segajo preko vseh državnih meja, dovolj se je spomniti uničevalnega orožja, ki prav tako lahko seže kamor koli in kadar koli, predvsem pa se je mogoče spomniti resnice, da človeštvo bolj kot kdaj koli potrebuje več vnaprejšnjega medsebojnega zaupanja, več strpnosti in predvsem več graditeljskega sobivanja vseh različnosti in drugačnosti. Organizacija združenih narodov je torej tista enkratna prilagoditev, ki jo je nujno krepiti in jo tako rekoč obvezno upoštevati. Zaradi tega je mogoče trditi, da je nagrada za mir mišljena za preteklost in prihodnost hkrati. Poleg tistega, kar je Organizacija združenih narodov napravila v preteklosti, je spodbujeno vse tisto, kar bo lahko napravila v prihodnosti v tem našem svetu, ki je dejansko en sam prostor, v katerem vsak dogodek vpliva na vse.

Ob letošnji nagradi seveda ni mogoče mimo generalnega sekretarja Kofija Annana, ki je upravičeno enakovredno omenjen. Mogoče se je spomniti cele vrste njegovih hrabrih in smelih izjav, ki jih lahko vse strnemo v eno samo misel, v eno samo sporočilo: na noben način namreč naj sodobni človek ne pozabi na dejstvo, kako je revščina v svetu tista nevarnost, tista rana, ki nemara najresneje grozi vsemu človeštvu. Kofi Annan je prav to misel neutrudno ponavljal, vselej je spodbujal svetovno javnost in posebej najbolj razvite države, da bi bilo koristno in nujno za zaježitev ali celo odpravo revščine napraviti mnogo več. Pogostoma takšne njegove izjave nikakor niso bile priljubljene, mnogokrat pa so naletele na odprto pripravljenost in na ta način je bilo res storjenega marsikaj koristnega. Ne smemo namreč pozabiti, da iz revščine lahko pridejo bolezni in da iz revščine okviro izhaja tudi terorizem, katerega nasilje bo prav zaradi tega dejstva težko izkoreniniti. Iz revščine tudi prihaja nad vse ostale dele človeštva občutek nemoči, ki nas želi potisniti v neobčutenost ali v obup, medtem ko je prava pot prav v sočutju in v dejavnem upanju, ki želi izboljšati vsakršne težke razmere. In Kofi Annan je v prizadevanju za srečnejši svet mnogokrat hrabro in jasno povzdignil svoj glas ter na ta način nedvomno dodatno oplemenitil Organizacijo združenih narodov v celoti.

NOVI GLAS

UREDNISTVO
IN UPRAVA

34170 GORICA, RIVA PIAZZUTTA 18
TEL. 0481 533 177
FAX 0481 536 978
E-MAIL gorica@noviglas.it
uprava@noviglas.it

34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL. 040 365 473
FAX 040 775 419
E-MAIL trst@noviglas.it

www.noviglas.it

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ

ODGOVORNI UREDNIK DRAGO LEGIŠA

IZDAJATEL ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA; PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN

REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA ITALIJA IN SLOVENIJA 80.000 LIR,

INOZEMSTVO 120.000 LIR, ZRAČNA POŠTA 150.000 LIR

POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493

CENA OGLASOV PO DOGOVORU

RAZMIŠLJANJE

Skupnost, ki že leto dni nima na razpolago denarja za svoje normalno delovanje, lahko reagira le s težavo in se mora ukvarjati z vsakdanjim preživetjem, namesto da bi se posvetila strategiji razvoja. Sum obstaja tudi okoli sestavljanja paritetnega odbora, ki ga predvideva zaščitni zakon. Deželni svet Furlanije-Juljske krajine ni upošteval sklepov manjšine glede kandidatur in je v odbor imenoval tudi take ljudi, ki so na nasprotovanju Slovenecem gradili svoj politični kapital. Upati je, da bosta državna in deželna vlada, ki morata svoje člane v odbor šele imenovati, upoštevali kandidate manjšine. Če do tega ne bo prišlo, bo to še dodaten dokaz o volji, da se zaščitni zakon ne izvaja.

Kot kaže, je sedanja desnosredinska politična večina na deželi zamerila Slovencem, da so se na nedavnih volitvah opredelili za levo sredino (resnici na ljubo nismo imeli druge izbire). Vendar to ni sprejemljivo, saj manjšina ni politična stranka, ampak skupnost, ki mora obdržati odnose z institucijami, ne da bi prihajalo do težav. Tako prihaja do vrste problemov, tako na ravni vidne dvojezičnosti (za dvojezične napise bomo očitno morali poskrbeti sami Slovenci) kot na ravni posegov na teritoriju (glej dogajanje okoli Jeremitišča) in tudi ob priložnosti sedanjega popisa prebivalstva, kjer je zavod Istat poskrbel samo za italijanske pole z navodili v slovenščini. Na tak način se slovenski jezik enači z jeziki priseljencev, kar je nesprejemljivo. SKGZ in SSO sta že prejšnji teden izdala poziv, naj pripadniki manjšine zavrnejo popisne pole (tako so npr. slovenski župani zaustavili razdeljevanje pol). Pole, ki so samo v italijanski, krovni organizaciji zavračata, pa četudi se bo zaradi tega kdo znašel v težavah z zakonom.

TISKOVNO SPOROČILO

CAVERI IN EBNER V LJUBLJANI TUDI O NAS

Na zasedanju mešanega parlamentarnega odbora Slovenije in EZ, ki šteje 24 članov in mu predseduje južnotirolski evropski poslanec Michl Ebner (na desni) za evropski del in Slavko Gaber za slovenskega, je bil govor tudi o položaju slovenske narodne skupnosti. Sprejeta je bila med drugim deklaracija, v kateri se posebna točka dotika položaja naše narodne skupnosti, ki živi v Italiji, in do katere je prišlo po prizadevanju Luciana Caverija.

Valdostanski evropski poslanec Caveri, ki se je pred ljubljanskim zasedanjem posvetoval s SSK, je med debato poudaril nujnost, da Italija v skladu s predvidenimi roki uresniči določila zaščitnega zakona. Nemožeče je, je še dodal, da EZ od novih članic zahteva spoštovanje manjšinskih pravic, hkrati pa ena od rednih članic tega ne dela.

Južnotirolec in predsednik Michl Ebner pa je na srečanju s slovenskim zunanjim ministrom Dimitrijem Ruplom, na prošnjo SSK, posebej izpostavil pričakovanje, da se bo Slovenija pri deželni vladi F-Jk zavzela za uvedbo zajamčenega zastopstva Slovencev v deželnem svetu.

SVETNIKI SO VEDNO AKTUALNI

MARKO TAVČAR

Na razstavnem listu stoji napisano, da ste se rodili leta 1956 v Krakovu na Poljskem, kot zdomski Slovenec. Kako ste se Grčarji znašli v tem starodavnem mestu?

Stvar je pravzaprav zelo enostavna. V avstro-ogrski monarhiji je bil moj praded kot vojak v avstrijski vojski službeno premeščen v takratno Galicijo. V glavnem je živel in deloval na jugu Poljske v Tarnowu pa v Wadovicah, tam se je tudi poročil. Njegova žena je bila rojena v Helsinkih. Po razpadu avstro-ogrške monarhije leta 1918 se je moj praded z otroki preselil v Slovenijo, ker se je želel vrniti v domače kraje, saj je bil namreč doma iz Zagorja ob Savi. Na Poljskem pa je ostal moj stari oče, ker mu je manjkalo eno leto do mature in jo je hotel zaključiti na Poljskem. Zgodilo pa se je, da je tam tudi ostal, vstopil je v poljsko armado in postal poklicni vojak.

Življenjska usoda vašega deda se torej nadaljuje na Poljskem in družina je ostala v Krakovu pred drugo svetovno vojno, med njo in tudi po njej, dokler se niste odločili, da se vrnete v domovino svojega pradeda, se pravi v Slovenijo...

Leta 1979 sem se odločil. Tedaj sem spoznal, da sem na Poljskem tujec in sem sklenil, da se vrnem v očetnjavo. Takratne razmere pa mi niso omogočale, da bi lahko ostal v Sloveniji. Poljske konzularne oblasti mi niso izstavile potnega lista za študij v Benetkah, kjer me je sprejela Likovna akademija. Leta 1981 sem se odločil in začel teološki študij v Ljubljani in prav zaradi tega študija ter političnih razmer na Poljskem so se zame začeli zanimati organi za notranje zadeve in zahtevali sodelovanje z njimi; tega nisem hotel sprejeti in ker so mi grozili s prisilno repatriacijo na Poljsko, kjer je medtem general Jaruzelski uvedel vojno stanje, sem zbežal v Avstrijo. Tam sem zaprosil za politični azil, ki mi je bil tudi odobren. Nekaj časa sem živel v taborišču, nato, ko sem uredil svoj status, sem se preselil v Salzburg in se prva leta preživljal kot gradbeni delavec in raznašalec reklam ter čistilec, ob prostem času pa sem slikal in nato začel delovati kot samostojen slikar.

Kdaj ste se začeli ukvarjati s slikarstvom? Kol beremo, ste tudi restavator.

Pravzaprav se s slikarstvom ukvarjam celo življenje, žal pa mi zaradi določenih razmer ni bil omogočen reden študij slikarstva, na Poljskem. Obiskoval sem gimnazijo v Krakovu in ker me je likovna akademija zavrnila, sem se odločil za obnovo spomenikov in konservatorsko smer študija v muzeju Collegium Maius na Jagelonski univerzi v Krakovu, kjer sem spoznal pomembnega profesorja Estreicherja. Pod njegovim vodstvom sem med drugim obnovil oltar sv. Jana Kantija v omenjenem muzeju. Drugače pa sem ves ta čas privatno študiral pri profesorju Janu Rzehaku, ki je dejansko v letih 1968-1979 oblikoval mojo umetniško pot.

Ko človek si ogleduje vaše slike, se spomni na ikone. Radi upodabljate ljudi, svete osebe. Tudi simbolika, ki jo uporabljate v svojih slikah, spominja na to ikonografijo. Ali se motim?

Ne, ne motite se. Vendar gre za drugačno slikarstvo, ki pa izhaja iz istih prvin. Opozoril bi namreč na dejstvo, da pravoslavno slikarstvo, se pravi vsa bogata tradicija ikon, ni padla z Marsa. Moje slikarstvo izhaja iz istega vira, iz katerega izhaja tudi dediščina pravoslavnih ikon, se pravi iz starokr-

V galeriji Stolp na vratih v Štanjelu je bila v teh dneh na ogled razstava slikarja Norberta Grčarja z naslovom *Matere, žene, ljubice*, ki je vzbudila precejšnjo pozornost pri obiskovalcih. Obisk Štanjela je vedno prijeten dogodek, saj nudi ta vas ob enkratnem razgledu po vsem Krasu tudi sama po sebi in s svojimi razstavnimi ter prireditvenimi prostori veliko lepega. Tak kraj, vreden obiska, je tudi omenjena galerija v stolpu, ki stoji v smeri proti vzhodu, prav nad vrati, skozi katera vodi v Štanjel stara pot iz Kobdilja. Pri ogledu razstave smo srečali tudi samega slikarja Grčarja, ki ga poznamo tudi v zamejstvu, saj je konec osemdesetih let razstavljal v Trstu, Gorici, Nabrežini in na Opčinah. Priložnostni pogovor se je kmalu razvil v bolj urejeno obliko, ker pa je bil tudi mikrofoni pri roki, se je iz tega oblikoval ta intervju.

ščanskega slikarstva Egipta. To slikarstvo je iskalo svetlobo v človeku, Božji odsev v vsaki upodobljeni osebi, ni iskalo zunanje, realne svetlobe, tiste, ki ustvarja sence in odtenke, ampak notranjo, duhovno svetlobo, ki naj nagovarja vsakogar, ki bi si ogledoval sliko. To je zame stalni izziv, ki me vedno znova sili k upodabljanju portretov in človeka nasploh.

Portrete, ki so razstavljeni v Štanjelu, ste zbrali pod skupnim naslovom Matere, žene, ljubice. Kaj bi povedali o tej razstavi?

V Štanjelu trenutno predstavljam 22 portretov, pod omenjenim skupnim naslovom. Naslov je mogoče malo ironičen, vsaka od teh žensk bi namreč lahko nastopala v vseh teh vlogah ali pa v nobeni, odvisno pač od nje same. Vse te ženske sem osebno poznal. To so avtentični portreti, delani v živo. Nekateri so bili sposojeni za to razstavo, ker so last določenih portretiranih oseb ali naročnikov. Lahko bi rekel, da želi biti ta razstava moj poklon ženskemu, katerim marsikaj v življenju dolgujem.

Ideja je vsekakor lepa, vendar ste, zlasti v našem zamejskem prostoru, znani kot slikar, ki se s posebno občutljivostjo ukvarja s sakralno umetnostjo. V mislih imam nameč bogato poslikavo cerkve sv. Andreja v Trebčah, kjer že nekaj let skušate izpeljati neki širše zasnovan načrt. Za kaj gre?

Dolgoletno sodelovanje z gospodom Jožetom Srako je omogočilo, da je danes v cerkvi sv. Andreja v Trebčah sedemnajst mojih slik. Začelo se je s tremi slikami zavetnikov Evrope, sv. Benedikta, sv. Cirila in sv. Metoda, potem so prišli na vrsto še štirje evangelisti, se pravi sv. Luka, sv. Matej, sv. Janez in sv. Marko s svojimi simboli in znamenji, medtem ko boste videli na levi strani ladje pet slik, in sicer Mater usmiljeno, Kristusa Pantokratorja in še Tri nangele, se pravi Mihaela, Rafaela in Gabrijela, ki imajo v krščanstvu prav posebno mesto. Leto kasneje je prišla na vrsto desna stena v ladji, kjer sedaj stojijo upodobitve: Stvarnik, Svetih Duh, Devica, sv. Jožef pa Angel varuh. Kot ste mogoče opazili, gre za ustvarjanje določene sporočilne simetrije in izpovedne simbolike. Vsaka odločitev je bila sad poglobljene razprave in dolgega tehtanja. Rad pa bi se še posebej ustavil pri upodobitvi treh zavetnikov Evrope. V kolikor vem, je cerkev sv. Andreja v Trebčah gotovo prva, verjetno pa tudi še edina slovenska cerkev, v kateri so prisotni skupni zavetniki Evrope, sv. Benedikt in sveta brata Ciril in Metod. Se pravi, da smo hoteli v Trebčah nalašč poudariti to misel, ki jo je lepo izrazil sedanji papež Janez Pavel drugi, da mora krščanstvo končno zadihati z obema kriloma svojih pljuč, se pravi, da moramo spoznavati in odkrivati obe krščanski duši, zahodno, ki nam je v Sloveniji in na Tržaškem bolj poznana, ter vzhodno, ki jo pre malo poznamo, a jo nekako podzavestno čutimo blizu

in nas nagovarja s svojo prav posebno duhovnostjo. Vsekakor pa bi se želel tudi na tem mestu zahvaliti odprtosti in izobraženosti g. Jožeta Srake, če je ta umetniška ideja lahko zagledala svetlobo sveta.

Projekt, kolikor vem, ni še zaključen, načrtovali ste namreč še upodobitev celega niza svetnikov, da bi tako ustvarili posebno zbirko božjih pričevalcev, svetnikov in pač ljudi, h katerim naj bi se zatekali s prošnjo in molitvijo.

Tako je. Z gospodom Srako imava v načrtu še 24 svetnikov. Osnovna misel se je razvila okrog ideje, da bi upodobili zavetnike Evrope, ker smo pač hoteli poudariti misel, da že dolgo ni več smiselna ločitev na Vzhodno in Zahodno Evropo, vsaj v duhovnem in kulturnem smislu. Zato sva se odločila, da v trebenski župni cerkvi upodobimo tudi pomembne svetnike in svetnice zahodnega in v vzhodnega kulturnega prostora. Tako naj bi bila leva stran v cerkvi posvečena zahodnim svetnikom, desna stran pa vzhodnim. Po načelu simetrije smo se odločili, da bomo vpeljali v enakem številu svetnike in svetnice z obeh strani, prav tako naj bi s to simetrijo opozorili na vlogo ženske v Cerkvi. Gre za vprašanje, ki se nam zdi zelo pomembno in bi ga morala naša verska občestva resneje obravnavati. Zaradi reda, ki se nam tudi zdi za sedanjega človeka vse bolj potreben, smo se odločili tudi za nekakšno zgodovinsko ali kronološko uravnovešeno, tako da bi enakovredno upoštevali svetnike kasnejše in sedanje dobe. Polovico upodobitev naj bi predstavljala vrsta starejših svetnikov, ki so živeli do 18. stoletja, drugo polovico pa svetnici in svetnice mlajše dobe, ki so živeli in delovali v 19. in 20. stoletju.

Zakaj svetniki? V čem lahko nagovorijo sedanjega človeka, ki je večkrat raztresen in malo pozoren na nekatera sporocila?

Ti svetniki, za katere smo se odločili, ne glede na izhodišča, ali je to vzhod ali zahod, ne glede na spol, ali je to ženska ali moški, ne glede na obdobje delovanja, ali je bilo to v stari ali novi dobi, vsi ti nam sporočajo ljubezen do Boga in izpolnjevanje njegove volje. Zato so svetniki tudi danes aktualni.

Te upodobitve v trebenski cerkvi visijo tam že nekaj let in verjetno ste tudi zbrali nekatere vtise vernikov, duhovnikov, ljudi, ki so pač obiskali župno cerkev sv. Andreja in videli te vaše stvaritve. Kakšni so?

Mogoče mi je najbolj ostala v spominu izjava medškofijskega asistenta za študente v Ljubljani, g. Milana Knepe, ki je izjavil, da so muji "obrazu do sledno strogi in izkazujejo metafizično zaskrbljenost, toda ne poudarjajo človekove notranje razdvojenosti in popolne izgubljenosti, kot da bi bila vprašljiva njihova temeljna identiteta." Moji liki, je dejal Knepe, vedo, "da kozmos ni prepuščen naključju. Bolečina čakanja na popolnost časov pa jim ne

dopušča lahkotnosti in se ne morejo razživeti." To se mi je zdelo in se mi še zdi, da je zelo natančna razlaga njegove gledanja na vlogo in sporočilnost teh podob, kakor tudi se mi zdi, da je zadel bistvo, ko je dejal, da so pasivnost in resignacija, ki jo odražajo moji portreti samo vrhnja plast, pod njo pa se skiva pričakovanje, ki je sicer prežeto z zaskrbljenostjo, a ta ne pomeni izgube zaupanja.

To je kar močno sporočilo, ki lahko da vsakomur misliti. Že nekaj let živite na Krasu, in žive v Kobdilju. Kaj vam pomeni ta prostor in zakaj vas nagovarja kot človeka oz. kot slikarja?

Mogoče doživljam Kras drugače kakor večina ljudi. Ugotovil sem, da je Kras ena redkih pokrajin, v kateri ni kiča. Mogoče bi to bolj natančno objasnili: sem človek rojen na severu, nekaj časa sem živel v Avstriji. Hribe imam zelo rad, pa zelene travnike v hribih, zaradi razvoja v človeški družbi in kulturi pa so ta okolja postala nekakšen "kič", ki ga za potrebe turističnega tržišča ponujajo na prodaj v različnih oblikah. Kras tega še ni doživel in dejansko na Krasu, vsaj zaenkrat, ne opazam kiča. To pomeni, da je odnos zdrav, da so zgradbe v glavnem v redu, čeprav opazamo tudi take, ki ne spadajo v ta prostor, ampak celota ne učinkuje kot "kič". Prav ta čistost Krasa, ta osnovna neoskrbljenost prostora, me nagovarjata.

Kobdilj in bližnji Štanjel sta tisti prostor, kjer sedaj živite in ustvarjate, in kjer ste v zadnjih letih izpeljali kar nekaj razstav. Letošnja je že četrta v teh razstavnih prostorih. Katere teme ste doslej izbirali?

V Štanjelu sem začel razstavljanje pred štirimi leti. S prvim prikazom svojega dela sem se predstavil občinstvu z izbranimi temami, vsako leto pa imam razstave na strogo določeno temo. Lani so to bili akti, leto prej pa sem želel ljudem pokazati atmosfero židovstva v Vzhodni Evropi pred vojno. Ta tematska razstava je vzbudila posebno pozornost, saj je judovsko vprašanje na Slovenskem bolj malo poznano, meni pa je blizu, saj sem v svoji mladosti na Poljskem globoko doživljal in spoznaval ta svet, ki lahko veliko pove tudi slovenskemu človeku. Morate se zavedati, da je pred vojno v Krakovu živel 150.000 Židov, trenutno jih je 1.500 in dejansko sploh niso več vidno prisotni v javnosti. Povsem nespremenjena pa je v moji mladosti ostala četrta, to se pravi atmosfera: v židovski četrti je še ostala nespremenjena, kot je bila izza časa vojne. Se pravi, doživljal sem posebno atmosfero teh ulic in hiš. Izpod ometa so prihajali na dan židovski napisi, tako da je bil židovski duh prisoten, židovskega "telesa" pa ni več in prav to me je zelo zaposlovalo in po svoje očaralo.

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA
OB BOGOSLUŽNIH BERILIH
V LITURGIČNEM LETU CŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

29. NAVADNA NEDELJA,
MISIJSKA - 14.10.

"Ko je Mojzes držal roke kvišku, je zmagoval Izrael." (2 Mz 17, 11)

"Gospod te bo varoval vsega hudega, varoval bo tvojo dušo." (Ps 121, 7)

"Rotim te pri Bogu in Kristusu Jezusu ... Oznanjuj, vztrajaj ... Prepričaj, grajaj, spodbujaj." (2 Tim 3, 1-2)

"Bog ne bo pomagal do pravice svojim izvoljenim, ki noč in dan vpijejo k njemu?" (Lk 18, 7)

"Tisti čas je Jezus povedal učencem priliko, kako morajo vedno moliti in se ne naveličati" (Lk 18, 1).

Evangelist Luka (goduje 18. 10.), ki je bil zdravnik, je dobro vedel, da moramo vedno uživati primerno hrano, če si hočemo ohraniti življenje. Za življenje in zdravje telesa je treba skrbeti. Prav tako za zdravje duše in duha. Sem spada tudi počitek, gibanje ali hoja, delo, telovadba, šport, predvsem pa mir v duši, mir v zakonu in družini, mir z vsakim človekom. Vse to je življenje. Duhovni človek pa je še posebej prepričan, da je molitev tista, ki človeka ohranja. Molitev je zanj dihanje, veselje, je pogum. Saj prihaja od Boga in nas z njim združuje. Bog pa je življenje samo. Zato je molitev najprej poslušanje, občudovanje Boga. On pa govori v najglobljem delu duše, v vesti (Mt 6, 6).

Bog govori tudi po Sv. pismu. Govori po človeku. Pri mističnih govori na svojstven način, tako, da ga izkusijo. Večina ljudi pa v molitvi ne čuti nič posebnega, a vedo, da jih Oče sliši in uslišuje, ker je Sin to povedal (Mt 6, 8; Lk 11, 9-10). Poslušanju sledi naš odgovor. To je najprej priznanje omejenosti, slabosti, krivde, grehov. Je pa tudi obžalovanje. Je prošnja za odpuščanje. Je prošnja brez meja, ne samo za zdravje. Molitev nekaterih je zdihovanje k Bogu. Pri drugih je pesem. Spet drugi prosijo za druge, zlasti za svoje in za bolnike, za umirajoče. Seznam prošenj je namreč neskončen. Toda molitve se je treba naučiti. Prav zato, ker je preprosta, je težavna in zahtevna, ker lahko postane blebetanje (Mt 6, 7), ena sama raztresenost. Zaradi tega se moramo vprašati, kako in kako dolgo naj molimo. Eni so za dolge molitve, drugi pa tega ne prenesejo. Ti slednji so verjetno najbližje Jezusovi molitvi očenaša (Mt 6, 9-13; 11, 2-4). Jezus sam pa je zasebno prečel cele noči ob molitvi (Mt 6, 12). Kaj pe je molil? Ali se je posluževal čudovitih pesnitev stare zaveze - psalmov? Gotovo. Saj je na križu umirajoč molil 22. psalm: "Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil?" (v. 2; Mt 27, 46; Mr 15, 34).

Mnogi krščanski kaznjenci so po taboriščih molili tako, kakor so se bili naučili doma in v cerkvi ali v šoli. Duhovniki so še posebej molili psalme, četudi v latinščini.

Evangelist Luka, ki je avtor tretjega evangelija in Apostolskih del, podpre z molitvijo vse delo, vso novo dobo, ki se začne po Kristusovem vnebohodu, t.j. dobo Cerkve. Izrecno namreč omenja vztrajanje v molitvi "z ženami in z Jezusovo materjo Marijo in z njegovimi brati" (Apd 1, 14). Vsa krščanska tradicija vedno globlje odkriva v Marijinem češčenju varno pot k Bogu. Sv. oče priporoča v oktobru molitev rožnega venca s prošnjo za mir. Saj je Božja Mati Marija strah in trepet hudih duhov. Je tudi kraljica miru, Mati Cerkve, pribežališče vseh.

Ganljive so molitve velikih učenjakov, s katerimi se obračajo k Mariji; Bonaventura jo naziva "Gospa"; sv. Bernard nam je zapustil klasično molitev "Memorare" (Spomni se). Po lavretanskih litanijah se zatekamo k Mariji takole: "Pod tvoje varstvo pribežimo...". Veliko umirajočih stiska duhovniku roko in je ne izpusti ob molitvi Zdravamarie. Saj poleg očenaša prešinja ubogo človeško srce z brezmejnimi upanjem. Celi narodi, tudi naš slovenski, se izročajo Mariji z otroškimi zaupanjem in ljubeznijo. Molimo pa lahko z molitvenikom v roki ali s svojimi besedami, kratko. Pesem, tako ljudska kakor umetna pa je dvakratna molitev. Nekateri menijo celo, da je preveč češčenja Božje Matere. Toda znan je izrek, po katerem ni o Mariji nikoli preveč ne molitve ne hvale.

Po Jezusovem vnebohodu je čas Cerkve, zato čas misijona, poslanstva, oznanjevanja evangelija-vesele novice. Je čas dela za Božje kraljestvo. Prijatelj, misijonar med najbednejšimi v Braziliji, piše, da jih je nasilje treh "gangsterjev" zadnje čase hudo teroriziralo. Neko noč so celo s še drugimi tolovaji napadli njihovo malo ter s trdom postavljenim naselje za 90 družin: pobili so tri moške ter izgnali ženske in otroke; borne hiške pa so dali v najem svojem. Tako se nam nudi kar samo po sebi zanimanje za misijone ne le po molitvi, marveč tudi po stvarni pomoči: zopetna gradnja, vzgoja, šolanje, poklicno usposabljanje, solidarnost, povezanost v boju proti brezpravnosti, proti strahu in terorju. Odpraviti je treba brezdomstvo, brezposelnost.

Zdraviti je treba pravno ter vseprek. Zato: Kdo bi ostal ravnodušen ob prošnji misijonarja in misijonarjev?

NOVI REKTOR SLOVENIKA

Nedavno je prišlo v slovenskem papeškem zavodu Sloveniku v Rimu do zamenjave v vodstvu. Dolgoletnega zaslužnega rektorja zavoda msgr. Maksimilijana Jezernika je sedaj nadomestil msgr. dr. Joško Pirc, sicer profesor na papeški univerzi Urbaniani.

Msgr. Jezernik je gotovo oseba, ki ima največje zasluge za ustanovitev in vodenje zavoda v zadnjih desetletjih. Za vse to mu gresta posebna zahvala in priznanje. Msgr. Pirca pa želimo vse najboljše na njegovem novem odgovornem mestu, in to v dobrobit zavoda samega in slovenske prisotnosti v Rimu.

Pri umestitvi novega rektorja sta bila med drugimi prisotna torontski nadškof kard. Ambrožič in ljubljanski nadškof Rode.

OBČUTENO IN VEČJEZIČNO BOGOSLUŽJE SV. OČETA V VATIKANU

PAPEŽ ZA ŽRTVE IN MIR V SVETU

Sveti oče je v četrtek, 11. t.m., obiskal zasedanje škofovske sinode v Rimu, ki bo trajala vse do 27. oktobra letos, in se zaustavil z dvestopetdesetimi škofi, da bi se natančno mesec dni po krvavih atentatih v ZDA, kjer je v terorističnih napadih umrlo najmanj šest tisoč ljudi, v molitvi z njimi zbral in prosil Boga Očeta za mir v svetu in za odpuščanje.

V ta namen je tudi sveti oče Janez Pavel II. z vsemi škofi daroval slovesno sveto mašo v čast vseh žrtev terorističnih napadov in obenem prosil Boga, da "bi po času hudega nasilja in smrti naš čas še vedno bil deležen dnevov veselja in miru."

Med mašo je sveti oče tudi molil k Bogu, naj "potolaži in da upanje" vsem sorodnikom žrtev krvavih atentatov. Istočasno pa je tudi molil za vse, da bi z veliko vnemo iskali v svetu pravičnost in mir. Boga je prosil tudi za teroriste, "ki naj jih Bog nagovori globoko v srcu".

Na slovesno bogoslužje, ki je bilo posvečeno žrtvam napadov v ZDA, je prišel sveti oče ob 9.30, mašo pa so v znak žalovanja darovali v napol zatemnjeni kapeli. Poleg svetega očeta sta spregovorila nigerijski katoliški

škof John Olorunfemi Onayekan in anglikanski škof iz Chesterja častiti Peter Fortster, ki se udeležuje škofovske sinode kot slušatelj. Med mašo so bile prebrane tudi prošnje, in to v sedmih jezikih, med njimi tudi v arabskem jeziku. Zaključno molitev in prošnjo je ponovno imel sv. oče.

"Osemogojni in usmiljeni Bog, ki te ne more razumeti tisti, ki seje nesoglasje in spore in te ne more sprejeti tisti, ki ljubi nasilje! Ozri se na naše boleče razmere, v katerih živi človeštvo, ki so ga prizadela grozovita dejanja nasilja in smrti! Pomagaj in potolaži svoje otroke in odpri naša srca upanju, da bi naš čas še doživljal dneve veselja in miru!" je molil Janez Pavel II.

Sveti oče je ožigosal teroristične atentate v ZDA kot "nečlo-

veška dejanja" in je "številne nedolžne žrtve zaupal Božjemu usmiljenju."

Papež je tudi molil: "Iz človeškega srca naj Gospod izkorenini vsako sled sovraštva, neprijateljstva in mržnje in človeka naj naredi odprtega in pripravljenega za spravo, za solidarnost in za mir!"

Med prošnjami so papež in škofje v angleškem jeziku prosili, "da bi Gospod navdihnil v žene in može današnjega časa občutljivost do življenja in miru"; v francoskem jeziku je bila povedana prošnja, "da bi Gospod razsvetlil z darom modrosti odgovorne vseh narodov in držav na svetu", v arabskem jeziku pa so zbrani škofje Boga prosili, "naj podari modrost v srca vseh, ki se prepoznajo v Abrahamu kot očetu njihove vere"; se pravi, da so molili za vse Jude, muslimane in kristjane. V portugalskem jeziku je bila prošnja h Gospodu, "naj ozdravi vse rane vseh nedolžnih ljudi, ki so bili prizadeti z uničevalnim nasiljem v strašnih atentatih".

V ruskem jeziku so škofje s papežem na čelu prosili, naj "Go-

spod vlije ljudem pogum, ki je potreben za pravna dejanja in za mir v svetu". V nemščini pa so prebrali prošnjo, "da bi večni dihanje življenja objel vse žrtve terorizma in vojne!" Ena najbolj gorečih prošenj pa je bila med mašo v portugalskem jeziku in se je glasila: "Tvoja tolažilna beseda, o Gospod, naj spregovori teroristom in naj jim razodele luči resnice!"

In prav vsem somišljenikom vodje teroristov Osama bin Ladena je spregovoril med mašo častiti Peter Forster: "Prav gotovo je Bog prisoten tudi v srcih teroristov, ki so se z izjemno majhno širino duha navezali na greh in slabo v človeku." Visoki predstavnik anglikanske Cerkve se je tudi na glas med mašo vprašal, če bodo današnja bombardiranja v Afganistanu "pomenila tudi konec terorizma ali pa ga bodo samo še povečala in naredila še bolj močnega?"

Papež Janez Pavel II. je zaključil z molitvijo in prošnjo: "Molimo, da bi se povsod po svetu vzpostavila družba ljubezni!"

JUP

NEDAVNI NAGOVOR SV. OČETA

DRUŽINA JE SREDIŠČE
DRUŽBE

JURIJ PALJK

na-družbeni element. Rad bi poudaril, da spoštujem to pobu-

"Družina najspet dobi osrednje mesto v družbi!" je poudaril sveti oče Janez Pavel II. v nedeljo, 14. t.m., po molitvi angelskega češčenja v svojem že tradicionalnem nagovoru množici zbranih vernikov na Trgu sv. Petra v Rimu. Papež je deloval sveže in spočito, kot da si je že opomogel od vseh nedavnih naporov, ko je obiskal Armenijo in Kazahstan. Med nagovorom je vernike in posredno ves svet opozoril na pomembnost molitve rožnega venca, ki je nekoč tudi v naših krajih imel osrednjo vlogo v družinskem življenju.

"Rožni venec je bil nekdanj tudi v naših krajih sestavni del mo-

litve, ko se je pri rožnem vencu družina zbrala zvečer, po naporem delovniku. Rožni venec sta vsak dan molila tudi zakonca Luigi in Maria Beltrame Quattrocchi, ki ju bom prihodnjo nedeljo z veseljem proglasil za blažena. Ta dogodek ustadovita dvajseto obletnico ustanovitve Apostolskega spodbujanja Familiaris consortio in italijanska Cerkve je ob tej priložnosti pripravila posvet na temo Dru-

do in si obenem srčno želim, da bi družina v italijanski družbi ponovno našla prenovljeno osrednje mesto," je dejal med nagovorom sveti oče in nadaljeval: "Prihodnjo soboto popoldan so vabljene krščanske družine na molitveno srečanje in na razmislek na Trg sv. Petra v Rimu. Dan kasneje, v nedeljo torej, pa bodo slovesnosti desegle svoj vrh s slavnostjo proglastitve za blažena dveh vernih zakoncev. Slovesnost bo sovpadala s Svetovnim misijonskim dnevom. To bo izjemna priložnost, da se ponovno poudari vloga družine v evangeljskem misijonskem poslanstvu Cerkve."

OB NEVARNEM MEDNARODNEM ZAPLETU

VOJNA NI NAŠE
POSŁANSTVO

JANEZ POVŠE

Žal se je razviti svet odločil za vojno. Prevladalo je prepričanje, da bo vojna postavila stvari na pravo mesto. Ponovno je postala vojna sredstvo za reševanje problemov. Ponovno je razviti svet kljub krutim zgodovinskim izkušnjam pozabil na grozečo naravo vojne, ki je kot zlovesči požar. Nikdar ni namreč zagotovila, da ne bo tovrsten požar prerasel v neobvladljivo razsežnost. Škoda, da ni razviti svet poskušal drugače uveljaviti svojega poslanstva, ki ga ves človeški rod od njega pričakuje. Kdo naj bi namreč odpravil revščino in lakoto, obrzdal boleznin, če ne prav naš razviti svet? Kdo naj bi do narave vzpostavil tisti odnos, ki ne bo več stopnjevano uničevanje okolja? Kdo naj bi pokazal in prepričal vse ostale, da je načelno vojaške moči skrajno nevarno, a vendar zamenljivo? Da torej moč in sila nista edini

način, s katerim je mogoče uravnati medčloveške in medcivilizacijske odnose.

Toda kot razviti svet smo se odločili za govorico vojne, zmanjkalo nam je poguma, da bi se zavedeli svojega velikega poslanstva, ki ga orožje zanesljivo za-duši. Po nepotrebnem smo se prestrašili prvega resnega napada na nas same, prenehali smo verjeti ali pa sploh nismo nikdar zares verjeli, da obstaja moč, ki je močnejša od vojne.

Naj bo tako ali drugače, s svojim posegom smo sedaj vojno razširili, vendar je še vedno čas za premislek. Zgolj uporaba sile namreč lahko izzove trajen odgovor celotnega muslimanskega sveta, kar bo izjemno težko obvladovati. Zgolj uporaba sile lahko posledično uniči našo ekonomsko prihodnost, s tem pa v prvi vrsti sedanjost življenjsko raven.

Zgolj uporaba sile lahko spre-meni ves svet v zastraženo policijsko državo, v kateri bo tako-

rekoč nemogoče zagotoviti najosnovnejšo varnost. Zgolj uporaba sile slednjic lahko pomeni postopno upadanje naše človečnosti, udušene od logike vojne. To pa bi imelo za posledico zastrupitev odnosov med ljudmi v vsej zahodni civilizaciji. Zgolj uporaba sile je z eno besedo tvegana, ta vojna je lahko zares vsem nevarna.

Rešitev je v misli na naše poslanstvo. Prav gotovo smo razviti poklicani, da ob težkih preizkušnjah ne pozabimo, da je od nas v največji meri odvisna usoda celotnega človeštva. Prav mi smo poklicani, da prispevamo nova in žlahtnejša pravila, ki

naj bi uravnala človeka v prihodnosti. In ta pravila ne bodo mogla biti zasnovana na osnovi sile, z govorico vojne. In ker je prav od nas odvisna usoda vsega človeštva, se tej svoji poklicnosti nikakor ne bomo smeli izogniti. V tej poklicnosti je namreč tista največja moč, ki je tisočkrat močnejša od vsakršne vojne. In zadnji čas je, da pričnemo v tovrstno poklicnost zares in nepreklicno verjeti, pa čeprav so sedanjí izzivi strašni in neusmiljeni. Naravnost ključje k tistemu odrešilnemu upanju, ki pomeni trdno zaupanje v moč dobrega in v njegovo zmogovitost.

MLADINSKA PASTORALA ŠTANDREŠKE DEKANIJE SE PRIPRAVLJA NA SVETOVNI DAN MLADIH

VI STE SOL ZEMLJE, VI STE LUČ SVETA

Ob Svetovnem dnevu mladih (SDM), ki bo v **Torontu (Kanada) od 18. do 28. julija 2002**, so se škofije iz severovzhodne Italije zbrale, da bi skupaj upravljale organizacijo tega velikega dogodka.

VADEMEKUM

V tem vademekumu so vam na voljo nekateri pomembni podatki v zvezi z goriško nadškofijo: pazljivo jih preberite, dopolnili jih boste z barvnim depliantom.

Da bi SDM 2002 v polnosti zaživel, je nujno opraviti pazljivo in vestno pripravo. **Potrebno se je udeležiti mesečnih srečanj, ki jih pripravljajo dekanjska območja škofije**, poleg teh pa bodo na sporedu še druga srečanja podrobnejšega značaja, ki bodo razsvetlila določena vprašanja v zvezi s SDM, pomagala bodo pri medsebojnem spoznavanju vseh, ki se bodo romanja ob SDM udeležili, in nudila najrazličnejše informacije. Ta srečanja bodo potekala decembra letos, proti koncu aprila 2002 ter nekaj časa pred odhodom. Ura in kraj srečanja bosta sporočena naknadno.

Goriška nadškofija bo vzela v poštev **samo ponudbo A**.

MONTREAL-TORONTO

Odhod goriških romarjev je predviden z deželnega letališča v Ronkah.

Vpisi. Vpišete se lahko pri

TAJNIŠTVU SDM, ki

ima sedež v župnijski dvorani Slovenskega pastoralnega središča v Gorici ob cerkvi sv. Ivana (ul. S. Giovanni 9). Tajništvo bo delovalo SAMO OB SOBOTAH od 10.30 do 12. in od 17. do 18.30 v teh dneh: 20. in 27. oktobra, 3., 10., 17. in 24. novembra, 1. in 15. decembra. *Odgovorne osebe za tajništvo so Paolo Posillipo, Elia Bastiani in David Bandelli.* Za informacije bo na razpolago tudi telefonska številka 0481 33814, ki bo delovala v omenjenih dnevih in urah.

Način vpisa. Dopolniti bo treba formular, ki vam bo izroččen skupaj z depliantom, in navesti dva pomembna podatka: *številko potnega lista in krvno skupino.*

Cena romanja, ki znaša 1007 evrov (1.950.000 lir), bo morda podvržena spremembam, ki so odvisne od menjalne vrednosti dolarja in mednarodnega stanja. *Ob vpisu je potrebno plačati akontacijo v višini 205 evrov (400.000 lir). Drugi obrok bo znašal 517 evrov (1.000.000 lir) in ga bo treba poravnati nepreklicno do*

28. februarja 2002.

Končni saldo pa bo treba doplačati do 31. maja 2002.

V ceno so vključeni vožnja z letalom in avtobusni prevoz, hrana in stanovanje, vpis na SDM, zdravstveno zavarovanje in zavarovanje prtljage.

Pripomočki. Ob vpisu boste dobili videokaseto in knjižico, ki sta namenjeni pripravi na SDM. Pred odhodom bo razdeljen drug material.

Dokumenti. Za potovanje si je potrebno priskrbeti potni list, katerega veljavnost mora trajati vsaj šest mesecev po srečanju ob SDM. Ob vpisu bi treba predložiti fotokopijo potnega lista.

Dodatne informacije: p. Mirko Pelicon DJ, Ul. Nizza 36, 34170 Gorica, mobilni 340 7104932, naslov elektronske pošte: pelicon@email.si.

ZNAK

Znak SDM 2002 sestavljajo štirje elementi, ki ponazarjajo kraj, udeležence in duh srečanja mladih katoličanov ter obisk papeža v Kanadi od 18. do 28. julija 2002.

Križ kaže na prisotnost Jezusa Kristusa. Njega bodo mladi

srečali. To je razlog njihovega potovanja, ki je duhovno romanje in ne turistični dogodek. Romarji bodo izkusili prisotnost Jezusa Kristusa v Cerkvah in v ostalih ljudeh, ki se bodo srečanja udeležili. Oblika križa je podobna škofovski palici Janeza Pavla II.

Rumen krog predstavlja vse mlade, ki se bodo udeležili SDM na povabilo Janeza Pavla II. SDM je dogodek, ki zadeva celotno Kanado, in simboli kažejo na to. Modra barva okoli križa predstavlja oceane in kanadske vode. Tri odprte stranice prikazujejo tri oceane, ki obdajajo Kanado, Tihi, Atlantski in Severni. Na obale treh oceanov so misijonarji prinesli križ, znamenje vere, ki so jo oznanjali. Od 18. do 28. julija 2002 bodo romarje sprejeli Kanadčani na domovih ob oceanih in v notranjosti države. Udeleženci SDM bodo prišli v Toronto, da bi doživeli najpomembnejše dogodke tega srečanja od 23. do 28. julija. Geografska lega Toronto ob Ontarijskem jezeru dodatno ponazarja veliko prisotnost voda v Kanadi.

Četrti element znaka je **javorov list**, narodni simbol Kanade. List obdaja krog, ki ponazarja mlade in predstavlja sprejemajočo pripravljenost kanadskega ljudstva do tujih romarjev.

SVETNIK TEDNA

16. OKTOBER

SILVESTER ČUK

HEDVIGA (JADVIGA), KNEGINJA

Rodbina grofov Andeških, iz katere izhaja današnja godovnjakinja sv. Hedvika ali (po poljsko) Jadviga, je igrala pomembno vlogo v slovenski zgodovini 12. in 13. stoletja. Ti grofje, ki jih je cesar Friderik Rdečebredec povzdignil v vojvodski stan, so imeli številna posestva na Koroškem, Kranjskem in Spodnjem Štajerskem. Glavni andeški postojanki na slovenskih tleh pa sta bili Kamnik in Slovenj Gradec. Mesti je povezovala živahna trgovska pot. Višek moči je rodbina dosegla v času Hedvikinega očeta grofa Bertolda IV., ki je imel tudi naslov istrskega mejnega grofa in dalmatinskega vojvode. Tudi žena Agnes je bila iz plemiške rodbine. Svojih osmero otrok sta skrbno in krščansko vzgajala. Eden izmed sinov, Bertold, je postal oglejski patriarh, drugi, Ekbert, pa bamberski škof. Hči Agnes je postala žena francoskega kralja Filipa Avgusta, druga, Jedrt, pa se je poročila z ogrskim kraljem Andrejem in iz tega zakona se je rodila sveta Elizabeta Ogrska.

Hedviki je bilo pet let, ko sta jo oče in mati z rodne gradu Andechs na Bavarskem, kjer je zagledala luč sveta okoli leta 1174, pripeljala v samostan benediktink v Kitzingen, da bi dobila tedanjemu času ustrezno vzgojo in izobrazbo bodoče kneginje. Mala Hedvika je lepo napredovala v znanju, predvsem pa v duhovnem življenju in prav rada bi ostala v samostanu kot redovnica. Toda ko ji je bilo komaj dvanajst let, so jo prišli snubit odposlanci osemnajstletnega šlezjskega vojvode Henrika I. Na željo staršev je Hedvika ponudbo sprejela ter odšla v Šlezijo, ki je bila tedaj naseljena s prebivalci slovanskega rodu.

O njenih prvih letih življenja v znanju tuji deželi vemo le to, da je svojega soproga "kot krepostnega in ljudstvu koristnega moža v Bogu ljubila" in mu rodila sedem otrok. Trinajstletna je že bila mati, a prvi otroci so ji zgodaj umrli, zadnji trije: hči Jedrt ter sinova Henrik in Konrad so rasli ob njej in ji bili v veliko veselje. Kot kneginja Šlezije in Poljske je Hedvika spoznavala svojo deželo, jo vzljubila, med njenimi prebivalci pa razvila široko dejavnost krščanske ljubezni. Da bi imela z ljudstvom čim boljše stike, se je naučila poljščine. V veri je poučevala služinčad in tudi svojega moža, ki ji je pustil popolno svobodo v njeni usmiljenosti in dobroti. Naklonjenost do najbolj bednih, v katerih je videla podobo Kristusa, se je kazala predvsem v skrbi za najst ubožev, ki jih je imela vedno ob sebi.

Vojvodinja Hedvika je že zgodaj spoznala, kako potrebne bi bile njeni deželi ustanove, ki bi pomagale širiti omiko in poglobljati versko življenje: samostani, predvsem ženski. Pridobila je moža, da je ustanovil samostan cistercijank v Trebnici pri Wrocławu, ki je v mnogih pogledih postal njen drugi dom. Vendar pa nikoli ni ostala tam kot redovnica, ker je čutila, da kot vojvodinja lažje izpolnjuje svojo nalogo dobrodelnosti.

Zadnja leta so se nanjo zgrmile hude preskušnje. Najprej ji je po kratki boleznii nepričakovano umrl mož. Posebno jo je prizadela smrt sina Henrika, ki je prevzel očetovo dediščino. Leta 1241 je padel v boju z Mongoli, ki so pridli na Poljsko in v Šlezijo. Veliko žalostnega se je dogajalo v bližnjem sorodstvu. Hedvika je samo sebe in deželo zaupala le še božjemu varstvu. Umaknila se je v trebniški samostan, vendar ni naredila redovnih zaobljub, da je svobodneje delila miloščino. V samostanu je tudi umrla 15. oktobra leta 1243. Pokopali so jo v samostanski cerkvi, za svetnico je bila razglašena leta 1267, od leta 1929 se njen god obhaja na današnji dan.

Hedvika je nebeška zavetnica tistih (bolj redkih) deklet in žena pri nas, ki jim je ime Hedvika, Hedviga, Heda, Hedi, Jadviga...

SODOBNO IN TEHTNO O BOGU

ANTROPOLOŠKA IN TEOLOŠKA IZHODIŠČA KRŠČANSKE VERE IN DUHOVNOSTI (2)

ZVONE ŠTRUBELJ

"Drevo spoznamo po sadu", je zapisano v evangeliju. Negativni sadovi te samozavestne emancipacije človeka od Boga so se pokazali, ko so eden za drugim padali: mit razuma, mit neustavljivega napredka, mit ideologij: nacionalizma, socializma in liberalizma.

Zakaj temu stoletju lahko rečemo "kratko stoletje"? Leta 1994 ga je tako definirali ameriški zgodovinar Eric J. Hobsbawm. Omejil ga je od začetka prve svetovne vojne leta 1914 do padca berlinskega zidu leta 1989, padca svetovne blokove ureditve. Začetek in konec tega "kratkoga stoletja" označujejo tragični dogodki vojne, razpada neke svetovne ureditve, ki je na začetku stoletja prizadela predvsem jedro Evrope, na koncu pa večji del človeštva. Kot spreten Američan zgodovinar in pragmatik Hobsbawm govori - sicer ne o hamburgerju -, ampak o zgodovinskem sendviču. Med obema mejnima kriznima obdobjema je 50-letna zlata doba neverjetnega ekonomskega, tehničnega in socialnega vzpona, ki je bolj kot katerikoli obdobje poprej spremenila človeško družbo. Toda stoletje, in to smo občutili na lastni koži v balkanskih desetih letih divje in krvave vojne, se je izteklo v negotovo prihodnost. Gre za najbolj krvavo

stoletje človeške zgodovine, ki je pustilo globoke rane v zavesti in podzavesti človeštva.

Lahko bi govorili tudi o stoletju izgubljenih priložnosti:

Leta 1918, ob koncu prve svetovne vojne, je bila prva priložnost, da v spopadu evropskih narodov pride do strpne in miroljubne zaveze narodov. To so preprečili v novodobni misli zakoreninjeni nacionalizmi: fašizem, nacionalsocializem, komunizem, japanizem. Namesto nove svetovne ureditve je sledil svetovni kaos, katerega izraz je druga svetovna vojna, Auschwitz, gulag, atomski bombi na Hirošimo in Nagasaki.

Leta 1945 je bila nova priložnost za prenovo svetovne družbene in politične ureditve. Nastali so Združeni narodi. Zaradi obstrukcije stalinistične Sovjetske zveze je bila tudi ta priložnost zapravljena. Namesto nove svetovne ureditve je prišlo do svetovne delitve v dva dominantna bloka.

Leta 1989, ob padcu berlinskega zidu in velikih ideologij, so spet propagirali novo svetovno družbeno politično ureditev. Vendar zanj ni bilo storjenega nič konkretnega. Zalivska vojna, vojna na Balkanu in vojne v Afriki, so otežile vsako ustvarjalno misel na zares strpno in mirno sožitje med narodi. Pristali smo, namesto v novi svetovni ureditvi, v svetovnem nemiru, splošni zmedbi in iskanju ego-

ističnih interesov nekaterih suverenih držav. Kaj drugega je t.i. realna politika ZDA? Kaj drugega bo, če gre tako naprej. Evropska unija? V tako kratkem času je bila izgubljena tudi tretja edinstvena priložnost za uresničitev svetovne skupnosti narodov.

(Dediščina tega stoletja so tudi tri velike spremembe, ki jih ne bo mogoče izbrisati: svet ni več evrocetričen, drugič, postal je enotno operativno polje (MacLuhan je že leta 1962 dejal: globalna vas), in tretjič, razpad starih vzorcev človeških in socialnih odnosov, med katere uvrščamo tudi prelom med pre-

teklostjo in sedanostjo, med generacijami.)

Kratko, tragično in krvavo stoletje je bilo tudi za nas Slovence. Kako naj odgovorimo na to, kar se je dogajalo tudi z nami, od soške fronte, Doberdoba, slovenskih fantov groba, do Kočevskega Roga in do mejnika osamosvojitve, povezane z balkansko norijo? Skrivnost zla? Samo to? Ali tudi posledica neke človekove poti, neke krive miselne in civilizacijske smeri, v katero smo bili kot narod in posamezniki vključeni kot v smrtonosni vrtnec?

DALJE

OB 150-LETNICI SMRTI V PODNANOSU

POČASTILI SO SPOMIN NA MATIJO VERTOVCA

V nedeljo, 14. t.m., so v Podnanosu počastili spomin na Matijo Vertovca, duhovnika, vinarja, zgodovinarja in pisca ob 150-letnici njegove smrti. Službo kurata oz. vikarja je v tem kraju nastopil 9. marca 1813, v Podnanosu pa je ostal celih 38 let, vse do svoje smrti, 2. septembra 1851. Vertovec je med svojimi verniki, drugod v Vipavski dolini, na Primorskem in v nekaterih sosednjih krajih tudi v vsej Sloveniji prednjačil v znanju, neumornem delu in vsestranski skrbi za duhovno rast in materialni razvoj ljudi. Tudi v pridigah je poudarjal, da ga vodi plemenita želja poučiti, omikati ter v gmotnem in duševnem oziru povzdigniti ves slovenski narod ter mu pomagati tudi v stiskah. Ob epidemiji koz l. 1810 je na Planini, kjer je tedaj služboval, poskrbel za cepljenje 161 oseb, pozneje pa v

Podnanosu za nadaljnjih več kot tisoč ljudi. Lik Matije Vertovca je znan in raziskan, za kar ima zasluge zlasti njegov najboljši poznavalec, zgodovinar in prelat Franc Kralj. V nedeljo je spomin na veliko osebnost Vipavske doline, Primorske in Slovenije obudil v govoru, ki ga je imel v župnijski cerkvi sv. Vida. Predavanju je dal pomenljiv naslov: *Matija Vertovec, zaslužen slovenski duhovnik in ljudski učitelj.*

Posredujemo nekaj podrobnosti iz Vrtovčevega delovanja na raznih področjih; seveda je najprej bil duhovnik, ki je svoje poslanstvo uresničeval z vso gorečnostjo. Vse življenje je bil skromen in neposreden v stikih s farani in ljudmi, ki jih je srečeval v Gorici, Ljubljani ali pa med svojimi potovanji v tujino. Zaradi tega je užival priljubljenost in spoštovanje. Zdravi in kljeni ver-

sko-moralni nauki, ki jih je sejal, so obradili zlahke sadove. Vertovca moramo uvrstiti med najbolj plodne slovenske strokovne pisce prve polovice 19. stol. Najbolj temeljito je obravnaval takratno kmetijsko problematiko, posebej sta mu bila pri srcu vinogradništvo in vinoreja. Najgloblje brazde na obeh področjih je zaoral s knjigami *Vinoreja za Slovence*, 1845, *Kmetijska kemija*, 1847, in *Sporočilo slovenskim vinorednikom, posebno vipavski in primorski*, iz l. 1850. Če je prva knjiga veljala za pravo "kmetijsko solo", je bila druga "zlata vredna knjiga", ki je dosegla drugi ponatis l. 1856, l. 1894 je izšla v hrvaškem jeziku. Po mnenju takratnih ocenjevalcev "južni Slovani nimajo niti v nobeni praktični stroki tako izvrstnega dela". V tem zapisu bi lahko omenjali, da se je Vertovec ukvarjal tudi z astronomijo, začel je pisati zgodovino sveta ter je nasploh bil zelo ustvarjalna osebnost. Ob 150-letnici smrti bi si predvsem želeli, da bi Sloven-

ci tudi v sedanjem času imeli čimveč osebnosti, ki bi se zgleđovale po nekdanjem kuratu v Podnanosu. Bogoslužje v počastitev Matije Vertovca je vodil vipavski dekan msgr. Franc Pivk s somaševanjem drugih duhovnikov. Sledila je proslava pri spominski plošči Vertovcu zraven župnijske cerkve, potem pa koncert župnijskega MePZ Stanko Premrl pod vodstvom dirigentk Vide Fabčič in Erne Andlovec.

M.

RADIO OGNJIŠČE: NAPOVED

Lokalni primorski program iz koprškega studia se začne vsak dan ob 16. uri. Ob 16.45 so obvestila o kulturnih in cerkvenih dogodkih na Primorskem.

Opozarjamo vas na prenovljeno oddajo *Slovinci v Italiji*, ki je na sporedu vsako soboto ob 17. uri.

5

ČETRTEK,
18. OKTOBRA
2001

V GALERIJ SKERK V TRNOVCI

JOŽE CIUHA NA KRASU

JURIJ PALJK

Pejsaži časa ob izteku tisočletja je naslov lepe razstave enega najvidnejših slovenskih slikarjev Jožeta Ciuhe. Razstava je na ogled v umetnostni galeriji Skerk v Trnovci, in sicer v petkih od 16. do 19.30., v sobotah od 16.30 do 19.30 in v nedeljah od 10. do 13. ure. Za morebitni skupinski ogled razstave lahko pokličete na telefonsko številko 040 200346.

Zakonca Zora in Jože Skerk sta priznana in večkrat v svoji prelepi umetnostni galeriji gostita večje skupine, med njimi vse več šolskih skupin slovenskih otrok, ki prihajajo na ogled razstav, pa čeprav si že sama domačija Skerk zasluži tako ogled kot naše neprikrito občudovanje. Odvetniku Skerku in njegovi soprogi Zori Koren, ki je tudi sama likovna umetnica, gre zasluga, če se danes na Tržaškem v slovenskih prostorih sploh še

živi razpet med Ljubljano in Parizom, v katerem tudi slika. Za kroniko povemo še to, da je leta 1996 postal francoski vitez lepih umetnosti in literature, pred dvema letoma pa je prejel tudi avstrijski častni križ za znanost in umetnost prvega reda. Jože Ciuha je na Slovenskem znan tudi po svojih značilnih ilustracijah, s katerimi je opremil vrsto knjig. Sam pa je tudi napisal knjigo *Potovanje v deseto deželo*, ki je bila nagrajena z Levstikovo nagrado. Z daljših potovanj po Južni Ameriki pa je Ciuha prinesel domov poleg polne skicirke tudi veliko zapiskov, ki so bili podlaga za knjigi *Okameneli smehljaj* in *Pogovor s tišino*. Naše bralce pa bi radi tudi opozorili, da je umetnik pred časom ustanovil posebno fundacijo, mednarodni sklad Jože Ciuha in so njegova dela tako stalno na ogled na Bledu.

V galeriji Skerk se umetnik predstavlja z izborom svojih temeljnih del

FOTO KROMA

kaj razstavlja. Niz razstav v minulih letih v likovni galeriji Skerk v Trnovci je galerijo in seveda glavna pobudnika postavil med najpomembnejše kulturne dejavnike v našem prostoru, saj je bil izbor pretežno slovenskih in italijanskih vrhunskih umetnikov več kot posrečen.

Vsako razstavo pa spremlja tudi ličen katalog manjšega formata v barvah s kritičnim zapisom v slovenskem, italijanskem in nemškem jeziku, kar je tudi znamenje resnosti organizatorja, obenem pa tudi več kot le znamenje pozornosti do vsakega obiskovalca. Če k temu dodamo še dejstvo, da gre za zasebno in neprofitno umetnostno galerijo, smo povedali več kot dovolj o hvalevrednem kulturnem delu zakoncev Skerk.

Tudi tokrat odpira novo kulturno sezono delovanja galerije Skerk likovna razstava, ki je vredna ogleda in tudi širše pozornosti, saj predstavlja slovenskega umetnika Jožeta Ciuho, ki velja za enega najbolj znanih slovenskih umetnikov danes, o njem pa so si vsi likovni kritiki edini v tem, da gre za "umetnika klasičnega in modernega kova".

Jože Ciuha se je rodil leta 1924 v Trbovljah, Akademijo likovnih umetnosti je obiskoval v Ljubljani, kjer je tudi diplomiral in se izpopolnjeval v zidnem slikarstvu pri prof. Slavku Pengovu. Do danes je imel izjemno veliko samostojnih in skupinskih razstav, prejel pa je tudi vrsto mednarodnih in slovenskih nagrad za svoje zajetno likovno delo. Ogromno je potoval, veliko slikal na potovanjih, poučeval slikarstvo in sprejemal nova videnja sodobne umetnosti v svetu, ki ga je vsega prepotoval. Danes

in prav je zapisal dr. Zoran Kržišnik v spremnem eseju razstavi na pot, da je vsaka razstava umetniških del Jožeta Ciuhe tveganje, saj gre za poliedrično umetniško osebnost in za zrelega umetnika, ki je v slovenskem in svetovnem kulturnem prostoru prisoten že petdeset let. Ciuha pa je tako slikar kot grafik in risar, saj ustvarja svoje likovne pripovedi tako v grafiki kot na velikih platnih v tehniki olje na platno, tako z ilustriranjem kot v akvarelu in akrilu; poleg tega pa je Ciuha oblikoval tudi lutke in je obenem še pripovednik ter pesnik. Dr. Kržišnik tudi izpostavlja umetnikovo življenjsko pot, ki je bila zaznamovana z drugo svetovno vojno, "ko je kot bojevnik spoznal vojno od blizu, slečeno sleherne herojske romantike." Nadalje dr. Kržišnik ugotavlja, da je Ciuha prav z nizom slik, ki jih je naslovil *Profeti*, ustvaril trajen simbol časa. Jožeta Ciuho imamo tako v naši podzavesti kot slikarja, ki se je navezal na bizantinske simbole in pripovedi, a jih je nadgradil s svojimi likovnimi raziskovanji, ki imajo trdne korenine prav v Evropi in v sprejemanju modrosti Zahoda in Vzhoda. Kot svetovljan je Jože Ciuha seveda spoznal tudi filozofijo in miselnost sveta, posebno še obeh Amerik in Daljnega vzhoda, a je ostal zvest evropskemu izročilu.

Jože Ciuha je kot sin svojega in našega časa seveda spoznal vso sodobno umetnost, si sam naredil likovni svet, v katerem je ohranil trdne vezi s figuraliko, od katere se je odmaknil samo takrat, ko je z akvareli postavil nove likovne izraze svojim prostim slikarskim kompozicijam.

NOVA KNJIGA PROF. LOJZKE BRATUŽ PRI GORIŠKI MOHORJEVI DRUŽBI

SLOVENSKA PRISOTNOST V GORICI SKOZI STOLETJA

Iz goriške preteklosti je naslov knjige prof. Lojzke Bratuž, ki jo je v počastitev 150. obletnice ustanovitve Društva sv. Mohorja izdala Goriška Mohorjeva družba. Knjiga nosi zgovoren podnaslov *Besedila in liki*, opremil pa jo je Franjo Žerjal, natisnila Grafica Goriziana.

Spremno besedo k štirinajstim študijam prof. Lojzke Bratuž, toliko jih je namreč zbranih v knjigi, je napisala prof. Marija Pirjevec, ki o zbranih študijah lepo pove, da jih je avtorica sicer večidel že objavila, a "za to izdajo dopolnila, priredila in hkrati razvrstila tako, da nudijo bralcu zaokroženo podobo kulturne zgodovine Slovencev v Posočju v širokem časovnem razponu, ki sega od srede 16. stoletja do današnjih dni. Pri svojih skrbno dokumentiranih in pronicljivih raziskavah se je Bratuževa naslanjala na arhivske vire in vestno upoštevala dosedanja dognanja književne in jezikovne znanosti, ki jih je včasih dopolnila, včasih pa ovrgla v luči lastnih analiz in spoznanj."

Prof. Marija Pirjevec že v uvodnih besedah opozarja na to sedaj še neobjavljeno študijo prof. Lojzke Bratuž z naslovom *Rokopisi v slovenskem jeziku na Goriškem od 16. do 19. stoletja*. Avtorica študij je namreč našla tudi listino iz leta 1564, "s katero so goriški stanovni prisegli vdanost in pokorščino svojemu vladarju v vseh treh deželnih jezikih: v italijanski, nemški in slovenski. Skratka, gre za izjemno pričevanje o jezikovni enakopravnosti na najvišji upravni ravni pred več kot štirimi stoletji na Goriškem, s kakršno se današnji čas nikakor ne more ponasati."

Prof. Marija Pirjevec nazorno in strokovno pokaže na odlike razprav prof. Lojzke Bratuž in poudarja predvsem njena tehtna spoznanja, ki jih razprave, objavljene v knjigi *Iz Goriške preteklosti*, prinašajo in zato: "Predvsem ni mogoče spregledati besedil, ki jih je sama odkrila ali pomagala spoznati. Vrsto pomembnih osebnosti in njihovih del je znala nazorno osvetliti, ovrednotiti in rešiti pozabe. Tako se pred nami v novi luči predstavljajo liki Jožefa Cusanija, Karla Mihaela Attemsa, Valentina Staniča, Frana Erjavca, Simona Gregorčiča, Franciška Borgijo Sedeja, Stanislava Škrabca in drugih, ki so prispeli k obogatitvi slovenske kulture, književnosti in znanosti ne samo na Goriškem, temveč tudi v širšem narodnem prostoru." Prof. Marija Pirjevec ob koncu svojih lepih uvodnih misli knjigi na

pot piše, da je še ena stvar, ki odlikuje strokovne eseje prof. Lojzke Bratuž, in sicer zavezanost rodni Goriški in veliko ljubezen do svojega dela, ki jo vsak bralec začuti, ko prebira njene zapise.

Knjiga *Iz goriške preteklosti* in zapisi v njej so zelo pregledni, razporejeni so kronološko, ob koncu vsakega eseja pa je objavljen tudi krajši povzetek v italijanskem jeziku in bo zato knjiga prišla prav tudi italijanskemu raziskovalcu goriške preteklosti. Vsak esej ima objavljeno tudi bogato biografijo in opombe, ki vodijo bralca k lažjemu nadaljnjemu raziskovanju.

Esej, v katerem je podrobno predstavljen grof Karel Mihael Attems, prvi goriški nadškof, čigar delo in predvsem pa pridige v slovenskem jeziku je prof. Lojzka Bratuž že podrobno predstavila v knjižnih izdajah, je posvečen 250-letnici goriške nadškofije, kar samo še poudarja vraščeno knjige v goriški prostor in čas, saj letos mineva tisočletnica prve dokumentirane omembe Gorice in je zato prav, da je knjiga izšla v letošnjem letu. Prav gotovo bo bralec z zanimanjem prebral nova dognanja o preroditeljskih prizadevanjih Valentina Staniča in drugih piscev tedanjega časa, kot tudi esej z naslovom *Vezi med goriško deželo in slovenskim središčem v Prešernovem času*, v katerem avtorica podrobno predstavlja prve povezave med Gorico in osrednjim slovenskim kulturnim dogajanjem.

jem. V eseju *Goriška leta Frana Erjavca* pa avtorica predstavlja eno največjih goriških osebnosti, kar je Erjavec vsakakor bil, tako zaradi svojega velikega pedagoškega in prosvetnega dela kot tudi zato, ker je prav v Gorici napisal nekaj svojih čudovitih leposlovnih del.

Prof. Lojzka Bratuž lepo prikaže tudi poljskega jezikoslovca Jana Baudoina de Courtenaya, ki je ob koncu 19. in v začetku 20. stoletja prihajal v naše kraje, da bi raziskoval zahodne slovenske govore. Zanimiv je tudi zapis o Gregorčičevih prepisnih sve-topisemskih besedil in esej z zgovornim naslovom *Pogledi nadškofo F. B. Sedeja na Pregljevo pripovedništvo* odkriva zadnjega slovenskega nadškofo v povsem novi luči. V eseju *Škrabčevi stiki z italijanskim svetom* pa se je avtorica poglabila v vezi, ki jih je veliki slovenski jezikoslovec Stanislav Škrabec imel z italijanskimi vrstniki in z italijansko kulturo, ter nakazala smer, v katero naj gredo prihodnja raziskovanja. Prof. Lojzka Bratuž je podrobneje predstavila tudi Andreja Budala, pravzaprav usodo enega od njegovih knjižnih junakov, Petra Kupljenika. Prav gotovo pa bo šele čez leta dobil prvi pomen esej z naslovom *Narečne pesmi Ludvika Zorzuta, pevca Goriških Brd*, v katerem avtorica potegne iz pozabe narečnega pesnika in ga strokovno umesti v čas in slovensko leposlovje. Z velikim užitkom se bere tudi razprava z naslovom *Sveta Gora v slovenski književnosti*, knjigo *Iz goriške preteklosti* pa zaključuje zapis ob tisočletnici Gorice z naslovom *Literarna podoba Gorice* in je kratek, a zgovoren pregled prisotnosti Gorice v slovenskih literarnih delih.

Avtorica je ob tisočletnici Gorice s svojo knjigo prispevala zgovoren dokaz o slovenski literarni in širše družbeni, kulturni prisotnosti Slovencev v goriškem mestu. Knjiga *Iz goriške preteklosti* prihaja na trg v času, ki je kot nalašč, da se zavemo pomembnega deleža naših prednikov v skupni goriški kulturni blaginji. Preveva jo seveda zavezanost strokovnemu delu, a predvsem pa tiha, a trdna ljubezen do rodnega mesta in slovenske besede, saj se eseji prof. Lojzke Bratuž berejo tekoče, so živo in lepo napisani, predvsem pa odražajo dušo človeka, ki je zavezan lastnim koreninam in materinemu jeziku.

JUP

S 3. STRANI

SVETNIKI SO...

Ideja židovskega geta kot skupnosti, ki je nekako zaprta vase in hkrati odprta v svet. Marsikdo ta družbeni koncept priporoča tudi v drugačnih kulturnih kontekstih, recimo manjšini, da bi, kar se tiče identitete, sicer živela znotraj same sebe, a bi bila vendarle usmerjena navzven, da bi se soočala s svetom in delovala navzven. Kaj mislite o tem?

Predlog je zelo lep in pravičen. Mislim, da smo to idejo trdne notranje samozavestne države, ki črpa iz sebe, iz svoje kulturne dediščine in pristne ustvarjalnosti, a je usmerjena navzven, skušala uresničiti, ko sva se z g. Srako odločila za upodobitev in namestitev omenjenih zavetnikov Evrope, in ostalih svetih oseb, blaženih in svetnikov v Vzhoda in Zahoda v trebskono cerkev. Upam, da se tega ljudje zavedajo in da o tem veliko razmišljajo ter sebi dograjujejo svojo kulturno in duhovno samozavest.

PRIHODNJO NEDELJO

OSMA REVIIJA COROVIVO V CENTRU BRATUŽ

V nedeljo, 21. t.m., bo v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici potekala osma izvedba deželne zborovske revije Corovivo, ki jo prireja deželna sekcija italijanske zborovske zveze USCJ za Furlanijo-Juljsko krajino v sodelovanju z goriško sekcijo istoimenskega združenja pod pokroviteljstvom dežele Furlanije-Juljske krajine, zborovskega združenja Feniarco ter goriške občine in pokrajine. Letos se bo revije udeležilo 15 zborov iz naše dežele, ki se bodo pomerili na treh koncertih (ob 10., 15. in 18. uri). Vsak zbor bo moral pripraviti tako imenovani "projekt", se pravi program na neko določeno temo, na koncu pa bo komisija ocenjevala zbere z uvrstitvijo v tri kakovostne skupine. Zbor, katerega projekt bo komisija ocenila kot najboljšega, pa bo poleg tega prejel še posebno nagrado. Letošnje revije Corovivo se bodo ude-

ležili štirje slovenski zbori iz Furlanije-Juljske krajine: na koncertu, ki bo ob 10. uri, bosta pela mešani zbor Igo Gruden iz Nabrežine (vodi Adi Danev) s projektom *Od ljudske do umetniške pesmi* z glasbo Adija Daneva in ženski zbor Danica z Vrha sv. Mihaela (vodi Patricija Rutar Valič) s projektom *Glasbeno potovanje po Furlaniji, Dalmaciji in Sloveniji* v znamenju vina in ljubezni. Na koncertu, ki bo na sporedu ob 15. uri, bo nastopil ženski vokalni tercet Ver Laetum z Opčin (umetniški vodja Rossana Paliaga), ki bo predstavil *Stabat Mater* Giuseppeja Tartinija; na koncertu, ki bo ob 18. uri, pa bo pel zbor Jacobus Gallus iz Trsta (vodi Janko Ban) s projektom "Sdrindulaile-Oj božime-Santa Luzia": izhodišče za razmišljanje o težnjah in linijah razvoja zborovskega petja v obsejni stvarnosti.

VSA RESNICA ŠE NI PRIŠLA...

Tako je nastala organizacija TIGR, ki sta si ji pridružila oba brata Uršič z vso Jeronovo družino. Kaj je ta korak pomenil, dobro vemo iz zgodovine tiste dobe. Iz zgodovine tudi vemo, da je med drugo svetovno vojno OF na ukaz komunistov postavila tigrovice na stranski tir oz. ni dovolila, da bi odigrali takšno vlogo v boju zoper fašizem, kot jim je pripadala. Po vojni pa so tigrovič dejansko padli v nemilost in bili do pred nekaj leti kratkomalo zamolčani.

Rudi Uršič je kot partizan prišel ob koncu vojne v Trst, kjer se je zaposlil kot napovedovalec pri tržaškem radiu. Tu je ostal do svoje prezgodnje smrti leta 1953. Slavko Uršič pa se je kmalu vključil v demokratično slovensko politično življenje, bil dejansko glavni urednik tednika Demokracija in med voditelji komaj ustanovljene Slovenske demokratske zveze. Bival je doma v Kobaridu, ki je tedaj pripadal coni A, katero so upravljali Angleži in Amerikanci. Dne 31. avgusta 1947 mu je jugoslovanska Udba nastavila past na cesti med Robičem in Kobaridom in od tedaj se je za njim izgubila vsaka sled. Šele po vojni je zlasti po zaslugi časnikarja Iva Jevnikarja, ki je v prvi polovici devetdesetih let pregledal nekaj arhivov v Ljubljani, bilo ugotovljeno, da je bil Slavko Uršič zaprt v Ljubljani in da je bil vsaj do srede 48. leta še pri življenju. Prav gotovo so ga za-

tem ubili. Do tega trenutka pa še niso znane podrobnosti njegove smrti, kaj šele, da bi mu lahko sorodniki postavili šopek rož na grob. Slavnostni govornik Saša Vuga je javno pozval vse tiste, ki kaj vedo o izginotju Slavka Uršiča, naj končno spregovorijo besedo resnice. Spregovoril je tudi predsednik društva TIGR Franjo Batagelj in med drugim izrazil zadovoljstvo, da je organizacija, ki ji predseduje, končno lahko počastila spomin dveh zaslužnih sinov naše Primorske. Dva ožja sorodnika iz Jeronove družine sta nato odstranila zavoso s plošče, predstavniki društva TIGR, občine Kobarid in Slovenske skupnosti iz Gorice in Trsta pa so položili vence. Slovesnost odkrivanja plošče se je končala z njeno blagoslovitvijo. Obred je opravil kobarški župnik msgr. Franc Rupnik.

Topli sončni žarki so v nedeljo ogreli zlasti srca in duše članov več kot pol stoletja od domače oblasti hudo zapostavljene Jeronove družine, ki so končno doživeli, da se jim je vsaj v moralnem pogledu odpravila velika krivica. Naj še omenimo, da je društvo TIGR ob tej priložnosti izdalo brošuro, v kateri sta Borut Rutar in Ivo Jevnikar orisala lik Rudija in Slavka Uršiča ter zasluge ugledne in zaslužne Jeronove rodbine. Uvodne besede v knjižici so izpod peresa Karla Kocjančiča.

PRVA IN DRUGA ŠTEVILKA PASTIRČKA

PRIJATELJ ŠOLARJEV, DOBRODOŠEL!

Prejšnji teden se je na klopek zamejskih osnovnošolcev in dijakov prvih razredov srednjih šol končno pojavil zvesti sopotnik šolskega popotovanja, *Pastirček*, ki stopa v 56. leto, a je še zmeraj pravi navihanelec. Po dolgem poletnem oddihu se je vrnil z dvojno številko za september in oktober, ki vsebuje stare in nove rubrike in so jo otroci in učitelji prejeli v dar. Naslovnica se iskri v novi živobarvni preobleki. Njena motivika je vezana na tisočletnico Gorice, saj je narisana goriški grad, pred katerim otroci na cvetočem travniku veselo dvigajo roke proti nebu, kjer pod zlatim soncem leti rdeče letalo. Avtor je Peter Giovannini, petošolec OŠ P. Voranc iz Doberdoba. Na natečaju za naslovno stran je sodelovalo veliko otrok (402) iz skoro vseh zamejskih osnovnih šol. Še posebej so se izkazali učenci iz Devina, ki so poslali 41 risbic. Uredniški odbor ni imel lahkega dela pri ocenjevanju lepih, izvornih prispevkov, toda lestvico je moral sestaviti. Na drugo mesto se je tako uvrstila Lara Sancin, 4. r. COŠ 1. maj 1945 iz Zgonika, na tretje pa Tina Paljk, 1. r. OŠ J. Abram iz Pevme. Na 32. in 33. strani Pastirčka je objavljenih šest risbic.

Pastirčkova prednost je tudi letos v tem, da bodo otroci na njegovih straneh našli veliko gradiva; po svojih željah in bujni domišljiji ga bodo po barvali, pisno dopolnili in tako nadgradili ponujene likovne in literarne vsebine. Prav po tem se Pastirček najbolj razlikuje od ostalih otroških revij, kot ugotavlja v uvodnem pozdravu urednik Marjan Markežič, ki se bo s sodelavci (Danila Komjanc, Mariza Perat, Barbara Rustja, Ana Rupil, Olga Tavčar, Anka Černic, Walter Grudina) potrudil, da bo tudi v letošnjem šolskem letu priljubljeni mesečnik čim bolj pester in privlačen, hkrati pa poučen. Čeprav bodo posamezne številke štele več strani kot lani, je cena ostala ista (30.000 lir oz. 15,50 evrov). Če je v družini več

osnovnošolskih otrok, bo le eden izmed njih plačal izvod, ostali ga bodo prejeli brezplačno. Otroci bodo gotovo radi listali po Pastirčku; dobrodošel bo doma in tudi v šoli pri veroučnih in ostalih urah, saj je vsebinska pestrost razvidna že iz prve številke. V njej je na osmih središčnih straneh med Pastirčkovo pošto objavljenih šest spisov posameznih učencev in razredov, ki so bili nagrajeni na likovnem in literarnem natečaju *Ostržek in Rdeča Kapica se srečata na gorškem gradu*, ki ga je razpisal KC Lojze Bratuž v okviru Gorškega vrtljaka ob tisočletnici Gorice. Na GV se navezuje rubrika *Gledališki kviz*, ki tokrat postavlja pet vprašanj o igrici *Ostržek in Rdeča Kapica se...*, ki so jo napisali in uprizorili otroci iz Sovodenj v KCLB na letošnjem prvem srečanju z gledališčem. Na brezskrbne počitniške dni spominjajo barvne fotografije iz poletnih središč na Gorškem in Tržaškem. Zgodbica Marize Perat *Prvošolček Martinek bo šolarje poučila*, kaj je potrebno, da dosežejo zaželjeni šolski uspeh. Vneti kolesarji bodo spet našli svoj kotichek *Varno na poti*, strastni bralci *Malo čarovnico Lili Na knjižni polici*, sladkosnedneži pa *SuperkuharHarija*, ki tokrat svetuje vinogradniški puding. Ljubitelji narave bodo spoznali male sesalce v novi rubriki *Ali nas poznaš?*, navdušeni pevci Barčico med pesmicami, ki ne smejo toniti v pozabo, zagrizeni "slovničarji" *Pačka* z jezikovnimi popačenkami, spretni ročice pa sovo iz suhih listov v rubriki *Delajmo, delajmo*. Pastirček je že podelil letošnje prvo časninarsko izkaznico, in sicer Costanzi Frandolič, učenci 5. r. OŠ A. Gradnik iz Števerjana, za spis *Morska šola*. Iskrene čestitke!

Z navedenim nikakor ni izčrpana vsebina, v njej so še pesmice, zgodbe, uganke, zanke in veliko lepih risbic, ki krasijo prve letošnje Pastirčkove strani.

IK

NEKULTURNO POČETJE

Na radiu Trst A se je zadnje nedeljo začel niz oddaj s kabaretom dveh priznanih "komikov" iz gledališkega sveta. Eden izmed njih je celo ravnatelj prestižnega ljubljanskega gledališča.

Oba sta se v nedeljo popoldne pomerila v z njiu priljubljeni temi... verski oz. cerkveni. Na vrsti je bila spoved, uvedli pa so jo primerni orgelski zvoki, sledil pa je "slovesen" spovednikov nastop in seveda vse to, kar je sledilo.

Ne bi se tu ustavljali ob sami bedni vsebini oddaje, ki naj bi zabavala neštete poslušalce slovenskega radija. Sprašujemo pa se, kako samo vodstvo tržaške slovenske radijske postaje lahko mirno daje prostor v etru ljudem, ki so se že nešteto izkazali kot popolni razdiravci etičnih in religioznih vrednot večine poslušalcev tržaške radijske postaje. Pa še: doba neslanega in poceni antiklerikalizma je že davno za nami.

Ali naj bodo podobne bedarije naša "kultura" izkaznica za Evropo?!

PEROPRASK

PREJELI SMO

UKINJENA ODDAJA

Žal je tedenska rubrika Na rešetu, ki je opozarjala na lepe in slabe strani tržaškega radija in televizije, utihnila. Vendar se mi zdi, da ne sme iti tiho mimo novo obubožanje slovenskih programov: v novi sezoni, ki se je začela oktobra, je namreč izginila Odrpta knjiga, dragocena oddaja, ki je bila na sporedu vsak dan od ponedeljka do petka in v kateri smo se poslušalci seznanili z marsikaterim delom iz slovenske in svetovne književne zakladnice. Prav ob koncu lanske sezone me je npr. poslušanje romana Borisa Pahorja Zibelka sveta v radijski izvedbi Radijskega odra bolj navdušilo kot branje tega dela. Začudena nad izginotjem te kulturno in estetsko pomembne oddaje, sprašujem v svojem imenu in imenu mnogih drugih poslušalcev vodstvo Radia Trst A, zakaj je to oddajo ukinilo.

MARIJA ČEŠČUT

PDG / DRUGA PREMIERA ABONMAJSKE SEZONE 2001/02

GOGA SIMBOL SVETA

IVA KORŠIČ

Primorsko dramsko gledališče Nova Gorica je po vrtoglavi uverturi letošnje abonmajske ponudbe zaigralo na temnejše dramske strune. Da bi počastilo stoletnico rojstva Slavka Gruma, je namreč v četrtek, 11. t. m., gledalcem ponudilo njegovo najpomembnejšo igro *Dogodek v mestu Gogi*, ki je nastala poleti 1928 in jo literarni kritiki uvrščajo v sam vrh slovenskega ekspresionizma. Ta dramski tekst je PDG v klasični odrski predlogi uspešno uprizorilo že l. 1980; tokrat je bilo pri njegovi postavitvi režijsko krmilo zaupano Miletu Korunu, ki je z novogoriškimi odrskimi umetniki ustvaril že nekaj izredno dognanih predstav. Le-tem se je sedaj pridružila še najnovejša, ki bo gotovo zapisana z zlatimi črkami v kroniko snovanja novogoriškega gledališkega hrama. Korun se je pri njeni izvedbi oddaljil od avtorjeve odrske zamisli in prikazanih mračnih življenjskih usod ni uokviril v tesne stanovanjske prostore. Toda moreča utesnjenost, iz katere bi gogovski prebivalci, razpeti med hrepenenjem po plemenitem, višjem, transcendentnem in čakanjem na spremembo v sebi in družbi, tako radi ušli, je še kako prisotna in občutena. Vse se namreč dogaja na prostorni, skoro povsem prazni odrski površini, ki jo na desni strani, po scenski uredništvu scenografke Janje Korun in v popolnem sozvočju z režijskim branjem, zamejuje visok zid, neprodorna siva stena (meja med realnostjo in onstranstvom, čutnim in nadčutnim svetom), v kateri ni ene same špranjice, ki bi dovoljevala vsaj droben pogled iz zatohle ujetosti v drug boljši, mor-

da nadzemski svet. Nobene možnosti ni, da bi kdo lahko zapustil mesto in se tako otresel zaznamovanosti, oskrunjenosti, pohabljenosti, predvsem pa osamljenosti, v katero ga je kruta usoda pahnila. Duševna stiska odvzema gogovskimi neizživetim osebnostim moč, da bi se prebili iz tega okolja, ki jih sili, da se zaradi svojih izčrpa-vajočih bolečin zatekajo v blazne blodnje. V tem svetu se nikdar ne bo zgodil veliki dogodek, po katerem vsi hrenijo in ki bi kot nekaj deus ex machina vse odrešil in prevetril življenje posameznikov in družbe. Le glavna junakinja Hana, ki jo je v deklislih letih posilil komi Prelih, doživi katarzo, ko zbere dovolj moči, da mahne objestnega zalezovalca. Iz prikazanih drobcev zgodbe se počasi sestavlja mozaik, v katerem gledalec z grozo ugotavlja, da to pravzaprav ni samo slika oz. nadrobna analiza nekega Grumovega mesta, ampak tudi modernega sveta, ki ga po zadnjih tragičnih dogodkih še v večji meri pretresajo stiska, strah in negotovost pred neznanko prihodnosti. Prav temeljna razmišljanja o našem zemskem bivanju in nehanju so globoko prepoznavna v Korunovi režijski viziji Grumove Goge, ki nas sili k premišljevanju o naši usodi in našem času. Novogoriški ansambel, ojačen in obogaten z gosti, je pod strogim Korunovim vodstvom s psihološko prodornim opisom izjemno prepričljivo utelesil gogovske like, da je vsak izmed njih v odmerjenih trenutkih markantno izstopal, a se hkrati stapljal s to tesnobo vzbujajočo množico, ki se kaže v vsej svoji grozljivi grotesknosti. Protagonisti te fragmentarne, a v svoji sporočilnosti tako močne drame, so

BOGAT SPORED

V nedeljo, 14. t. m., so se začeli na Koroškem 10. Primorski kulturni dnevi, ki jih organizirajo Krščanska kulturna zveza iz Celovca, Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice in Slovenska prosveta iz Trsta. Pri soorganizaciji srečanj skrbijo razna kulturna društva, ki delujejo v krajih, kjer so prireditve.

Prvi dve vasi, ki sta gostili primorski skupini, sta bili Sele in Dobrla vas. V sončnem nedeljskem popoldnevu so v Selah, lepi vasi na griču, člani domačega društva prijazno sprejeli štandreeške igralce in druge člane skupine. Ti so izkoristili priložnost in si ogledali tudi nekatere zanimivosti v bližnji okolici. Obiskali so domačijo in delavnico Johana Čertova, ki izdeluje lepe skulpture iz lesa. (Čertov je eden od desetih ustvarjalcev, ki se bo udeležil kiparske kolonije, ki se bo začela v soboto, 27. oktobra, v Jeremitišču.) V farni dvorani sta zvečer člana dramske skupine Prosvetnega društva Štandree Majda Zavadlav in Božidar Tabaj uprizorila igro Roberta Andersona *Jaz sem Berto*, ki jo je režiral Janez Starina. Številno občinstvo je predstavilo zelo lepo sprejelo in nastopajoča nagradilo z dolgim aplavzom. Pred igro je spregovorila predsednica domačega Katoliško prosvetnega društva Planina Pavli Čertov, ki je izpostavila pomembnost sodelovanja med slovenskimi društvi na Koroškem in Primorskem. Društvo Planina se tega dobro zaveda in je zato z navdušenjem sprejelo štandreeške igralce, ki so v zadnjih desetletjih že večkrat z raznimi igrami nastopili v Selah. Na lanskim Koroških kulturnih dnevih na Primorskem pa se je

dramska skupina iz Sel predstavila v Štandreežu.

Za Zvezo slovenske katoliške prosvete je koroške Slovence pozdravil predsednik Damjan Paulin in se zahvalil Krščanski kulturni zvezi za zgledne in bogate oblike sodelovanja na kulturnem področju. Tudi tajnik KKZ Nužej Tolmajer je zelo pozitivno ocenil vsakoletne kulturne izmenjave, ki utrjujejo vezi med društvi.

V Dobrli vasi pa so bile deležne koroške prijaznosti gojenke solopetja iz razreda prof. Nore Jankovič na šoli Marija Kogoj pri tržaški Glasbeni matici, ki so se predstavile s splotom opernih arij W.A. Mozarta. Tržaške pevke in spremljevalke so ponudile lep glasbeno pevski večer, ki je navdušil domače prireditelje Slovenskega prosvetnega društva Srce in Glasbene šole ter pozorne poslušalce.

Primorski kulturni dnevi se bodo nadaljevali v četrtek, 18. t. m., ko bo goriški umetnik Robert Faganel razstavljal svoja dela v prostorih posojilnice v Borovljah. V petek, 19. t. m., pa bosta srečanje in koncert učencev Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel iz Gorice in Glasbene šole na Koroškem. Program bo v Kulturnem domu v Pliberku. Istega dne bo v Tischlerjevi dvorani Slomškovega doma v Celovcu predstavila knjige Nikolaja Mihajlova *Jezikovni spomeniki zgodnje slovenščine*. Kulturne dneve bodo zaključili člani društva F. B. Sedej iz Števerjana, ki se bodo predstavili v Globasnici v nedeljo, 21. t. m., z enodejanko *Dobrodošli, kdaj pojdete domov?* in z mešanim pevskim zborom.

Teja Glažar (Tarbula), Nevenka Sedlar k. g. (Afra), Lara Jankovič (Juta), Peter Musevski (Klef), Stane Leban k. g. (umrl naddavkar), Branko Ličen (nažigač), Bine Matoh (Julio Gapit), Helena Peršuh (lutka), Ana Faccini k. g. (Hana), Mira Lampe-Vujičič (gospa Tereza), Ivo Barišič (komi Otmar Prelih), Radoš Bolčina (grbavec Teobald), Dragica Kokot (gospa Prestopil), Vojko Belšak k. g. (pisar Klikot), Primož Pirnat (oče Kvirin), Aleksander Krošl k. g. (birič Kaps), Dušanka Ristič (mirna žena), Iztok Mlakar (pijan slikar), Barbara Babič (punca), Nevenka Vrančič (stara žena), Rastko Krošl (Konrad).

Igralce je povsem v skladu s tesnobnim ozračjem odela v črno kostumografka Janja Korun ob pomoči asistentke Špele Leskovic. Glasbeno podlago je zložil Mirko Vuksanovič, bolestone gibe, ki so odražali duševne muke protagonistov, je oblikoval Branko Završan. Tema in svetloba na odrskem prizorišču sta se pojavljali pod tehničnim vodstvom oblikovalca luči Sama Oblokarja. Režiserju sta stali ob strani mlada asistentka Maja Borin in dramaturginja Martina Mrhar. Lektorsko delo je opravil Srečko Fišer.

Obletnico slovenskega dramatika sta zabeležili tudi dve spremljevalni prireditvi. V mali dvorani PDG-Mestni galeriji je bila pod večer pred premiero predstavitev knjige Slavko Grum *Dogodek v mestu Gogi*, faksimile rokopisa z vzporednim diplomatskim prepisom in študijami Marjana Štrancarja, Franca Zadravca, Denisa Poniža, Tarasa Kermaunerja, Lada Kralja, Igorja Grdine, Kristofa Dovjaka, Mojce Kreft in Andreja Inkreta. V predverju gledališča pa je bila na ogled razstava *Dr. Slavko Grum - življenje in delo*, ki jo je iz gradiva knjižnice Mirana Jarca Novo mesto pripravila Andreja Štuhec iz Matične knjižnice dr. S. Grum iz Litije.

7

ČETRTEK,
18. OKTOBRA
2001

ZAČETEK SEZONE SSG

OB PREMIERI TUDI OKROGLA MIZA

V petek, 26. oktobra, bo Slovensko stalno gledališče otvorilo letošnjo sezono s krstno uprizoritvijo v slovenskem jeziku drame *Supermarket* beogradske avtorice Biljane Srbljanović. Podnasov "soap opera" poudarja značilno dramsko govornico, ki jasno namiguje na komercialne televizijske žanre in govori o propadu vrednot v današnji družbi.

V plastični ponarejeni svet soap-opere se zrcali duhovna praznina alieniranih ljudi, katerih življenje se iz dneva v dan brezsmiselno ponavlja. V delu mlade srbske dramatičarke se neizprosno vrstijo prikazni modernih strahov in šibkosti meščanskih moralnih opor. Ozek mikrokozmos avstrijske šole postane oder, na katerem se gledalec sooča z izredno aktualno problematiko sožitja in s hinavščino, ki prikriva težave pri sprejemanju drugačnih veroizpovedi, narodnosti in naklonjenosti. V krutem, neposrednem slogu razberemo površnost človeških odnosov, pomanjkanje komunikacije, spolno neuravnovešenost in lažnost oseb, ki živijo v groteskni stvarnosti brez temelja in globine.

Odčarani pogled na svet Biljane Srbljanović se povezuje z njenim novinarskim poklicem (zaslovela je kot dopisnica italijanskega časopisa *La Repubblica* v času vojne na Balkanu in dosegla velik uspeh s knjižnim izvidom *Beogradskega dnevnika - Diario da Belgrado*) in z angažiranim, večkrat uporniškim pristopom do domače politične in literarne stvarnosti ter do malomeščanskih pravil, okrog katerih se vrti sodobni svet. Enaintridesetletna avtorica je doslej napisala tri drame, ki so jih uprizorili v 17 državah. Prejela je mednarodno literarno nagrado Ernsta Tollerja in ameri-

ška revija *Newsweek* jo je uvrstila med pet evropskih žensk za novo stoletje.

Supermarket je najnovejša drama Biljane Srbljanović, nastala je l. 2000 in je letos doživela krstno izvedbo v okviru poletnih Dunajskih slavnostnih tednov. Tržaška publika si jo bo lahko ogledala v slovenskem prevodu Marka Sosiča in v režiji Jaše Jamnika. Nastopili bodo igralci SSG Vladimir Jurc in Barbara Cerar, nova člana igralskega ansambla Nikla Panizon in Boris Mihalj, gost iz Primorskega dramskega gledališča Jože Hrovat ter mladi Igor Pison, ki je bil izbran na poletni avdiciji. Kostume je pripravila Ana Matijević, za scenografijo pa je poskrbela Barbara Matul.

Na dan premiere se bo avtorica zaustavila ob pogovoru s publiko v okviru okrogle mize, ki jo bo vodil ugledni gost Franco Quadri, eden izmed najbolj znanih italijanskih gledaliških kritikov in direktor založbe Ubilibri, ki je objavila Beogradsko trilogijo. Pobuda je nastala v sklopu obsejnega projekta z naslovom *Ras/seljani - S/paesati*, ki ga prirejajo kulturno društvo Spaesati, Slovensko stalno gledališče, zadruga Bonaventura-Miela in zgodovinska fakulteta tržaške univerze. Odvijala se bo v prostorih Slovenskega stalnega gledališča s pričetkom ob 17.30.

EURO-DAY NA OPČINAH

ZANIMANJE ZA EVROBUS

FOTO KROMA

Slovensko deželno gospodarsko združenje je v ponedeljek, 15. t.m., priredilo na Opčinah informativni dan, posvečen osveščanju o prihodu in uvedbi nove evropske valute evro, od katere nas loči le nekaj mesecev. SDGZ je pobudo priredilo v sodelovanju z uradom Info Point Europa občine Trst in z domačim društvom Tabor.

Na openskih ulicah je cel dan bil na razpolago tako imenovani evrobus, posebno prirejeno vozilo, ki je s pomočjo osebja in raznih pripomočkov nudilo raznovrstne informacije in novosti (v obliki zgibanj, letakov idr.) v zvezi z novo evropsko valuto. Poleg te pobude, ki je naletela na veliko zanimanje

domačinov, je bilo v popoldanskih urah v veliki dvorani Prosvetnega doma informativno srečanje za operaterje, na katerem so prisotnim zadnje novosti posredovali izvedenci urada Info Point Europa ter zavodov Banca Antoniana Popolare Veneta, Banca di Cividale-Kmečka banka in Zadruga kraške banke. Na srečanju je bil orisan tudi nov nagradni natečaj Gratta e Viaggia in druge pobude Trieste City Club. To tudi z namenom, da se k sodelovanju in vključitvi v Club spodbudijo tudi operaterji (trgovci, gostinci in obrtniki) s področja Krasa in sploh iz cele pokrajine.

POKLON ZASLUŽNI SLOVENKI

POČASTILI SO DR. SONJO MAŠERA

FOTO KROMA

V torek, 16. t.m., je Slovenska kulturno-gospodarska zveza na svojem sedežu v Trstu počastila zaslužno članico naše skupnosti, zdravnik in planinko dr. Sonjo Mašera, ki je pred nedavnim slavila 90. obletnico rojstva.

V odsotnosti deželnega predsednika SKGZ Rudija Pavšiča je priložnostni nagovor imel tržaški pokrajinski predsednik te krovne organizacije Igor Gabrovec, ki je orisal bogato življenjsko pot 90-letne čile in zdrave slovenske korenine. Slavljenko je označil kot pripadnico "jeklene generacije", ki se je "z jekleno močjo ljubezni in svobodoljubja uprla prav tako jekleni, a mrzli in smrtonosni sili nacifašističnih ideologij". Gabrovec je še posebej poudaril vlogo dr. Sonje Mašera v ilegalnem osvobodilnem gibanju med drugo svetovno vojno, ko

je skrivaj zdravila ranjene partizane tako v bolnišnici kot v svoji ordinaciji, obenem pa je skrbelo za dobavo zdravil in sanitetnega materiala za ilegalne partizanske bolnišnice. Nevarnosti se je izpostavljala iz ljubezni do svobode in iz človekoljubnega čuta. Po osvoboditvi je dr. Mašera svoje delo nadaljevala na zdravstvenem področju, s posebno pozornostjo do otrok, saj je bila po poklicu pediater. Ob tem je večji del svojega časa posvetila planinstvu in delovanju v sklopu Slovenskega planinskega društva Trst, kjer so jo po več kot desetletnem predsedovanju imenovali za častno predsednico.

Torkova krajša slovesnost je vsebovala tudi glasbeno točko, ki jo je oblikoval harmonikar Glasbene matice Igor Zobin.

V PETEK V DOLINI

ZADNJI POZDRAV IGNACIJU OTI

Veliko število kulturnih delavcev z obeh strani meje ter znancev in prijateljev je v petek, 12. t.m., v Dolini pospremlilo rajnega skladatelja in pevovodjo Ignacija Oto k zadnjemu počitku in izrazilo svojcem svoje sožalje. Že v sredo, 10. t.m., je bila v gledališču France Prešeren v Boljuncu žalna seja, na kateri so o pokojniku spregovorili dolinski župan Boris Pangerc, deželna predsednica Zveze slovenskih kulturnih društev Nives Košuta, v imenu dolinskega društva Valentin Vodnik pa Vojko Kocjančič. Ob tej priložnosti je zapel tudi mešani zbor Primorsko iz Mačkolj.

Petkovega pogreba pa se je udeležila velika množica ljudi.

Pogrebno mašo v domači cerkvi sv. Urha je vodil dolinski župnik p. Rafael Slejko, medtem ko so pokojniku zapeli domači cerkveni zbor, zbor Jacobus Gallus, združeni zbori Valentin Vodnik, Vasilij Mirk in Fran Venturini in ženska skupina Stu ledi. Nagovor v cerkvi je imel Ace Mermolja, ob odprtem grobu pa Gojmir Demšar. Pokojniku, ki so ga v pogrebnem sprevedu poleg množice domačinov in prijateljev na zadnji poti spremljale tudi narodne noše folklorne skupine Stu ledi, je žalostinko zaigral pihalni orkester Breg, Oskar Kjuder pa je zaigral na violino.

JAVNO SREČANJE SSK V DEVINU

ZAŠČITNI ZAKON IN NABREŽINA

V občini Devin-Nabrežina se bliža konec upravne dobe, po ugotovitvi tamkajšnje sekcije Slovenske skupnosti pa se neresena vprašanja množijo. Zato je Slovenska skupnost mnenja, da se morajo občani seznaniti z neresenimi problemi in sedanjim stanjem, ki naj bi ga karakteriziral zaščitni zakon za našo manjšino.

Tako bo v soboto, 20. oktobra, ob 20.30 na sedežu pevskih zborov v Devinu javno srečanje z družabnostjo, ki bo posvečeno ravno vprašanju udejanjanja zaščitnega zakona in položaju v devinsko-nabrežinski občini. Časnikar Ivo Jevnikar bo spregovoril o udejanjanju zaščitnega zakona za slovensko manjšino (se pravi o državnem zakonu št. 38/01) in o predlogu za zagotovljeno za-

stopstvo slovenskega predstavnika v deželnem svetu (se pravi o t.i. predlogu Zoppolato, ki je dvignil toliko prahu).

Končno se tudi SSK pripravlja na obnovo občinskega sveta v upanju in želji, da bi bila bodoča uprava bolj pozorna na resnične probleme prebivalcev, zato bo stekel pogovor o tem, kaj se lahko stori, da bi prihodnje leto glas domačinov ne bil glas vpjočega v puščavi. O stanju in perspektivah bodo spregovorili tajnik sekcije Edvin Forčič, občinski svetovalec Viktor Tanze in pokrajinski svetovalec Nevo Radovič.

Devinsko-nabrežinska sekcija SSK računa na udeležbo vseh, ki so jim problemi slovenske narodne skupnosti in občinske stvarnosti pri srcu.

IZLET DOLINSKE SEKCIJE SSK

OD KRANJA DO VRBE IN BLEDA

Letošnji tradicionalni jesenski izlet, ki ga je v nedeljo, 7. septembra, priredila dolinska sekcija Slovenske skupnosti, je potekal po Gorenjskem, in sicer po krajih, ki so povezani z našim največjim pesnikom Francetom Prešernom, zato so ga organizatorji poimenovali Po poteh Prešerna. Tako je bil glavni poudarek dopoldanskega dela izleta obisk Prešernove hiše v Kranju in njegovega nagrobnega spomenika v mestnem gaju ter prvega spomenika bazoviškemu junaku, ki so ga v tridesetih letih postavili primorski rojaki (begunci) prav v tem parku.

Prešernova hiša je v samem središču Kranja. Zadevne notranje prostore so v zadnjem letu korenito prenovili in uredili v zelo lep muzej, ki so ga slovesno odprli zadnje dni septembra. Ravnateljica muzeja je razkazala prostore ter izčrpno in slikovito predstavila Prešernovo življenje in pomen njegovega dela za uveljavitev sloven-

skega knjižnega jezika in s tem za sam obstoj slovenskega naroda. V bližnjem spominskem Prešernovem gaju je prijazna vodička strokovno prikazala njegov nagrobni spomenik in nato še prvi spomenik, postavljen v spomin bazoviškemu junaku, že nekaj mesecev po njihovi ustrelitvi.

Naslednja postaja je bil obisk romarskega svetišča na Brezjah, kjer je ravnokar potekalo slovesno praznovanje goda sv. Frančiška Asiškega, ustanovitelja frančiškanskih bratov, ki vodijo to romarsko svetišče. Sledilo je kosilo v bližnjem kraju Posavec ob Savi, po kosilu pa ogled Vrbe in nato daljši postanek na Bledu.

Kljub ne povsem ugodnemu vremenu so udeleženci bili zadovoljni z organizacijo in potekom izleta, ob koncu katerega sta se jim za udeležbo zahvalila sekcijski tajnik Sergij Mahnič in podžupanja Fulvia Premolin.

TISKOVNI SPOROČILI SSK O POPISU

NA RAZPOLAGO BODO PISMA ZA SLOVENSKE POLE

Pokrajinsko tajništvo Slovenske skupnosti, piše v tiskovnih sporočilih, ki ju je podpisal tajnik Peter Močnik, je z zadovoljstvom sprejelo novico, da so se vsi župani slovenskih občin na Tržaškem in Goriškem enotno odločili, da ne bodo razdeljevali pol za popis prebivalstva samo v italijanskem jeziku in da je ta odločna izbira že obrodila svoje sadove. (O srečanju županov poročamo na drugem mestu.)

Gre za neizpodbitno pravico naše manjšine na osnovi vseh veljavnih mednarodnih in notranjih italijanskih pravil, ki jih je deželno vodstvo zavoda ISTAT grobo kršilo, z izgovori, ki so le iz trte izviti, meni SSK.

Slovenska skupnost zato zelo kritično ocenjuje dopise v italijanskem dnevniku, ki spominjajo na grožnje iz preteklih režimov in so nesprejemljivi za demokratični in sodobni tisk. Istočasno izraža popolno solidarnost in podporo vsem županom in ostalim Slovincem, ki se bodo odločili za civilni protest v obliki zahteve po slovenski popisni poli.

SSK opozarja tudi, da vzporedno s popisom prebivalstva poteka tudi popis dejavnosti, za katerega so bile odposlane popisne pole kar po pošti vsem podjetjem, obrtnikom, trgovcem, prostim poklicem ipd. In to kar s sedeža zavoda ISTAT v Rimu. Za ta popis ni slovenskih pol in tudi ni namena, da bi jih prijavi. SSK zato poziva razne slovenske ustanove, kot so SDGZ, Kmečka zveza, Zveza neposrednih obdelovalcev in druge, da se, ravno kot naši župani, odločno postavijo za pridobitev slovenskih pol in da svetujejo svojim članom, naj zahtevajo slovenske popisne pole preko obrazca, ki ga je dal na razpolago Primorski dnevnik.

SSK tudi opozarja, da so na njenih sedežih v Trstu in Gorici od torka, 16. oktobra dalje, na razpolago vsem, ki bi si jih želeli poslužiti, obrazci pisma, naslovljenega zavodu ISTAT in pa pristojnemu prefektu, s katerim vračamo polo v italijanski in zahtevamo popisno polo v slovenskem jeziku.

8

ČETRTEK,
18. OKTOBRA
2001

DSI / SREČANJE Z DR. JOŽETOM KOPEINIGOM

DOM V TINJAH JE POSTAL PRAVO VEČKULTURNO SREDIŠČE

IVAN ŽERJAL

Jože Kopeinig velja za pravi simbol katoliškega doma prosvete Sodalitas v Tinjah na Koroškem. To ustanovo vodi že preko 30 let, pred nedavnim pa je postal tudi predsednik Evropske zveze katoliških kulturnih centrov. Razlogov, da ga Društvo slovenskih izobražencev povabi v svojo sredo, je bilo torej več kot dovolj. Srečanje je bilo v ponedeljek, 15. t.m., na rednem tedenskem večeru DSI v Peterlinovi dvorani v Trstu. Kot je dejal predsednik društva Sergij Pahor, so rezultati Kopeinigove dejavnosti (med drugim preko 500 prireditvev na leto) dokaz, kaj vse lahko dosežemo, če delamo z vztrajnostjo. Kopeinigova vztrajnost je pripomogla k temu, da so Tinje postale pravo večkulturno središče.

Kako pa je prišlo do "tinjskega čudeža"? Korenine segajo v leto 1906, ko je bila ustanovljena t.i. Sodaliteta (Sodalitas), se pravi skupnost slovenskih duhovnikov na Koroškem. Le-ta je tudi glavna nosilka in lastnica tinjske izobraževalne ustanove. To je bilo obdobje, ko so bili duhovniki, zlasti na narodnostno ogroženih območjih, tudi glavni pobudniki oz. sopobudniki ustanavljanja društev in posojilnic. Tinjski dom, ki je bil sprva dom duhovnih vaj za Slovence in včasih tudi kmetijska šola, so začeli graditi po drugi svetovni vojni. Prvi veliki dobrotnik je bil Alojzij Kuhar (brat pisatelja Prežihovega Voranca), ki je dal na razpolago denar, ki ga je zaslužil s komentarji na london-

FOTO KROMA

skem radiu BBC med drugo svetovno vojno. Celotna izgradnja (zadnja dogradnja je bila končana pred šestimi leti) je stala 85 milijonov avstrijskih šilingov (okoli 12 milijard lir). Tretjino tega je krila krška škofija, drugi dve tretjini pa so križli kar sami s številnimi akcijami in pobudami ter z izjemno močno podporo dobrotnikov, ki še vedno radi darujejo za dom v Tinjah.

Tinjski dom je dom izobraževanja: ponuja in gostuje razna srečanja in predavanja o veri, politiki, filozofiji, kulturi itd. Poleg tega pa v njem poteka veliko število kulturnih pobud (npr. razstav), prirejajo se jezikovni tečajji in jezikovne počitnice (v ponudbo spada med drugim tudi šestmesečni tečaj slovenščine za Nemce). Dom Sodalitas prireja tudi določeno število dobro obiskanih izletov: ravno prihodnji izlet bo za cilj imel Armenijo. Za vsoto ponudbo pa je v tinjskem domu na razpolago 85 postelj za tečajnike, zatem še šest se-

minarskih prostorov, kapela, kuhinja, tri obednice in prostori za razvedrilo. Vsega skupaj deluje tam dvanajst oseb, ki dom vodijo kot gostoljubno župnišče, ki lepo sprejme vsakogar, program pa oblikuje sam dr. Kopeinig skupaj z dvema laičnima sodelavcema: ta obsega tako lastne pobude kot tudi gostovanja in pobude v sodelovanju s cerkvenimi in deželnimi ustanovami.

V Tinjah izdajajo tudi programski list, ki nosi ime *Dialog*: pri tem je poudarek na pomenu srečevanja med drugače govorečimi, se pravi na poslanstvu ustanove, ki je delovanje v duhu dialoga in strpnosti. Tinjski dom je namreč priredil že vrsto srečanj s ciljem, da se na Koroškem in v obmejnem prostoru razvije sožitje med narodi. Če namreč o nekem problemu razpravljaj, meni dr. Kopeinig, ta izgubi svoj emocionalni naboj. Skupaj s celovško univerzo in z Mohorjevo družbo so izdali že deset knjig, posvečenih tem tinjskim sreča-

njem. S tem in s politiko doma Sodalitas, ki je odprt tako Slovincem kot Nemcem (in tudi t.i. "vindišarjem"), hočejo poudariti, da koroški Slovinci želijo živeti v odprti družbi in ne v getu. Tinje so tudi dom umetnosti, saj se v njem nahajajo dela več kot 50 umetnikov in umetnic (med njimi npr. Stanislava Rapotca, Franceta Goršeta, Valentina Omana in drugih). V domu je na ogled stalna razstava, poleg tega pa vsako leto prirejajo določeno število razstav.

Izredno živa je misijonska dejavnost. Ta po dr. Kopeinigu ima sploh prednost pred drugimi pobudami. Tako so podprli nad 2.500 misijonskih bogoslovcev in študentov v 40 semeniščih v Afriki, Aziji, Južni Ameriki in vzhodni Evropi. Sedaj poteka posebna akcija za slovenskega misijonarja Pedra Opeko, ki deluje na Madagaskarju. Koroški podporniki so omogočili izgradnjo 50 hiš za tamkajšnje smetiščarje, cilj pa je zgraditi sto hiš, poleg tega pa še šolo in delavnico.

Dom Sodalitas je ustanovni član Delovne skupnosti avstrijskih izobraževalnih ustanov in član Evropske zveze katoliških prosvetnih domov. Kot že rečeno, je dr. Kopeinig ravno pred kratkim postal predsednik te zveze, pozornost pa je obrnil na države jugovzhodne Evrope. V Skadru v Albaniji namreč ustanavljajo podoben katoliški prosvetni dom. Poleg tega poskušajo ustanoviti ekumenski center v Beogradu, Kopeinig pa ima že v načrtu obisk Romunije, Madžarske in Slovaške.

MISIJONSKA NEDELJA V NABREŽINI

21. oktobra

Ob 9.30: sv. maša z darovi.

Ob 16.30: rožni venec.

Ob 17. uri: v župnijski dvorani prireditve s petjem, diapozitivi Tereze Srebrnič in dobrodelnim srečolovom.

Pridite!

OBVESTILA

SLOVENSKO STALNO gledališče razpisuje abonma za sezono 2001-02. Nadaljuje se vpis abonmaja za sezono 2001-02. Za italijansko govoreče gledalce Slovensko stalno gledališče ponuja abonma red T z italijanskimi podnapisi. K vpisu so vabljeni tudi vsi člani jezikovno mešanici zakonov. Obveščamo, da so abonmajske izkaznice na razpolago pri gledališki blagajni, ki bo odprta od ponedeljka do petka od 10. do 14. ure. Vse informacije dobite na telefonski številki 040 362542. Ugodnosti pri vpisu mladinskega abonmaja je omogočila Zadruga kraška banka.

SLOVENSKO STALNO gledališče. Alessandro Baricco, *Devstvo*, v interpretaciji Janka Petrovca in režiji Marka Sosiča. V soboto, 20. t.m., ob 20.30 v dvorani KD Skala v Gropadi.

SEKCIJA SLOVENSKE skupnosti za Sv. Ivan, Lonjer, Katinaro in Rocol vabi na javno srečanje o aktualnih problemih slovenske manjšine na področju našega rajonskega teritorija, ki bo v nedeljo, 21. oktobra, z začetkom ob 11.30 v Marijinem domu pri Sv. Ivanu.

SLOVENSKO PASTORALNO središče v Trstu. V Marijinem domu v ulici Risorta 3 bosta na svetovno misijonsko nedeljo, 21. oktobra, ob 16.30 ura molitve in srečanje s patrom dr. Marijanom Šefom, ki je zadnjih šest let preživel v Sarajevu in misijonsko deloval med tamkajšnjim prebivalstvom Bosne in Hercegovine. Toplo vabljeni!

RADIJSKI ODER vabi v nedeljo, 28. oktobra, v okviru Gledališkega vrtljaka na mladinsko predstavo Janko in Metka v izvedbi Gledališča na vrhovi iz Nove Gorice. Predstava bo v dvorani Marijinega doma pri Sv. Ivanu, ulica Brandesia 27, s pričetkom ob 17. uri. Vljudno vabljeni!

KOMORNI ZBOR Ave iz Ljubljane razpisuje avdicije za nove člane. Vse potrebne informacije nudi Aleš Petaros, tel 040-228307, GSM 328-7291961 ali e-mail: petaros.ales@iol.it.

DAROVI

ZA MARIJIN dom pri Sv. Ivanu: R.P. 5.000 lir; v spomin na

gospo Marijo Vatovec-Bizjak darujejo Darinka Živic 20.000 lir, Imelda Decleva 20.000 lir ter Mirjana in Nino Parovel 50.000 lir.

ZA CERKVENI pevski zbor pri Sv. Ivanu: Stanislava Žerjal De Luisa 20.000 lir.

V SPOMIN na blago, plemenito gospo Marijo Vatovec Bizjak daruje Ksenija Levak Budal 100.000 lir za Vincencijevo konferenco pri Sv. Ivanu v Trstu.

V SPOMIN na gospo Marijo Vatovec-Bizjak darujeta Mario Sušelj in mama 50.000 lir za Marijin dom pri Sv. Ivanu in 50.000 lir za svetoivanski cerkveni pevski zbor.

NAMESTO CVETJA na grob Marije Vatovec vdove Bizjak darujeta Rada in Albin Verginella 50.000 lir za cerkev v Sv. Križu.

ZAMISIJONE: Amelija Pangos daruje v spomin na dragega prijatelja Pepija Lozeja 50.000 lir.

ZANABAVO novih jaslic za cerkev v Bazovici: namesto cvetja na grob pokojnemu Jožefu Škerlj daruje Marija Zelceto 50.000 lir; v spomin na pok. Jožefa Škerlja daruja Anica Silčeva 50.000 lir.

ZA CERKEV v Bazovici: v spomin na pok. Franca Janka darujeta Sonja in Sandra Mahnič 100.000 lir.

ZA CERKEV v Gropadi: v spomin na svoje pokojne Mužina darujejo domači 60.000 lir; Emi 10.000 lir.

ZA CERKEV na Pesku: v spomin na svoje pokojne daruje družina Grahonja (Gročana 29) 50.000 lir.

ZA CERKEV v Nabrežini: ob 40. obletnici poroke Linkota in Franje Visintin 150.000 lir; družina Pisk 80.000 lir; Lucia Al. 10.000 lir; romarji 50.000 lir; Caharija 80.000 lir; Pahor 35.000 lir; Gruden 70.000 lir; Milanič 50.000 lir; Milič 70.000 lir; bolniki 80.000 lir; Sancin 100.000 lir; Floridan 70.000 lir; Blason 20.000 lir.

V SPOMIN na svoje starše daruje Robert Petaros 500.000 lir za obnovo zvonov openske cerkve in 1.000.000 lir za misijon patra Saksida.

SOŽALJE

Ob smrti gospe **Marije Vatovec-Bizjak** izraža slovenska verna skupnost pri Sv. Ivanu iskreno sožalje hčeri in sinovoma.

ZAHVALA

Dne 11. oktobra je mirno zaspala v Gospodu naša draga mama

MARIJA VATOVEC vd. BISIACCHI-BIZJAK

Zahvaljujemo se vsem, ki so nam v tem žalostnem trenutku stali ob strani, zdravniku dr. Danijelu Žerjalu za dolgoletno zdravljenje, za duhovno pomoč g. župniku Giursiju, posebno g. Milanu Nemaču, ki jo je obiskoval vsak prvi petek v mesecu, g. Francu Zlobcu za poslednje slovo in g. Dušanu Jakominu. Posebna zahvala naj gre našemu svetoivanskemu cerkvenemu zboru za lepo petje pri pogrebni maši in vsem ostalim, ki so na katerikoli način počastili njen odhod.

Družina
Trst, Sv. Ivan, 18. oktobra 2001

KLAVIRSKI KONCERT V SKD BARKOVLJE

PIANIST SERGON JE NAVDUŠIL

FOTO KROMA

Slovensko kulturno društvo Barkovlje je v četrtek, 11. t.m., priredilo na svojem sedežu klavirski koncert, ki ga je oblikoval mladi tržaški pianist Manuel Sergon. Sergon, ki je pred tremi leti diplomiral na tržaškem glasbenem konservatoriju Giuseppe Tartini pod mentorstvom Massima Gona, se je barkovljanskemu občinstvu predstavil s kakovostnim in napornim programom, ki je obsegal dela Ludwiga van Beethovna, Fryderyka Chopina,

Domenica Scarlattija, Johanna Brahmsa in Sergeja Prokofjeva. Spored je mladi koncertant dobro izvedel, kar je občinstvo nagradilo s toplim ploskanjem. Sicer se je Sergonov koncert uokvirjal v niz tovrstnih glasbenih pobud, ki jih barkovljansko društvo redno prireja. V tem smislu je pred časom kupilo tudi nov klavir, ki še kako prispeva pri bogatjenju kulturne ponudbe SKD Barkovlje.

BOTANIČNI VRT CARSIANA

NIZ LEPIH POBUD OD 15. OKTOBRA DO 15. NOVEMBRA

Letna sezona ogledov botaničnega vrta Carsiana, ki se nahaja med Zgonikom in Gabrovcem, se je končala v nedeljo, 14. t.m., z zadnjim ogledom in potujočim predavanjem o rastlinah, ki jih je oveko večila umetnost. Udeleženci so se pod vodstvom naravoslovca in književnice seznanili s šestimi rastlinskimi vrstami in to z znanstvenega in literarnega vidika.

Kot piše v tiskovnem sporočilu združenja Curiosi di Natura, ki skrbi za dejavnosti v vrtu ob podpori tržaške pokrajinske uprave, bo od 15. oktobra do 15. novembra vrt Carsiana še vedno mogoče obiskati. Obiski bodo namenjeni skupinam in šolam, ki se bodo morale predhodno javiti. Šole, ki so zainteresirane za delo v delavnica okoljske vzgoje, so naprošene, da se predhodno javijo za še prosta mesta, s tem da telefonirajo na številki 040 229573 in 040 775253.

Prihodnji dve nedelji, 21. in 28. oktobra, pa bosta v zna-

menju izrednega odprtja vrta. Od 14. do 18. ure bodo ljudje lahko obiskali vrt, da si ogledajo spreminjanje barv in značilnosti kraškega rastlinja v jesenskem času. Ob 16. uri bo voden ogled na temo Kraške rastline se pripravljajo na zimo, v času odprtja vrta pa se bodo otroci lahko pomerili v lovu na zaklad.

V botaničnem vrtu Carsiana so, kot piše v tiskovnem sporočilu, na razpolago zgibanke v italijansčini, slovensčini in nemščini, medtem ko so napisane pri rastlinah v italijansčini in slovensčini, poleg tega pa je mogoče prebrati tudi latinska znanstvena imena rastlin. Vodeni obiski so praviloma v italijansčini, v slovensčini pa so lahko po predhodnem javljenju. Vstopnice stanejo 5.000 lir, po znižani ceni pa 3.000 lir za skupine z vsaj osmimi osebami, mladoletnike pod 14. letom in osebe, starejše od 60 let. Cene delavnic okoljske vzgoje so lahko različne.

9

ČETRTEK,
18. OKTOBRA
2001

V SOBOTO ZJUTRAJ V GORICI

JAVNA MANIFESTACIJA ZA ZDRAVSTVO

V soboto, 20. oktobra, ob 9.30 se bodo vsi udeleženci javne manifestacije, ki jo prirejajo v bran zdravstva na Goriškem, zbrali pred palačo goriške pokrajinske uprave. Sprevod se bo vil po Korzu do ulice Crispi in po ulici Roma do avditorija, kjer bodo ob 11.30 na programu posegi raznih institucionalnih, političnih predstavnikov in strokovnjakov, ki bodo spregovorili o namenu in nadaljnjih načrtih, ki jih nameravajo izpeljati, da bi politike in javno mne-

nje opozorili na nevezdržno stanje goriškega zdravstva, ki je vključeno med Trstom in Vidmom. Pred očmi vseh je stalno krčenje servisov, ki jih nudi goriška zdravstvena struktura, začetek del pri bolnišnici sv. Janeza od Boga pa bi skoraj dokončno uničil resno čezmejno planiranje zdravstva s šempetrsko bolnišnico. O vsem tem bo govor v soboto v avditoriju, posebna delegacija pa se bo sestala z goriškim županom.

V NEDELJO, 28. OKTOBRA, V KC BRATUŽ

MoPZ M. FILEJ BO GOSTIL KONCERT

Praznovanje tisočletnice Gorice še ni konec, vsaj do 28. oktobra ne. Na to nedeljo popoldan bo namreč v Kulturnem centru Lojze Bratuž koncert, ki ga prireja moški pevski zbor Mirko Filej iz Gorice in na katerem bosta sodelovala še druga dva zbora, in sicer pevska skupina iz Kroke pri Bledu ter pevci iz kraja Cassacco pri Vidmu. Zamisel za koncert se je zboru porodila zato, da bi na kar se da najboljši način proslavili tisočletnico Gorice ter obenem obeležili 35 let neprekinjenega delovanja zbora Mirko Filej.

Zbor Mirko Filej, ki že od vsega začetka deluje pod taktirko neutrudnega zborovodjke Zdravka Klanjščka, je vedno sodeloval na raznih prireditvah in

koncertih bodisi v matični Sloveniji kot tudi po Italiji. Na ta način je navezal stike s pevskimi zbori različnih dežel in je pri nekaterih bil gost. Tokrat pa so se pri zboru Filej odločili, da bodo sami sprejeli dva poznana zbora.

Oba gostujoča zbora se bosta predstavila s svojim repertoarjem pesmi, v katerih bo kanček kulture, ki je morda nekoliko različna od naše, a ne zato manj cenjena, temveč dobrodošla v Gorici, kakršno poznamo mi: odprtega duha in komunikativna. Petje pa je, kakor pravi zborovodja, najlepša oblika komunikacije, ki jo vsak razume in ki bliža ljudi.

Vabljeni!

MEPZ SEDEJ GOSTIL LJUBLJANČANE

PRIJATELJSKO SREČANJE

Kot ena družina obhajamo mi kristjani vsako nedeljo evharistično slavo in verujemo, da se pri tem srečujemo z Jezusom. O srečanju pa lahko govorimo le tedaj, če sta navzoči vsaj dve osebi. V nedeljo, 14. oktobra, sta se pri božji službi srečali in duhovno utrdili prijateljsko vez dve farni občestvi: cerkveni mešani pevski zbor, ki predstavlja slavno trnovsko župnijo sv. Janeza Krstnika pri Ljubljani, in števerjanska fara sv. Florijana mučenca in Marije Pomocnice. Sv. mašo je pevsko oblikoval gostujoči zbor, daroval pa jo je trnovski dušni pastir Janez Pogačnik, ki zbor rad vedno spremlja.

Vsakokrat, ko se zbiramo pri obhajanju evharistične daritve, se Bogu zahvalimo za vse njegove vsakodnevne da-

rove in tako so se Bogu Števerjanci zahvalili tudi za to čudovito bratsko srečanje. Naj priporočimo k temu, da bo naša ljubezen do Boga in do vseh naših bratov in sester vedno bolj rastla.

Ob koncu je sledilo kosilo v prostorih Sedejevega doma. Predsednik prosvetnega društva Mihael Corsi je gostom orisal lego in pristnosti briške števerjanske vasi ter delovanje društva F. B. Sedej. Pozdrav občinske uprave je prinesel števerjanski župan Hadrijan Corsi. Popoldan ni mogel mimo ogleda kake števerjanske kleti in tako so se vsi zavlekli do Mocverja, v klet Simona Komjanca. Gostovanje se je tako zaključilo v najboljšem redu, ob pristni kapljici in ob zvokih slovenske pesmi.

MD

TRIDNEVNO SLAVJE OB ODPRTJU NOVEGA DOMA V GABRIJAH

OD 20. DO 27. OKTOBRA

NOV SLOVENSKI HRAM

Slovinci smo bogatejši še za en kulturni hram. KD Skala iz Gabrij je po dolgih letih vztrajnosti in požrtvovalnosti in ob pomoči javnih ustanov, domačinov in posameznikov, končno dočakalo svoj prvi kulturni dom, ki bo odslej na razpolago vsem prosvetnim delavcem v vasi. Slovesnost se je odvijala v treh zaporednih dneh, na programu pa so bili ob družabnosti tudi kulturni trenutki z gledališčem, zborovsko glasbo, spominskim pohodom ter tradicionalnim tekmovanjem v košnji. V Gabrijah so povsem slovesno, vendar domače in prisrčno, odprli in predali namenu prostore, ki so jih domačini čakali dalj časa.

Za izvedbo načrta in uresničitev dolgoletnih sanj gre zasluga predvsem nekaterim vaščanom, ki so v ta namen vložili marsikatero uro prostega časa, ob tem pa so, kot rečeno, priskočile na pomoč tudi institucije in javne ustanove.

Slovesnosti se je udeležila velika množica ljudi, kar dokazuje, da je bil za celo vas priložnost res velik in pričakovan dogodek. Dom so otvorili v petek zvečer z nastopom domačega moškega pevskega zbora pod vodstvom Jasmine Gorjanc.

FOTO BUMBACA

Trak na vhodnih vratih je prerezal nekdanji predsednik Oskar Juren, prostore pa je blagoslovil župnik Viljem Žerjal. Domačinu Vitu Primožiču, bivšemu sovdenskiemu županu ter predsedniku društva Skala, za katero danes odgovarja mlada Mariza Florenin, so zaupali slovesni nagovor, v katerem je poudaril pomembnost trenutka, na katerega so se pripravljali cela desetletja. Ni manjkalo primerjave med društvenim imenom - Skala - in trdoživostjo skupnosti, ki v njem deluje. Povzel je prve začetke društva Skala leta 1909, kulturno-prosvetno delovanje v vasi, spregovoril o pomanjkanju primernih prostorov ter se zahva-

lil dobrotnici Antoniji Kosič - Pavletič, ki je društvu leta 1978 podarila domačijo, ki jo domačini skrbno preurejajo v pomemben sedež kulturne dejavnosti, ki bo po dobrotnici nosil tudi ime.

V soboto je dom gostil že prvo srečanje, in sicer slovensko dramsko društvo Jaka Štoka iz Proseka - Kontovela, ki se je predstavilo z igro *Moliere na obroke* v režiji Suzi Bandi. V nedeljo zjutraj so se številni podali na tretji pohod *Spoznajmo Kras*, v popoldanskih urah pa je bila na programu zelo pričakovana točka tekmovanja v košnji. Slavje je objel koncert zbora Pinko Tomažič.

EJ

KIPARJI V JEREMITIŠČU

Štandreški rajonski svet prireja v sodelovanju s štandreškimi društvi prvo kiparsko kolonijo, ki bo potekala v Jeremitišču od 20. do 27. t.m. Sodelovalo bo deset umetnikov, ki bodo oblikovali lesena kiparska dela. Kolonija je mednarodnega značaja in jo bodo oblikovali zastopniki iz Avstrije, Slovenije in Italije. Namen kolonije je, da bi obogatili štandreški prostor, ki je sicer ogrožen od urbanističnih posegov, z umetninami in odmevnimi iniciativami, ki opozorijo javnost na stanje, v katerem se nahaja slovenski rajon. Umetniki prihajajo, kot rečeno, iz širšega srednjeevropskega prostora. V Jeremitišču bomo tako lahko v tednu od 20. do 27. oktobra osebno spoznali umetnike, njihov bačin dela ter seveda umetnine, ki se bodo rodile v Jeremitišču. V štandreškem zaselku bodo delovali Čertov, Figar, Jarm, Gotthardt, Mrakič, Nanut, Posega, Potočnik, Zotti in Žakelj. Prvo srečanje bo v soboto, 20. t.m. v popoldanskih urah v Jeremitišču, ko bo tudi družabnost. V soboto, 27. t.m. pa bo na trgu Sv. Andreja v Štandrežu zaključna prireditev, na kateri si bodo lahko vsi ogledali razstavljene umetnine.

KONEC TEDNA V ŠTMAVRU IN NA SABOTINU

POVSEM USPELO JESENSKO SLAVJE

Kot nam je v zadnji številki lepo povedal predsednik KD Sabotin Jordan Figelj, predsednik duše srečanja, t.j. KD Sabotin. Dvodnevno slavje so v Štjavru oz. na Sabotinu priredili v sodelovanju z rajonskim svetom, domačo župnijo, centrom za arheološke raziskave na Goriškem in z ribiškima družinama.

V nedeljo pa je bil, kot rečeno, 12. jesenski pohod. Krasno jesensko vreme je nedvomno priskočilo na pomoč organiza-

predsednik rajonskega sveta Silvan Primožič in Jordan Figelj, predsednik duše srečanja, t.j. KD Sabotin. Dvodnevno slavje so v Štjavru oz. na Sabotinu priredili v sodelovanju z rajonskim svetom, domačo župnijo, centrom za arheološke raziskave na Goriškem in z ribiškima družinama.

V nedeljo pa je bil, kot rečeno, 12. jesenski pohod. Krasno jesensko vreme je nedvomno priskočilo na pomoč organiza-

FOTO BUMBACA

ogled vse do decembra, so v soboto zvečer v prostorih bivše osnovne šole v Štjavru spregovorili in predstavili soško postr. Dr. Dušan Jesenšek je med drugim spregovoril tudi o prizadevanjih, da bi specifične soške postrvi rešili pred izginotjem. Sobotni večer je obogatilo petje domačega moškega pevskega zbora pod vodstvom Nadje Kovčič in ženskega pevskega zbora Jezero iz Doberdoba pod taktirko Daria Bertinazzija. Na večeru sta prisotne pozdravila

torjem, saj se je na Sabotin podalo več stotin ljudi. Na vrhu je bila slovenska maša, ki jo je daroval g. Vojko Makuc, obogatilo pa jo je petje domačega zbora. Prisotni so si lahko ogledali dela pri cerkvi oz. samostanu sv. Valentina; udeležence pa je nato v bivši osnovni šoli v Štjavru, kjer je tudi sedež društva in se odvijajo dejavnosti štjavrskih prosvetnih delavcev, čakala prijetna in domača, že tradicionalna, družabnost.

EJ

OŠ VRH SV. MIHAELA IN VRTEC RUPA-PEČ

V KEKČEVI DEŽELI

Razposajeno veselje je vladalo med otroki in starši na šolskem izletu OŠ Vrh sv. Mihaela in vrtca iz Rupe, ko so se ozirali proti Gorenjski. Otrokom se je namreč uresničila želja, da so se v spremstvu vodičev, učiteljev in staršev odpravili v magični pravljčni svet pod Škrlatico in Prisojnik v Kekčevo deželo. Srečali so se tako z junaki ene od zbirk čudovitega slovenskega pripovedništva in z njimi doživljali dogodivščine, ki jih bodo prav gotovo uvrstili med najlepše spomine. Spoznali so tako Kekca, pogumnega in vedno veselega pastirčka, dobro

teto Pehto, ki zbira zdravilne rastline, škrate Brinčlja in hudobnega Bedanca. Po ogledu Kekčeve bajte in pokušnji ajdovih žgancev z mlekom, so se podali do znane gostilne, kjer jih je čakalo obilno in okusno kosilo. Nato se je prav prilgel kratek sprehod po ulicah Kranjske Gore. Pozna ura je na žalost vseh prignala na avtobus. Domov so se vračali polni lepih občutkov in zadovoljnji. Zagotovo se bodo otroci počutili za nekaj časa pogumni, kot mali Kekec v zavetju vile Škrlatice in starca Prisanka.

BIRMA V ŠTANDREŽU

V nedeljo, 30. septembra, je v Štandrežu prejelo dar sv. Duha 17 mladih, in sicer 12 slovenskega rodu in 5 italijanskega. Slovesno mašo, med katero so mladi prejeli dar sv. Duha, so sooblikovali nadškof Dino de Antoni, msgr. Joško Kragelj in domači župnik Karlo Bolčina. Berila in prošnje so brali birmanci. Birmanci so se najprej predstavili, nadškof pa je z vsakim od njih osebno spregovoril nekaj besed. Birmanci so ta znak odprtosti sprejeli z odprtim srcem. Maša je bila dvo-

jezična in stalno lahko sledimo nadškofovemu izrednemu napredku v obvladanju našega jezika. Le pridigo je imel v italijansčini. V njej je poudaril, da je birma kot veter, ki poganja jadra vedno le naprej. Brez vetra se jadrnica ustavi. Sv. birma pa je še več kot to. Je veter, ki prinaša življenjsko moč, dar Boga. Je mavrični veter, ki nas povezuje v eno družino in prinaša srečo in mir, pravi notranji globoki mir. Slovesnost je spremljala lepo petje cerkvenega zbora, solistk ter veličasten zven prenovljenih orgel. MP

INAČICA PRAVLJICE JANKO IN METKA

IVA KORŠIČ

Najmlajši obiskovalci dvoran, gledališki Polžki iz zadnjega letnika vrtcev in prvih štirih razredov osnovnih šol iz goriškega in doberdobskega ravnateljstva, so v sredo, 10. oktobra, prišli v veliko dvorano Kulturnega centra Lojze Bratuž na ogled prve letošnje abonmajske predstave Goriškega vrtljaka, ki ga že peto sezono zaporedoma prireja KCLB z dragoceno pomočjo Primorskega dramskega gledališča Nova Gorica in v sodelovanju z goriškim Kulturnim domom in Slovenskim stalnim gledališčem.

Na sporedu je bila pravljica na igrica *Janko in Metka* v izvedbi ljubiteljske skupine Gledališče na vrhovi iz Nove Gorice, ki že drugo leto združuje zagnane gledališke navdušence, šolarje iz zadnjih razredov osemletke, pod mentorsko režijskim vodstvom Emila Aberška. Le-ta je svetovno znano pravljico bratov Grimm, upoštevajoč drobne Škufčeve variante, vsebinsko posodobil, da je zažarela v novi, svetlejši luči. Glasba Mateja Petejana, songi in plesni gib koreografinje Tine Lozej so razgibali enourno predstavo, ob kateri so se otroci prepustili privlačnemu pravljicnemu žaru.

Pred začetkom druge sredine ponovitve je vodstvo KCLB uradno podelilo nagrade vrtcem, ki so se udeležili natečaja GV Ostržek in Rdeča Kapica se srečata na goriškem gradu z vsebinsko in oblikovno bogatimi likovnimi prispevki. Le-ti so z deli osnovnošolskih otrok krasili stene predverja KCLB skoraj cel mesec september. Naj navedemo vnovič imena nagrajenih vrtcev in posameznih malčkov: 3. nagrada med posamezniki je bila dodeljena Ivanu Persolji (vrtlec Sovodnje); 2. nagrada za skupinsko delo pa je bila podeljena ex aequo vrtcem iz Pevme in Sovodnji.

Gledališki Polžki se bodo v tej sezoni radostno srečali z neskončnim pravljicnim svetom še na štirih predstavah. Prva bo v četrtek, 8. novembra, ko bo Presernovo gledališče Kranj postreglo s prikupno pravljico Svetlane Makarovič *Sapramiška*. Decembra bo kratek premor, ker je predbožični čas nasičen z raznimi nastopi in prireditvami. K malčkom se bo Goriški vrtljak vrnil v sredo, 16. januarja 2002. Slovensko ljudsko gledališče Celje bo prikazalo dogodivščine *Ostržka*, poredne lutke, ki jo otroci poznajo. V ponedeljek, 18. februarja, se bo predstavilo Primorsko dramsko gledališče z nežno dramsko-lutkovno igrico *Pingvin Cofek*. Zadnje bo na vrsti Slovensko stalno gledališče, ki bo odigralo novo otroško uprizoritev *Dih, pih, zeh in gib*.

Predstave bodo izmenično v obeh slovenskih goriških kulturnih središčih; vsakič bosta seveda dve ponovitvi, ker dvorani ne premoreta zadostnega števila sedežev, saj je gledaliških Polžkov nad 500!

SREČAJMO SE NA ULICI

Rajonski svet Placuta prireja drugi manifestacijo Srečajmo se na ulici, ki bo v nedeljo, 21. t.m. v ul. Palladio. Na letošnji izvedbi bo sodeloval poleg CISI-ja tudi pevski rajon. Manifestacija sodi v sklop praznovanj tisočletnice, katerih pokrovitelj je občina. Odprtje je ob 10.30, ko se bo po glavnih ulicah rajona peljalo 30 starih avtov, ki bodo na ogled na ul. Palladio, nakar se bodo odpeljali v Čedad. Med dnevom bodo na programu glasba in ples. V prostorih CISI-ja pa bo na ogled razstava del in predmetov, ki so jih izdelali v delavnicah centra ter osnovnih šol. Ob 14. uri pa bo tekmovanje psov, magrajevanje razstavljenih del, ne bo manjkalo pa niti družabnosti.

OBISK ŽUPANA IN ZAČETEK SEZONE

Prejšnji teden so se predstavniki SKRD Jadro in Ženskega pevskega zbora iz Ronk sestali z ronškim županom Liviom Furlanom. Na srečanju je bil prisoten tudi odbornik Bon. Srečanje je potekalo na občini, Slovence pa so zastopali člani in odborniki društva, voditeljica ženskega zbora Marija Antonič iz Jamelj in predsednica slovenske komisije na občini Damjana Kobal. Karlo Mučič je predstavil prisotne, župan pa je prevzel besedo in povedal, da bo nova občinska slovenska komisija kmalu sklicana in da bo do tistega dne delovala še stara. Nadalje je seznanil prisotne, da župani iz Laškega računajo, da bi zgradili novo stavbo za slovenski vrtec in osnovno šolo in da bo vsaka občina prispevala denarne vsote na podlagi števila otrok, ki prihajajo iz določenega kraja. V predračun so pri občini Ronke postavili tudi postavko za novega knjižničarja za slovenski oddelek, ki bi delal s polnim urnikom in oseba bi morala skrbeti tudi za problematiko vezane s prevajanjem in upoštevanjem zaščitnega zakona in zakona 482. Župan je med drugim obljubil, da bo slovenska skupnost bolj soudeležena pri stikih s pobrateno občino Metlika, da bo pisal na deželni sedež RAI in zahteval

PREDSTAVITEV ŠČEKOVIH BELIH PRIROČNIKOV

V petek ob 18. uri bo v KCLB "goriška" predstavitev belih priročnikov, ki jih pripravljajo vsako leto krožek Virgil Šček iz Trsta. V mesecu avgustu so v Števerjanu že spregovorili o publikaciji Vide Valenčič o manjšinah, na petkovem večeru pa bo govor tudi o ostalih delih, in sicer Erika Dolharja in prevoda študije Maria Gariupa. Večer prirejajo v sodelovanju z društvom Ars in krožkom A. Gregorčič, na njem pa bodo spregovorili tudi Ivo Jevnikar in Rafko Dolhar.

vidljivost slovenskih sporedov. Strinja se s pobudo, da bi šolo v Ronkah poimenovali po Ljubki Šorli Bratuž. Nadalje je povedal, da se strinja s tem, da bi vsaj eno ulico v Ronkah poimenovali po Slovincu, npr. po Srečku Kosovelu, po katerem se je v 60. letih poimenovala domače slovensko pevsko društvo; obljubil je, da bo uredil, da bodo občinski uradi lahko izpisovali tudi slovenske črke, npr. na dokumente, kar je nekaj dni kasneje dosegel na matičnem uradu. Na srečanju je župan povedal, da so za predstavnika občine v pokrajinski konzultni za slovensko manjšino potrdili inženirja Karla Mučiča. Ronški prvi občan je priznal, da razume težave društva, ki razpolagajo z majhnimi prostori, vendar pa obenem priznal, da dela pri vili Vicentini ne bodo kmalu končana. Slovinci so se županu in upravi zahvalili za pokroviteljstva in da letos prvič ni bilo težav ob začetku novega šolskega leta pri prevozu otrok v srednjo šolo v Doberdob. Županu so podarili nov zbornik o pravici uporabe slovensčine pred sodno oblastjo in v javni upravi, za katerega so poskrbeli pri društvu Jadro ter pravilnik za izvajanje zakona 482.

V ponedeljek je bila na obisku pri vsakoletnih tečajnikih slovenskega jezika za odrasle odbornica za šolsko in slovensko manjšino Angela Calderera. Pozdravila je prisotne v imenu občine, ki je pokroviteljica pobe. Tečaj poteka na sedežu društva v Romjanu, vpisanih je bilo 22, sprejetih pa 20 tečajnikov (zaradi premajhnih prostorov), ki prihajajo iz Laškega, Doberdoba, Fare in Gradeža.

V nedeljo so Slovenci v Laškem počastili jubilej msgr. Oskarja Simčiča pri slovenski maši, ki jo imajo enkratmesečno, ter se mu zahvalili za skrb za slovensko narodno skupnost, ki živi na tem predelu zamejstva.

KM

OBVESTILA

OD 21. do 28. t.m., bo v župniji Sovodnje, Rupa-Peč in Gabrje-Vrh sv. Mihaela *Ljudski misijon*. Te dni bo dobila vsaka družina vabilo s programom misijona. Pričakujemo vse člane naših družin. Birmanci, zlasti od l. 1985 do današnjih, s starši in botri, naj se izkažejo pri skupnih srečanjih ter v pomoči starejšim, bolnim in invalidom.

ZGONIK. Od 21. do 28. t.m. bo v zgoniški župniji *Ljudski misijon*. Vodil ga bo p. Andrej Božič. Vse družine in posamezniki bodo prešli na dom vabilo in spored misijona. Srečanja bodo v župnišču in po družinah.

DRUŠTVO SLOVENSKEGA UPKOJENCEV priredi v nedeljo, 4. novembra, martinovanje v Gaglianu pri Čedadu. Informacije in vpisovanje pri poverjenikih in na društvenem sedežu do zasedbe razpoložljivih mest.

SKUPNOST DRUŽIN Sončnica prireja osnovni plesni tečaj za začetnike. Potekal bo v dvorani pri sv. Ivanu ob ponedeljkih od 20. do 21.30, od 29. t.m. do 17. decembra. Vpisi in informacije: 0481 536455 (od pon. do petka).

KOMORNI ZBOR Ave iz Ljubljane razpisuje avdicije za nove člane. Inf.: Aleš Petaros, tel. 040 228307, GSM 328 7291961 ali e-mail: petaros.ales@iol.it.

SSG. Nadaljuje se vpis abonmaja. Abonmajske izkaznice so na razpolago od 16. t.m. dalje. Gledališka blagajna bo odprta od pon. do petka od 9. do 13.

ter od 16. do 18. ure. Inf.: 0481 33288. Ugodnosti pri vpisu mladinskega abonmaja je omogočila ZKB Doberdob in Sovodnje. **KNJIŽNICA FEIGEL** vabi na Otroško urico Poljubček za lahko noč 22. t.m. ob 17. uri.

ČESTITKI

Dr. Martini Humar ob odlično zaključenem študiju čestitajo in se z njo veselijo prijatelji pri KC Lojze Bratuž.

Cenjenemu sodelavcu in priznanemu kulturnemu delavcu **Janezu Povšetu** iskreno čestitamo ob njegovi 60-letnici in mu kličemo še na mnoga leta! Uredništvo in uprava Novega glasa.

POPRAVKA

Večer s predstavitvijo zbornika, ki ga prireja SKD Jadro, ni v petek, 19., temveč v četrtek, 18. oktobra, v Kulturnem domu.

Pred dvema tednoma sta se v pogovor z g. Viljemom Žerjalom na 11. strani vrinili napaki. Najprej smo napisali, da je eden od misijonarjev doma iz Sel na Koroškem, medtem ko je njegov dom v Svečah. Nato smo napisali, da je predlog o misijonu "takoj sprejelo Slovensko pastoralno središče v Gorici, ki obsega mesto, Štmaver in Pevmo." Pravilno bi se stavek glasil: "Vsekakor so (predlog) takoj sprejeli Slovensko pastoralno središče v Gorici, ki obsega mesto, Štmaver in Pevma."

Darove bomo objavili prihodnjič.

11

ČETRTEK,
18. OKTOBRA
2001

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ
Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2001
DKD SVOBODA - Zalog pri Ljubljani
Alan Ayckbourn
NORČIJE V SPALNICAH
komedija
REŽIJA Jože Valentič
Župnijska dvorana Anton Gregorčič v Štandrežu, sobota, 20. oktobra 2001, ob 20.30.

DRUŠTVO ARS, KROŽEK ANTON GREGORČIČ in KROŽEK VIRGIL ŠČEK

Vas vljudno vabijo na predstavitev zadnjih treh knjig *Krožka za družbena vprašanja Virgil Šček*:

Mario Gariup: OPCIJA ZA TRETJI RAJH V KANALSKI DOLINI

Vida Valenčič: POLITICA E MINORANZE: AMORE O INDIFFERENZA? (II. DEL)

Erik Dolhar: PRELOMNOST OSIMSKIH SPORAZUMOV

O knjigah bodo spregovorili avtorji, predsednik Krožka dr. Rafko Dolhar in urednik zbirke Ivo Jevnikar.

V petek, 19. oktobra, ob 18. uri v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici.

SLOVENSKA ZAMEJSKA SKAVTSKA ORGANIZACIJA
prireja ob petdesetletnici zamejskega skavtizma okroglo mizo na temo

VLOGA SKAVTIZMA DANES

SODELUJEJO: Matija Gergolet, Marijan Kravos, Ivan Likar, Živka Peršič, Simon Spazzapan ter moderator Alenka Štoka. Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž, petek, 19. oktobra 2001, ob 20.30.

LEPO VABLJENI VSI!

V IMENU ČOTOVE DRUŽINE DEVETAK se prisrčno zahvaljujem

vsem, ki so se odzvali našemu vabilu na dobrodelni večer "Težka izguba naj lažja tegobe" dne 9. t.m., katerega izkupiček (5.000.000 lir) je bil izročen dr. Simonu Spazzapanu za C.R.O. Aviano.

Kot je bilo že na mestu povedano, je bil ta večer organiziran v spomin na vse preminule člane širše Čotove družine, ki jih je zahrbtna bolezen odrgala iz naše srede. Prisrčna zahvala naj gre še enkrat kvartetu Zitta Zwitter iz Koroške, kvintetu Višarje, Juriju Prešernu, društvu krvodajalcev iz Sovodnje ter Dorjani Devetak za recitale in izoblikovanje programa, ki so pripomogli k res lepemu vzdušju našega večera, ter vsem prijateljem, ki so pomagali pri zakuski in na katerikoli drug način.

UŠTILI

V SLOVENSKEM PASTORALNEM SREDIŠČU V GORICI

PROGRAM LJUDSKEGA MISIJONA

Prejšnji teden smo že pisali o tem, da bo od 20. do 28. oktobra potekal v številnih slovenskih župnijah na Goriškem ljudski misijon. Kot nam je povedal župnijski upravitelj pri sv. Ivanu msgr. Cvetko Žbogar, bodo to izredni dnevi duhovne obnove, ki želijo v prvi vrsti utrditi in poglobiti vero naše slovenske skupnosti, da bi zaživel v polnosti krščansko življenje. Misijon bosta vodila lazarista g. Peter Žakelj in g. Vlado Bizant. Poglejmo bolj spored tega "tedna milosti" za naše občestvo.

SOBOTA, 20. OKTOBRA

Tema sobote bo *Čemu bi verovali?* Ob 15.30 bo srečanje za otroke, ob 19. uri maša z govorom.

NEDELJA, 21. OKTOBRA

Nedelja bo potekala v duhu gesla *Verovati pomeni iskati*; ob 9. uri bo maša na Travniku z govorom, ob 10. uri bo v cerkvi sv. Ivana uradni začetek misijona z mašo in govorom, ob 11. uri pa bo srečanje za odrasle (poskrbljeno bo za varstvo otrok).

PONEDELJEK, 22. OKTOBRA
Bil sem nezvest - grešil sem. To je tema tretjega dne misijona. Ob 18.30 bo pri sv. Ivanu maša z govorom, ob 20. uri bo srečanje za starše.

TOREK, 23. OKTOBRA

Za ta dan je bila izbrana tema *Nazaj k Očetu*. Ob 18.30 bo pri sv. Ivanu maša z govorom, ob 20. uri pa srečanje z zakonci.

SREDA, 24. OKTOBRA

Ta dan bo posvečen razmišljanju o tem, da je vsakdo *Rojen za večnost*. Ob 15. uri bo v Zavodu sv. Družine srečanje z bolnimi in ostarelimi, ob 18.30 bo v naši cerkvi pri sv. Ivanu maša z govorom. Nato bo srečanje s člani župnijskega pastoralnega sveta, vsemi pomočniki in sodelavci.

ČETRTEK, 25. OKTOBRA

Potem ko smo razmišljali o tem, kaj nam pomeni vera in za kaj smo rojeni, bomo na ta dan razmišljali o svojem kon-

kretnem življenju. Geslo *Znamenje na poti moje življenja* bo spremljalo mlade, ki obiskujejo nižjo šolo; ti se bodo srečali ob 16.30. Ob 18.30 bo maša za rajne. Sledili bodo individualni pogovori, misijonarja bosta na razpolago za spoved.

PETEK, 26. OKTOBRA
V sožitju z bližnjimi. Tema, ki zadeva naše družbeno življenje, bo vodilo petka. Maša bo, kot ponavadi, ob 18.30 pri sv. Ivanu, sledilo bo spokorno bogoslužje.

SOBOTA, 27. OKTOBRA
Ta dan bo na poseben način posvečen Božji Materi (*Z Marijo molim in delam*). Popoldne bo ob 16.30 maša za vse otroke in njihove starše, ob 19. uri bo maša z govorom, nakar se bodo srečali mladi, ki obiskujejo višje šole.

NEDELJA, 28. OKTOBRA
Poklican sem po imenu. S to mislijo se bo končal ljudski misijon. Ob 9. uri bo pri sv. Ignaciju na Travniku maša z

govorom, ob 10. uri pa bosta maša z govorom in slovenski sklep pri sv. Ivanu. V prostorih bližnjega župnijskega središča bo nato družabnost (dobrodružje so raznovrstne dobrote). Po zaključku misijona se bodo člani birmanskih skupin ter ostali mladi zbrali ob skupnem obedu in porovali bodo na Sveto goro.

Povejmo še, da bo vsak dan pol ure pred mašo pri sv. Ivanu srečanje z otroki. Kdor bi želel obisk misijonarja na domu (predvsem bolniki in ostareli) ali osebni pogovor, naj se pravočasno prijavi pri sv. Ivanu. Srečanja z dijaki bodo potekala tudi po šolah, in sicer v jutranjih urah.

Na koncu povejmo še to, da je z začetkom tega ljudskega misijona dokončno ukinjena nedeljska maša na Placuti ob 9.45, maša pri sv. Ivanu pa ne bo več ob 11.30, ampak ob 10. uri.

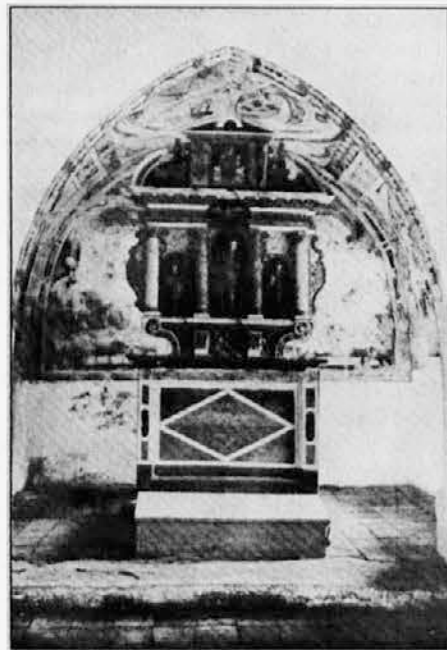
V upanju, da bi nihče ne preslišal glasov Boga, ki išče pot do vsakega izmed nas, so srečanjem misijona vabljeni prav vsi, zlasti tisti verniki, ki redno obiskujejo Slovensko pastoralno središče v Gorici.

MSGR. VENCESLAV BELE (3)

MAKS KOMAC

Venceslav Bele je bil garač v pravem pomenu besede, in to na cerkvenem in literarnem področju. Svoja prva dela je objavljala že v Času, kjer najdemo njegove študije o slogu pisatelja Cankarja z naslovom Cankar in biblija, in to v letu

1909. V letu 1910 je objavil spis *Nekaj literarnega*. Nato sledijo spisi *Pismo o bibliji* in *Jezus v poeziji*. Takrat je objavljala tudi zgodovinski opis *Ob grobu zadnjih Bourbonov*. Pod imenom Štefan Levkos je spisal črtico *Lola*, *Svetovečerni biseri*, *Z lagune*, *Smrt in življenje*. Za letnik 1910 je spisal *Bogoslovec in Filozof iz resničnega življenja*. Sledila je črtica *Ko je leto umiralo*. V letih prve svetovne vojne je leta 1917 napisal črtico *Oče*.

Po vojni je nastopil skupno s sodelavci, ki so dopisovali v novo založbo Goriške Mohorjeve družbe. Ko je služboval na Ponikvah, je pod imenom Ponikovski spisal tragikomedijo v dveh slikah z naslovom *Zvonovi in topovi*. V prvem letniku *Mladike* je v verzih napisal legendo *Detinsko blagoslovje*.

V koledarjih GMD je objavljala zgodovinske dogodke iz življenja raznih zaslužnih mož. V Jadranskem koledarju za leto 1924 je v razpravi *Dva tolminska umetniška spomenika* prikazal v besedi in sliki cerkvico sv. Justa v Koseču pri

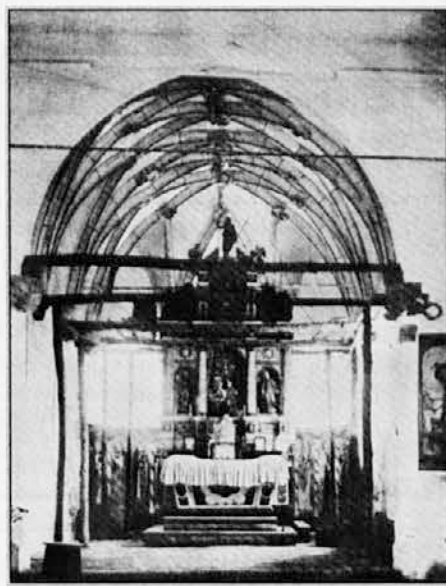
Drežnici (slika zgoraj), ki je iz prve polovice 16. stoletja, in nato cerkev sv. Danijela pri Volčah (slika spodaj) in je bila malo poznana. Nanjo je Bele opozoril dunajskega poročevalca prelata Karla Drewlerja in mu tudi izročil fotografije fresk, s katerimi je bila cerkev poslikana, in jih je ta označil za zelo važne in zanimive. Med prvo svetovno vojno so vojaki prenočevali v tej cerkvici, kjer

so imeli hlev in so vse slike poškodovali. Poslušajmo, kaj pravi o teh slikah Venceslav Bele. *Zastopniki državne ustanove Ufficio delle belle arti iz Trsta so svojčas, ko sem jim dal slike te cerkve, ki jih drugje niso mogli dobiti, z gotovostjo trdili, da bodo skušali freske, ki so bile med vojsko zelo poškodovane in pobeljene, zopet odkriti in rešiti. Ker so že freske pri sv. Danijelu, katere so zaradi nepoznanja teh pri sv. Justu smatrali za najimennitnejše na Tolminskem, za vedno uničene, naj bi nam bile ohranjene in restavrirane vsaj te, ki so lepše. Vojska nam je itak za vedno uničila zelo veliko spomenikov, ki bi mogli nuditi bogato gradivo za tolmačenje u-metniškega razvoja v naši domačiji* (Jadranski koledar 1924, str. 121). Velike

zasluge ima pri tem Venceslav Bele, da so se zgodovinarji umetnostne zgodovine začeli zanimati za te kraje in te znamenite spomenike.

V Koledarju Mohorjeve družbe so zelo zanimivi zgodovinski podatki v članku *Iz mrtvaške knjige*, kjer je popisano, da je najvišji dvorni dekret iz leta 14. avgusta 1772 začel urejati zanemarjeno stanje pokopališč, ki so se takrat nahajala po večini okrog cerkve, ki so bile skoraj vedno v sredini vasi. Tako stanje je bilo tudi v Kanalu.

Takratni župnik Jožef Komparo je vse to poročal v spomenici, ki jo je poslal 20. decembra 1872 okrožni prefektu-

ri, in je na tej podlagi začel sodnik dr. Andrej Franzen izvajati svoje ukrepe. Precej časa so trajali ti boji, saj so se tem odredbam upirali tudi duhovniki.

Iz Gorice je okrožni glavar Pavel baron pl. Baselli poslal 40 oboroženih vojakov, ki so na surov način zadušili ta upor. Zanimiva so poročila iz župnijske kronike, ki je iz nje črpal Bele.

DALJE

KOMISARJI V GORSKIH SKUPNOSTIH V BENEČIJI

ERIKA JAZBAR

Kot smo že večkrat poročali na straneh našega časopisa, so od 1. oktobra dalje dokončno ukinili Gorske skupnosti. Dežela je namreč odpravila omenjene ustanove, zaenkrat pa jih ni nadomestila z drugimi, tako da bodo ukinjene Gorske skupnosti do novega zakona, ki bi rešil problem, vodili komisarji. Komisarje lahko imenujejo župani občin, ki sestavljajo Gorsko skupnost, ali za to poskrbi neposredno deželna uprava.

V slovenski Benečiji so Gorske skupnosti zelo dragocene ustanove, saj se za majhne, predvsem gorske in malo naseljene občine, omenjena institucija nadomešča marsikdaj za izvedbo večjih in daljnosežnejših načrtov, ob tem pa nudi potrebno koordinacijsko oporo.

V slovenski Benečiji se je tako zgodilo, da je bil za predsednika oz. komisarja GS Terskih dolin imenovan župan občine Neme Renato Picogna, ki je dobil potrebno število glasov županov (Neme, Bardo, Centa, Povoletto, Ahten, Fojda, Tipana, Magnano in Riviera). V Nadiških dolinah pa se je zapletlo, ker se župani niso dogovorili. Prvi občani desetih občin (sedem občin Nadiških dolin ob Tavorjani, Praprotnem in Čedadu), ki oblikujejo dano Gorsko skupnost, so se v enem tednu

Sedež Gorske skupnosti Terskih dolin v Centi

Sedež Gorske skupnosti Nadiških dolin v Špetru

sestali kar trikrat, vendar zaman, saj nobeden od kandidatov ni dobil potrebnega števila šestih glasov. Skupnega kandidata namreč ni bilo, za mesto komisarja sta se potegovala dosedanji predsednik in bivši župan špeterske občine Firmino Marinig za levosredinsko koalicijo in bivši dreški župan Mario Zufferli za desno sredino. Posvetovanj in diskusij seveda

ni manjkalo, vendar kljub proglasom in posegom do skupnega jezika ni prišlo.

To pomeni, da bo za komisarja Gorske skupnosti Nadiških dolin poskrbel predsednik deželne vlade Renzo Tondo, ki bo županom posredoval ime novega predsednika-komisarja za Nadiške doline tako pomembne ustanove.

GLOSA JURIJ PALJK

O VOJNI

nosno koso, kot lahko kosi smrt le med vojno.

Tudi zato danes s strahom gledamo v Afganistan, kjer smo preko televizijskih posnetkov vsak dan pričre novemu uničevanju in novim žrtvam nasilja. Nekateri opazovalci ocenjujejo, da se je z ameriškim zračnim napadom na Afganistan in na tamkajšnje vojaške postojanke talibanov začela svetovna vojna, ki bo drugačna od vseh doslej, a vseeno vojna. Gotovo drugačna od tiste, ki jo poznamo iz pripovedovanj naših staršev, a vseeno vojna z lakoto, pomanjkanjem in vsem tistim zlom, ki ga lahko le vojna prinese s seboj.

Čeprav bodo sedaj nekateri nejeverno zamahnili z roko, češ da se to nas ne tiče, ker da je vojna daleč, v Afganistanu, za katerega skorajda nihče od nas niti prav točno ne ve, kje se nahaja, bo vseeno prav, če povemo, zakaj se nas tudi ta vojna še kako tiče. Predvsem zato, ker je danes ves razvit svet, v katerega, hvala Bogu, spadamo tudi mi, postal "globalna vas", se pravi tako povezan, tako soodvisen od vseh, ki ga sestavljajo, da je skorajda nemogoče, da sedanja vojna ne bi imela velikih posledic tudi na naše življenje, pravzaprav na naš način življenja.

Gospodarski poznavalci so že takoj ob ameriških atentatih povedali, da so bili krvavi atentati hud udarec za celotno svetovno gospodarsko rast, ki da bo sedaj počasnejša, če že ravno ne bo nazadovala. Pokazalo

se je, da so imeli prav. Že mesec dni po krvavih dogodkih v ZDA, vemo, da se je gospodarska rast največje države na svetu, od katere je odvisna rast celotnega svetovnega gospodarstva, ZDA, ustavila in nič ne kaže, da bo kmalu bolje, še posebej pa ne v času, ko bodo Združene države Amerike aktivno soudeležene v vojnih spopadih.

Seveda sedaj ne nameravamo napovedovati črne prihodnosti, tudi kasandre nočemo biti, vseeno pa je prav, da povemo, kako vsaka, prav vsaka vojna pomeni nazadovanje, pomeni novo revščino in novo pomanjkanje v svetu. Tudi v naši družbi se bo ta vojna, za katero se napoveduje, da bo dolgotrajna, še kako poznala. Prej ali slej se bomo zavedeli upadanja rasti gospodarskega razvoja, tudi kupna moč se bo znižala in časi velikih in brezskrbnih nakupov, tudi nepotrebnega blaga, so zagotovo mimo. Poznavalci teh razmer so nam tudi povedali, da bodo najbolj trpeli predvsem tisti, ki že danes nimajo veliko, poznalo pa da se bo tudi pri nas, predvsem v tako imenovanem srednjem sloju naše družbe, v katerem večina od nas spada.

Morda pa imajo še najbolj prav tisti izvedenci, ki danes ne napovedujejo za prihodnost nobenih črnih dni, ker si tega ne upajo, ampak samo zaskrbljeno ugotavljajo, da vojna nikdar ne prinese s seboj ničesar dobrega. Nikdar! Vojna je že po svoji definiciji vojaški spopad, v katerem se obe vojskujoci se strani med

DOMAČI JESENSKI PRIDELKI

Oktober dni oz. nedelje so najlepši letni čas za obisk v Nadiških dolinah. V jeseni je namreč v slovenski Benečiji narava najlepša, bogata z jesenskimi pridelki, na programu pa so tudi številna družabna srečanja, predvsem burnjaki, t.j. prazniki kostanja, na katerih se veselo zbere cela vas. O *Vablu na kosilo* ter o podobni iniciativi v Tipani smo spregovorili v prejšnji številki našega časopisa, tokrat povejmo le, da bo na programu vse do novembra; tokrat spomnimo, da je Pri mostu ob špeterski industrijski coni tudi letos stekel *Trg kostanja in domačega sadja*. Meseca oktobra je Trg odprt vsak dan, tudi ob nedeljah, od 9. do 19. ure, na njem pa lahko vsakdo kupi sadje (znana so jabolka, predvsem domače semke) in domače pridelke (zemlje, ki so povsem "biološki" in naravni). Ob nedeljah sta na razpolago tudi pečen kostanj in rebula ob glasbenem utrinku. Trg kostanja prireja kmetijska zadruga Nuova APO, ki združuje beneške kmete, in Gorska skupnost Nadiških dolin. Tudi letos sodeluje na njem Caritas špeterske foranije s prodajo slaščic, ki jih pripravijo domače gospodinje. Kar zasluži s prostovoljnimi prispevki, gre nato v dobrodelne namene.

DANSKA KRALJICA MARGRETHE II. OČARANA NAD SLOVENIJO

PRAZNIK SLOVENSKE CARINE

PARLAMENT SPREJEL DEKLARACIJO O BOJU PROTI TERORIZMU

MARJAN DROBEŽ

V slovenski notranji in zunanji politiki vzbujata največjo pozornost in zanimanje dve temi. Javna občila obširno komentirajo napoved dr. Janeza Drnovška, da se bo umaknil s funkcij predsednika vlade in predsednika vodilne oz. največje politične stranke, LDS, in razglablja, kaj bi to lahko pomenilo za odnose in sodelovanje med strankami in za sedanjo vlada-jočo koalicijo. Mariborski časnik *Večer* je v svoji vseslovenski izdaji v soboto, 13. oktobra, obravnaval možnost, da bi predsednik države Milan Kučan po koncu svojega mandata prihodnje leto ustanovil novo politično stranko, kar sicer v Sloveniji že nekaj časa napovedujejo. *Večer* je o možni Kučanovi potezi napravil javnomnenjsko raziskavo o tem, koliko volivcev bi glasovalo za njegovo stranko. Sodeč po anketi bi novo stranko podprlo 39,8% volivcev, 36,4% volivcev pa bi glasovalo proti njej. Za Milana Kučana naj bi se predvsem izrekli člani oz. volivci Združene liste socialnih demokratov, ki je pravna in duhovna naslednica nekdanje KP, pozneje Zveze komunistov. Druga velika tema pa je tudi v Sloveniji boj zoper terorizem. Javnost se očitno ni izognila globalni psihozi, ki je nastala po terorističnih napadih v ZDA. Toda v nekaterih okoljih opozarjajo, da se preveč lahko pristaja na kršenje pravic s strani države, čeprav, sodeč po neki anketi kar za 53% vprašanih Slovencev več pomeni varnost kot pa svoboda. Državni organi so ocenili, da je ogroženost Slovenije od terorizma majhna, kljub temu pa je revija *Mladina* 8. oktobra zapisala, da ima neizpodbitne dokaze o tem, da Slovenska obveščevalno-varnostna agenci-

ja, sicer na podlagi sodnih odločb, nadzoruje elektronsko pošto nekaterih slovenskih intelektualcev.

Državni zbor pa je na izrednem zasedanju v petek, 12. oktobra, brez glasu proti sprejel deklaracijo o skupnem boju proti terorizmu. Glavno sporočilo dokumenta je, "da 11. septembra v New Yorku in Washingtonu niso bile napadene samo nedolžne žrtve, da ne gre samo za enkratni dogodek, temveč so bile brutalno napadene vrednote in usmeritve tistega dela sveta, ki mu pripada tudi Slovenija. Po navedbah zunanjega ministra dr. Dimitrija Rupla deklaracija opredeljuje sodelovanje Slovenije v protiteroristični koaliciji. "Mesto naše države je v družbi članic EU in Nata. Takšne so že sprejete odločitve državnega zbora, takšno je večinsko mnenje v Sloveniji, takšno stališče pomeni varnost, blaginjo, demokracijo, varovanje vrednot in življenjskega standarda, ki so uveljavljeni v Sloveniji. Če bi bili neodločni, bi teroristi menili, da je Slovenija mehka točka, da so pri nas na varnem". Parlament je v demokraciji poudaril, da boj proti terorizmu ni boj proti verski, politični ali ideološki opredeljenosti in nikakor ni boj proti islamu ali arabskemu svetu. V razpravi o deklaraciji je Janez Janša menil, da bi jo morali sprejeti že prej, s čimer bi se izognili primerom neprofesionalnega poročanja o terorizmu. Pri tem je bil zlasti kritičen glede poročanja državnega radia in TV. O "neprimernem in neprofesionalnem poročanju slovenskih medijev" so govorili tudi poslanci dr. Janez Podobnik, Jelko Kacin in Jožef Jerovšek. Na omenjene izjave se je odzval Roman Jakič, LDS, ki je dejal, da je sam sicer 150-odstotno za vstop Slovenije v

Nato in podpira tudi besedilo deklaracije, vendar pa "zaradi enega dogodka ne smemo posegati v neke pridobljene pravice, ki so prav tako zapisane v vseh konvencijah in resolucijah - to je pravice do svobode govora".

ODNOSI Z AVSTRIJO V PRETEKLIH STO LETIH

V Mariboru se je v petek, 12. oktobra, prvič sestala skupina slovenskih in avstrijskih zgodovinarjev in pravnikov, o kateri sta se sporazumeli vladi obeh sosednjih držav. Skupina bo raziskala odnose med Slovenijo in Avstrijo v preteklih sto letih. Slovenske izvedence vodi dr. Dušan Nečak, avstrijske pa dr. Arnold Suppan in Stefan Karner. Poudarjajo, da gre za izrazito znanstveni projekt, zaradi česar zgodovinarji in pravniki pričakujejo, da se politika ne bo vmešavala v njihovo delo.

Poleg splošne obravnave o kulturni in cerkveni zgodovini 20. stol. v Sloveniji in Avstriji so na prvem setanku določili še 13 poglavij, ki bodo deležna znanstvene preučitve. Med njimi so položaj Slovencev v kriznem obdobju habsburške monarhije, nemško-avstrijsko-slovenski odnosi med prvo svetovno vojno, vprašanje meja in plebiscit, položaj Nemcev oz. Avstrijcev v Sloveniji med drugo svetovno vojno, položaj Slovencev v nemškem rajhu, druga svetovna vojna, AVNOJ, Nemci po vojni v Sloveniji in avstrijska državna pogodba iz leta 1955.

Skupina slovenskih in avstrijskih zgodovinarjev in pravnikov se bo naslednjič sestala na Dunaju od 28. februarja do 1. marca leta 2002.

Slovenski premier dr. Janez Drnovšek je v četrtek, 11. oktobra, predsedniku hrvaške vlade Ivici Račanu poslal pismo, v katerem je predlagal sprejetje sporazuma o meji med drža-

vama, ki sta ga dosegla in parafirala oba premiera. Zavrnjen je predlog, naj bi o meji odločilo mednarodno razsodišče. Najprej se je odzval Ivica Račan, ki je v petek, 12. oktobra, na državni TV Hrvaške ponovno poudaril, da še zmeraj podpira omenjeni sporazum o meji med državama, ki je strateško pomemben za Hrvaško. Predsednik hrvaškega sabora (parlamenta) Zlatko Tomčić je na srečanju ribičev v Šibeniku menil, "da predlog o meji na morju med Slovenijo in Hrvaško ni sprejemljiv, zato ga bo morala hrvaška vlada s Slovenci dodelati, da bo lahko sprejemljiv za obe državi". Slovenski zunanji minister dr. Dimitrij Rupel pa je v intervjuju, ki ga je v soboto, 13. oktobra, objavil zagrebški časnik *Jutranji list* opozoril, "da morje v Piranskem zalivu nikoli ni bilo razdeljeno, vedno je bilo jugoslovansko. Zato ne razumem, zakaj hrvaška vlada nasprotuje razmejitvi na morju, ter protestiram proti temu, da naj bi bilo to avtomatično hrvaško morje".

Kot balzam na dušo Slovencev pa je pomenila izjava danske kraljice Margrethe II. ob zaključku tridnevnega obiska v naši državi. Spremljal jo je mož princ Henrik. Dejala je, "da odhaja očarana nad Slovenijo. Name je naredila res lep vtis, toplo so me sprejeli. Ljubljana je šarmantno mesto, ima značaj srednjeveškega evropskega mesta, hkrati pa je cvetoča in moderna prestolnica". Po odhodu kraljice je njen gostitelj, predsednik države Milan Kučan dejal, da je sporočilo obiska iz Danske v tem, "da je znotraj Evropske unije mogoče ohranjati kulturno in duhovno identiteto naroda ter da znotraj te povezave velja spoštovanje različnosti".

PREMALO ZNAN DELEŽ PRI OSAMOSVAJANJU

V Sloveniji so 8. oktobra praznovali 10-letnico vzpostavitve samostojne carinske službe v novi državi. Osrednje svečanosti v Cankarjevem domu v Ljubljani so se udeležili predsednik države Milan Kučan in nekateri ministri, ki so poudarili prispevek, ki ga je dala carinska služba pri osamosvajanju države, delež, ki je še premalo znan in upoštevan. Cariniki na mejnih prehodih so opravili takšno vlogo kot, denimo, miličniki in pripadniki teritorialne obrambe, toda nobenemu cariniku ni bil priznan naziv veterana osamosvojitvene vojne.

Podrobnosti o delovanju carinikov za osamosvojitve Slovenije, t.j. carinske vojne z Beogradom, je v govoru na slovesnosti v Cankarjevem domu obravnaval Franc Košir, generalni direktor carinske uprave Slovenije. "Slovenski cariniki so že v začetku leta 1991 pričeli uresničevati zamisli in odločitve slovenske vlade, kar je bilo težko, saj smo tedaj bili jugoslovanski državni uslužbenci. Zaradi neposlušnosti zveznim oblastem je bila naša carina deležna ostrih kritik, obiskov visokih predstavnikov zvezne vlade in zvezne carinske uprave. Najtežji trenutki so se pričeli aprila leta 1991, ko je carina v Sloveniji prenehala nakazovati carine in druge uvozne davke v zvezni proračun. Vodstvu carine v Sloveniji so zaradi nepokorščine prvič zagrozili tudi z orožjem. Nekoliko kasneje so k nam prispele tudi posebne ekipe t.j. zveznih carinskih funkcionarjev, da bi zamenjale vse upravne tedanjih slovenskih carinaric, ki naj bi potem odšli na "delo" v Beograd. Upravnike carinaric je slovenska vlada zaščitila tako, da naj cariniki prenehajo cariniti vse blago, tako surovine in repromaterial, kot tudi blago široke porabe, namenjeno v Slovenijo. Seveda bi s tem ukrepom državo, ki je komaj nastajala, spravili na kolena in najbrž se ne bi mogla osamosvojiti. Cariniki so sprejemali in carinili vse blago, namenjeno Sloveniji, pri čemer so bili najpomembnejši naftni derivati ter oprema in blago za široko porabo in za potrebe slovenske obrambe.

Dne 25. junija 1991 so slovenski cariniki postali slovenska carinska služba. Toda že naslednji dan se je začela vojna. Carinska služba je tudi v tem času opravljala svoje delo. "Blago je carinila povsod, kjer je bilo to mogoče: na cestnih križiščih, cestah, v raznih skladiščih, tovarnah in v drugih objektih". Franc Košir je na slovesnosti pravičnosten natančneje govoril o težavah, ki so nastale zaradi tega, "ker so bila vodstva carinaric v precejšnji meri sestavljena iz ljudi drugih narodnosti, ki so nasprotovali osamosvojitvi carine in države Slovenije". Kar okoli 500 carinikov je zaradi tega zapustilo Slovenijo in prav toliko so jih morali na novo zaposliti in hitro usposobiti. Težave so bile velike tudi zato, ker je Slovenija morala zagotoviti carinsko službo na štiriintridesetih novih mejnih prehodih s Hrvaško.

CARINIKI IMAJO POTRDILO O ZNANJU IMAJOŠČINE

Prvi in doslej edini generalni direktor carinske uprave Slovenije je poudaril, "da bo carina vstop Slovenije v EU dočakala primerno pripravljena. Smo ravno toliko samostojni, da lahko sami in v soglasju z nadrejenim ministrom za finance opravimo vse naloge in uresničimo cilje, ki nam jih določijo, ali si jih sami postavimo. Načrtujemo lahko pogoje za boljše delo, izobraževanje, investicije, opremo in vse to ovrednotimo. Tudi po vstopu naše države v EU bo namreč imela carinska služba zagotovljeno pomembno mesto v Sloveniji". V Sloveniji oz. na njenih mejah z Avstrijo, Hrvaško in Italijo zdaj deluje okoli 2.300 carinikov, ki so strokovno usposobljeni in zdaj imajo potrebno izobrazbo. Franc Košir je v pogovoru, ki je bil objavljen v praznični številki glasila delavcev carinskega urada v Novi Gorici, Carinik, povedal, "da je carina edina državna služba v Sloveniji, kjer imajo vsi zaposleni potrjeno o znanju slovenskega jezika". V odgovoru na vprašanje dopisnika *Novega glasa* je generalni direktor slovenske carine Franc Košir povedal, da carina zagotavlja okoli 45% vseh prihodkov slovenskega proračuna.

SLOVENSKO VOJSKO POSODOBLJAJO

POSTOPNA PRILAGODITEV STANDARDOM ZVEZE NATO

V slovenski vojski izvajajo strateške, organizacijske in operativne programe, da bi slovensko vojsko posodobili in jo prilagodili merilom, standardom in zahtevam zveze Nato. V to obrambno in politično zavezništvo se Slovenija želi čimprej vključiti. V četrtek, 11. oktobra, je vlada odobrila nadaljnjih šestdeset milijard tolarjev za opremljanje vojske.

Obrambno ministrstvo je medtem javnosti predstavilo nove zaščitne maske in pištole, s katerimi se opremlja Slovenska vojska. Gre za 30 tisoč zaščitnih mask scott kemira M95 ameriško-finske izdelave, ki bodo del opreme slovenskega bojevnika 21. stoletja. Zaščitnim maskam jugoslovanske izdelave, ki jih še vedno uporabljajo, je potekel rok uporabe in so tehnološko zastarele. Nova maska scott kemira M95 je izdelana iz najkakovostnejših materialov, poleg tega pa ima standardiziran (Natov) filter z možnostjo nastavitve levo, desno ali na sredini maske. Nakup zajema poleg zaščitnih mask še torbico za

nošenje s priborom, filter, čutaro z evro navojem ter opremo in usposabljanje kadrov za vzdrževanje. Maska omogoča pitje iz posebne čutarice z evro navojem, ima pa tudi poseben okvir, kjer se lahko namestijo stekla z dioptrijo. Tudi postopek nameščanja maske na obraz je v primerjavi s staro zaščitno masko poenostavljen in veliko hitrejši.

Nabavili so tudi pet tisoč pištol italijanske izdelave, znamke beretta M92. Najvažnejši razlog za ta nakup je poenotenje oborožitve, saj Slovenska vojska zdaj uporablja več tipov pištol z različnimi kalibri, največkrat ruske izdelave, ki so tehnološko zastarele, nimajo ustreznih mehanizmov varo-

vanja in niso v skladu s standardi Nata. Nasprotno pa je pištola beretta M92 tehnološko sodobno zasnovana in varna, slovenska vojska pa ima z njo dobre izkušnje, saj so nekaj takih pištol kupili že pred osamosvojitvijo države. Pogodba zajema poleg nakupa pištol še tok, okvir, pribor za čiščenje, strelivo, posebno orodje in opremo za vzdrževanje, meritve ter preizkuse, rezervne dele in usposabljanje strokovnega kadra za izvajanje vseh vrst vzdrževanja.

Kot je znano, si želi Slovenija čimprej vstopiti v Nato. Ena od zahtev, ki pa jih Nato postavlja vsem prihodnjim članicam, je posodobitev vojaške opreme, kar je seveda velik strošek za vsako državo, ki želi postati stalna članica vojaške zveze Nato. Ta vojaška zveza seveda zahteva od vseh svojih članic vrhunsko bojno opremo, ki je seveda draga, a tudi obvezna.

MNOŽIČNO GROBIŠČE

ODKRITI KRIVCE

"Naša naloga je, da odkrijemo krivce pobojev, tiste žive, da mrtvim omogočimo počitek v miru". To je dejala generalna državna tožilka Zdenka Cerar 2. oktobra, potem ko si je skupaj z generalnim direktorjem slovenske policije Markom Pogorevcem v Zgornji Bistrici na Štajerskem ogledala nedavno odkrito grobišče. V njem so našli 231 človeških okostij. Cerarjeva se je sestala z javnimi tožilci in izvedenci različnih strok, da bi z usklajenim delovanjem našli storilce tega kriminalnega dejanja. Komisija Pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci pa je ob odkritju omenjenega grobišča pozvala vse pristojne, naj opravijo svojo dolžnost do zločinov proti človeštvu na Slovenskem. Predsednik omenjene komisije Anton Stres v pozivu odklanja enačenje zahteve po pravici z maščevalnostjo, ne more pa se strinjati s tistimi, ki želijo preteklost pozabiti.

URNIK RAZSTAVE O ZGODOVINI GORIŠKE

Velika razstava o zgodovini Goriške z naslovom *Tisoč in več let na Goriškem* vzbuja veliko zanimanje javnosti. Priredili so jo v počastitev 1000-letnice prve pisne omembe Gorice, Solkana in tistega območja v Spodnji Vipavski dolini, kjer se je v poznejših stoletjih pričela oblikovati Goriška pokrajina. Zbrali in predstavili so tako veliko število eksponatov, da je razstava razvrščena v dve nadstropji sedeža Goriškega muzeja v gradu Kromberk pri Novi Gorici. Goriški muzej nas je obvestil, da bo razstava odprta približno eno leto. V dneh od ponedeljka do petka si jo je mogoče ogledati od 8. do 14. ure, ob sobotah je muzej zaprt, ob nedeljah in praznikih pa je razstava z naslovom *Tisoč in več let na Goriškem* na voljo za ogled od 13. do 17. ure.

V SLOVENIJI VELIKO TISKARN

Po nedavno objavljenih podatkih deluje v Sloveniji okrog 450 tiskarn. Delujejo v državi, ki ima manj kot dva milijona prebivalcev, toliko tiskarn pa ni npr. v Milanu, ki ima skupaj z okolico približno 8 milijonov prebivalcev. Za omenjeno število je več razlogov. V nekdanji Jugoslaviji je imela Slovenija najboljše tiskarne, ki so delovale tudi za ostala območja v SFRJ. Po osamosvojitvi in izgubi prejšnjih tržišč so velika državna tiskarska podjetja v nekaj letih po večini propadla. Mnogi tiskarji, ki so ostali brez službe, so odprli svoja tiskarska podjetja, ki si na prostem trgu med seboj močno konkurirajo. Izboljšala se je kakovost izdelkov in Slovinci v tem poklicu so postali odlični tiskarji. K temu lahko upravičeno dodamo, da so zelo dobre, tudi slovenske tiskarne, v Trstu in Gorici.

13

ČETRTEK,
18. OKTOBRA
2001

ITALIJANSKO PRAVO

REFORMA DRUŽBENEGA PRAVA (3)

DAMJAN HLEDE

Cilji reforme družbenega prava, ki smo jih zadnjič uvodoma omenili, veljajo tudi za delniško družbo. Izvajalni ukrep bo torej moral tudi v novi zakonski ureditvi delniških družb težiti po pospeševanju ustanavljanja, razvoja in konkurenčnosti podjetij, z omogočenjem čim širšega dostopa do notranjih in mednarodnih kapitalskih trgov, s poenostavitvijo družbene ureditve, s povečanjem statutarne avtonomije, s prilagoditvijo družbenih modelov potrebam podjetij. Izvajalni odloki bodo morali "ovrednotiti podjetniški značaj družb" in točno ter jasno določiti naloge in odgovornosti družbenih organov.

Če smo videli, da bo morala ureditev družb z omejeno odgovornostjo temeljiti na središčni vlogi osebe - družbenega člana, je za delniško družbo izrecno določena središčna vloga kapitala oz. tistega deleža participacije pri družbenem kapitalu, ki ga predstavlja delnica, tako z ozirom na njeno kroženje kot z ozirom na možnosti dostopa do trga t.i. nezajamčenega kapitala (it. capitale di rischio).

Z ozirom na delniško družbo predvideva zakon številne in zelo obširne novosti, s katerimi bodo izvajalni odloki radikalno spremenili dosedanje oblike delovanja teh družb. Poleg že omenjenega povečanja statutarne avtonomije bo uvedena ločitev nadzora nad upravo od računovodskega nadzora, ki bo

poverjen zunanjemu revizorju. Delničarjem, ki so v manjšini in predstavljajo "primeren delež družbenega kapitala", bo dana možnost tožbe o odgovornosti upraviteljev, kar pomeni, da bo spremenjena nujna meja tega deleža, ki jo sedaj predvideva člen 2393 civilnega zakonika. Veliko novost bo predstavljalo določilo, po katerem ne bo več treba v ustanovnih listinah določiti rok trajanja družbe. Še večjo novost pa bo predstavljala možnost ustanovitve delniške družbe s strani enega samega člana, tako kot je sedaj že predvideno le za družbe z omejeno odgovornostjo (S.r.l.).

Z ozirom na glavnico je vlada poverjena, da povzema sedaj predvideno najnižjo višino kapitala, ki naj bo v skladu z družbenim modelom. Dalje je predvidena še radikalna novost: možnost t.i. "ločenega premoženja", kar pomeni, da bo družba imela možnost izločiti iz splošnega knjigovodstva posamezno kupčijo in z ozirom na njo predvideti tudi možnost izdajanja specifičnih sredstev finančne participacije. To pomeni, da bodo ta finančna sredstva lahko izdana ne več samo z ozirom na celotno delovanje družbe, ampak tudi z ozirom na zgoljeno, točno določeno kupčijo, od katere same bo odvisna njihova vrednost in v okviru katere bodo omejene z deležem povezana odgovornost ter posledice morebitne insolventnosti (plačilne nesposobnosti).

DALJE

SLOVENIJA / PONEKOD NA PRIMORSKEM

NEPREMIČNINE DRAŽJE KOT V LJUBLJANI

Trg nepremičnin se je v Sloveniji v zadnjem času močno povečal. Agencije za nakupe oz. prodajo nepremičnin delujejo v vseh večjih krajih, a ponekod tudi v manjših naseljih. Trg je z novimi imetniki licenc postal še strokovnejši, predvsem pa bolj varen. Doslej je v Sloveniji 425 nepremičninskih posrednikov opravilo izpizpito komisijo Informacijske borze nepremičnin.

Cene nepremičnin so v Sloveniji seveda različne, pač glede na razmere v posameznih središčih. Najvišje so v Ljubljani in ponekod na Primorskem, "kjer pogled na morje ni poceni". V obmorskih krajih lahko kupci kupijo najcenejša stanovanja v Kopru, nekoliko višje so cene v Piranu, nato pa se proti Ankaranu, Izoli, Luciji in Portorožu še dvigujejo. Povprečne predpogodbene cene stanovanjskih novogradenj v Kopru dosegajo približno 300.000 tolarjev za m², v Ankaranu kar 340.000 tolarjev, v Portorožu in Luciji pa že skoraj 400.000 tolarjev. Starejše gradnje so v Kopru po okoli 220.000 tolarjev za m², v Ankaranu po 280.000 tolarjev, v Izoli, Luciji in Portorožu pa je treba v povprečju za m² stanovanjske površine odšteti 280.000 tolarjev. Razpon med cenami hiš ob Slovenski obali je zelo velik, gibljejo se od približno

22,4 milijona pa vse do 112 milijonov tolarjev. Parcel s pogledom na morje je malo, kupci pa veliko povprašujejo po starih ruševinah z malo zemlje, ki bi jih lahko odstranili in na pridobljeni parceli zgradili hišo. Cene hiš in stanovanj v Piranu so najbolj odvisne od lokacije. Najdražja so stanovanja blizu morja in s pogledom na morje, pomembno pa je tudi, da imajo teraso, katere velikost je po možnosti celo večja od površine stanovanja. Taka stanovanja so lahko tudi za več kot polovico dražja od tistih, ki pogleda na morje nimajo. Sicer se cene stanovanj v Piranu gibljejo od 170.000 do 500.000 tolarjev za m². Tudi v Novi Gorici in okolici so cene stanovanj zelo visoke. Dosegajo od 180.000 do 220.000 tolarjev za m². V smeri proti Ajdovščini cene stanovanj padejo tudi za 20%, na Tolminkem kar za 30 do 40%. Cene novih stanovanj v Ajdovščini se gibljejo od 200.000 do 220.000 tolarjev na m². Manjša so stanovanja, višje so cene. Ker je povpraševanje veliko, cene starejših gradenj ne zaostajajo veliko za novogradnje in so prav tako odvisne od okolišča. V središču Ajdovščine, ob novi avtobusni postaji, kjer je miren in zelen okoliš, so cene kar za 20% višje kot drugod.

M.

ČETRTI SEJEM AGROŽIVILSKIH DOBROT RURALIA

SEJEM KRAJEVNIH DOBROT

FOTO BUMBAGA

"Znanja in okusi, ki bi jih morali rešiti", tako bi lahko prosto prevedli geslo letošnjega četrtega sejma agroživilskih dobrot Ruralia, ki so ga priredili na goriskem sejmišču in ki je letos doživel še večjo udeležbo kot lani. Obiskovalci posebej pozitivno ocenjujejo dejstvo, da so

organizatorji želeli predstaviti domače dobrrote. Tako je bila odmevna predstavitev vin iz avtohtonih ali domačih vinskih sort. S tržnega vidika je tako vladalo posebno zanimanje za tokajec, še zlasti zaradi spornega vprašanja rabe imena pri trženju tega vina, ker si ga lastijo

Madžari. Na to temo so predstavili tudi knjigo, posvečeno tokajcu, z naslovom *Tokajca, trsov... 300*, se pravi zapisa v poročni pogodbi briške plemkinje, ki se je poročila na Madžarsko in s seboj v doto prinesla tudi 300 trt tokajca. Ta razstveni prostor s posrečenim imenom *Vinum Loci* pa je ponujal še marsikaj zanimivega, saj naši in bližnji vinogradniki skušajo vse bolj ovrednotiti domače stare vinske sorte, ki so skorajda šle v pozabo, marsikaj pa pomenijo važno obogatitev vinske ponudbe v kleti.

Radi pa bi izpostavili tudi mednarodno nedeljsko srečanje z naslovom *Medi brez meja*, ki ga je priredil goriški Pokrajinski kozorjčji čebelarjev. Šlo je za širše zasnovano predstavitev različnih vrst medu, ki so ga na razstavo in natečaj prinesli če-

belarji iz dežele Furlanije Julijske krajine, iz Slovenije in s Ko-roškega. Na posvetu je ugledne goste pozdravil predsednik goriškega kozorjčji dr. Marizza, predavali pa so prof. Frilli, ki ima odločilne zasluge za razvoj inštituta za čebelarstvo na videmski univerzi, ter še dr. Pianova, dr. Meglič, dr. Lautemann in dr. Cirone. Ob tem so pripravili tudi tekmovalni natečaj, na katerem so predstavili 89 vzorcev medu, ki so jih v Gorico prinesli iz Avstrije, Slovenije in raznih krajev Furlanije-Julijske krajine. Pri tem velja izpostaviti, da so se vzorci kraških čebelarjev s Tržaškega odlično uvrstili. Največ točk in najvišja ocena ter zlata medalja in priznanje so šle dvema vzorcema rešeljikovegu medu, ki ju je predstavilo čebelarstvo Settini Ziani iz Trebča. Ta proizvajalec je odnesel tudi prvo mesto za lipov med. Znani slovenski čebelar Franc Sivic pa je dobil najvišjo nagrado za smrekov med.

DESET LET PO UVEDBI LASTNE VALUTE V SLOVENIJI

STABILEN TOLAR POGOJ PRI VKLJUČEVANJU V EU

Ob nedavni deseti obletnici uvedbe tolarja, slovenske nacionalne valute, je Banka Slovenija izdala spominske izdaje posameznih bankovcev in kovancev ter pripravila razstavo o zgodovini slovenskega denarja. Tolar oz. thaler je bil srebrnik, ki se je pred okoli 500 leti pojavil na Češkem. Naziv tolar pa je nastal iz druge polovice nemške različice imena češkega kraja Karlovi Vari, kjer je delovala velika državna kovnica. Kasneje so kot tolarje poimenovali vse srebrnike, ki so skozi čas dobivali različna imena. Slovence pa ime tolar običajno spominja tudi na Avstro-Ogrsko, saj so tolarji na Slovenskem veljali celo še nekaj časa po prvi svetovni vojni. V času cesarice Marije Terezije se je tolar, ki je bil vedno zelo trden oz. vreden denar, razširil po svetu. Iz njega so nastali skandinavski galerji, nizozemski golarji in tudi ameriški dolarji.

Tolar kot nova slovenska nacionalna valuta je nastajal v posebnih in zapletenih razmerah. O novem denarju so pričeli razmišljati že pred osamosvojitvijo države leta 1991, pripravili pa so morale potekati v največji tajnosti, saj je prej-

šnja skupna država, SFRJ, imela v svoji pristojnosti celotno monetarno politiko z vsemi vzvodi denarnega in finančnega sistema, ki se je formalno izražala v tedanji skupni državni valuti, jugoslovanskem dinarju. Kot zanimivost o predzgodovini tolarja navajamo, da je finančni minister Marko Kranjec v vladi Lojzeta Peterleta, ministrom zbranim na božični večerji konec leta 1990 že razdelil oštevilčene brezimenske bone, ki so kasneje postali tolarji. Banka Slovenije je samo en dan po sprejemu ustrezne zakonodaje, 8. oktobra 1991, v obtok pričela pošiljati vrednostne bone, le-te pa so čez slabo leto zamenjali pravi tolarški bankovci. Ključne tehnične odločitve o uvedbi tolarja je sprejel svet Banke Slovenije 5. oktobra 1991. Tedaj so se tudi končale polemike o tem, kako naj se novi denar imenuje. Prej se je namreč razpravljalo o tem, da bi se nova slovenska valuta lahko imenovala klas, karnat, sloven, lipa ali pa tolar. Slednje ime je naposled prevladalo.

Tolar je v Sloveniji, a tudi v posameznih okoljih po svetu, cenjen in upoštevan. "Glede na težke okoliščine, v katerih je

tolar pred desetimi leti nastal, je presegel pričakovanja. Uvedljal se je kot dober denar. Ko je Slovenija začela samostojnost, tudi denarno, je bilo v Novi ljubljanski banki najmanj 80% vsega varčevanja prebivalstva v tujih valutah, sedaj pa predstavlja varčevanje v tolarjih dve tretjini vseh varčevanih sredstev na naši banki" je dejal Marko Voljč, predsednik uprave Nove ljubljanske banke. Kot dokaz zaupanja v tolar naj bi veljalo tudi to, da varčuje v tolarjih tudi guverner Banke Slovenije Mitja Gaspari.

Nekdanji in sedanjí guverner centralne slovenske banke dr. France Arhar in Mitja Gaspari sta ob proslavljanju desete obletnice uvedbe tolarja menila, da se bo slovenska valuta v prihodnjih letih še naprej postopno krepila, a zato bodo morali biti izpolnjeni pogoji. Predvsem bo treba inflacijo v Sloveniji čimprej znižati oz. jo uskladiti na raven, ki jo določajo t.i. maastrihtski kriteriji EU. Znižati bi jo morali na raven inflacije v treh najbolj uspešnih državah Evrope, povečano za največ dve točki. Če bi preračunali to na letošnje leto, bi morala znašati slovenska inflacija približno 4%, ker je inflacijsko povprečje treh najboljših držav okoli 2%. Obrestne mere bi morale biti v tem primeru okoli 7%.

Mitja Gaspari je opozoril, "da bi slovo od tolarja, ko bo Slovenija morda okoli leta 2007 postala članica Evropske monetarne unije in bo uvedla skupno evropsko valuto, moralo pomeniti prehod od dobre in stabilne valute k še boljši in bolj stabilni, saj je denarni prostor evra večji, stopnja integracije Slovenije pa bo z vstopom Slovenije v EU in nato v Evropsko monetarno unijo boljša. Sicer pa je po njegovem odpuved domači valuti bolj psihološke kot ekonomske narave. Če bomo v Sloveniji pridobili dobro in še močnejšo valuto od naše lastne, je to za gospodarstvo in posameznika dobro. Seveda pa se bomo morali odpovedati nekaterim elementom samostojnosti, ki jo omogočata lastna valuta in samostojna centralna banka". Bivši guverner Banke Slovenije dr. France Arhar, ki velja za "očeta" tolarja, je na vprašanje, če mu bo žal za naš denar, ko bo zamenjan z evrom, odgovoril: "Ne. Pri denarju ni sentimentalnosti. Vsak človek stremi k dobremu denarju, ne glede na to, kako se imenuje. Mi v Sloveniji smo že od vsega začetka vedeli, da je novi slovenski denar prehodni denar, saj smo videli, kaj v Evropi nastaja. Vedeli smo, da moramo od slabega denarja priiti k boljšemu tolarju in od njega k najboljšemu, to je evru".

M.

Evrokotiček
MARA PETAROS

Naša sodelavka odgovarja na vprašanja o uvedbi evra. Bralce vabimo, naj nam posredujejo svoja vprašanja glede nove valute po e-mailu, faksu, tradicionalni pošti ali telefonu; mi bomo to posredovali naši sodelavki.

Vpr.: "Doma imam nekaj tisoč nemških mark. Rada bi vedela, kdaj naj jih zamenjam. Ali takoj v lire ali lahko še počakam do februarja, da jih takrat zamenjam direktno v evre? Imam tudi malenkost dolarjev in šilingov."

Odg.: "S prvim januarjem 2002 bomo državne valute 12 držav morali zamenjati z evri. To pomeni, da ne bomo mogli več uporabljati državnih valut, kot so npr. italijanske lire, nemške marke, avstrijski šilingi, francoski franki, grške drahme in druge. Vse te valute bomo morali čimprej zamenjati v evre. V Italiji imamo za zamenjavo dva meseca časa, v Nemčiji pa morajo marke zamenjati do 15. februarja 2002. V Italiji bomo lahko gotovino v lirah menjali v evre brez dodatnih pristojbin, to pomeni, da nam bodo morale banke in pošte zamenjati lire v evre zastonj. Žal pa se to v Italiji ne bo zgodilo za druge valute. Če imate npr. doma nem-

ške marke, jih boste lahko v Italiji zamenjali v evre, vendar vam bo pri tem banka zaračunala nekaj pristojbin. Ravno tako vam bo banka zaračunala pristojbine pri menjavi šilingov v evre. Druga možnost je, da zamenjate nemške marke in avstrijske šilinge v lire že danes. Sicer pa vam bo banka zaračunala pristojbine tudi v tem primeru. Ob začetku novega leta pa boste vso gotovino v lirah zamenjali v evre zastonj. Tretja možnost pa je, da položite že sedaj nemške marke in avstrijske šilinge na svoj tekoči račun, ki vam ga banka vodi v lirah. V tem primeru bo banka takoj knjižila protivednost tuje valute v lirah na vaš tekoči

račun, 01.01.2002 pa se bo razpoložljivi znesek avtomatično spremenil v evre. Tudi v tem primeru boste morali plačati minimalne pristojbine za plog tuje valute. Pristojbin ne boste plačali samo v primeru, da se takoj po novem letu odpravite na izlet v Avstrijo in v Nemčijo in tam avstrijske šilinge (v Avstriji) in nemške marke (v Nemčiji) zamenjate v evre. Za dolarje, s katerimi razpolagate, pa ni nobenih predpisov. Tudi po uvedbi skupne evropske valute bodo dolarji ostali državna valuta Združenih držav Amerike in boste z njimi še naprej lahko plačevali svoje nakupe.

ŽENSKA EKIPA DVEH SLOVENSkih DRUŠTEV

EKIPA GOVOLLEY SE JE PREDSTAVILA

Združena ženska članska odbojkarška ekipa Govolley, ki je letos nastala z združitvijo članskih ekip Športnega združenja Olympia in O.K. Val, se je končno tudi uradno predstavila na tiskovni konferenci v prostorih bančnega zavoda Banca di Cividale-Kmečka banka v Gorico.

Predstavitve ženske članske ekipe dveh slovenskih goriških športnih društev, ki bo pod imenom Govolley v letošnji sezoni tekmovala v italijanskem državnem prvenstvu B2, je bila v petek, 12. t.m., v samem središču mesta, ker so tako hoteli organizatorji pokazati na pomen ženske ekipe za vso Gorico.

V pozdravnem nagovoru je predsednik združene ekipe David Grinovero najprej poudaril pomembnost združitve dveh najboljših ženskih slovenskih odbojkarških ekip. Ko je David Grinovero spregovoril o združitvi, je poudaril predvsem razmere, zaradi katerih je prišlo do združitve. Kot enega najpomembnejših dejavnikov

predsednik goriške pokrajinske uprave inž. Giorgio Brandolin, ki je tudi predsednik italijanskega olimpijskega komiteja CONI v Gorici.

Pozdravili pa so tudi goriški občinski odbornik za šport Mauro Bordin, podpredsednik goriške pokrajinske uprave Brancati, predstavnik bančnega zavoda Kuštrin in Chiappo, predsednik FIPAV Bocciero in predsednik Zveze slovenskih športnih društev Jurij Kufersin. Vsem je bilo skupno to, da so poudarili izjemen pomen združevanja moči med slovenskimi športnimi društvi in seveda sodelovanje le-teh s sorodnimi italijanskimi klubi. Obenem so vsi voščili dekletom ekipe Govolley in jim tudi zaželeli veliko športnih uspehov v novi tekmovalni sezoni. Predsednik Zveze slovenskih športnih društev Kufersin pa je še naglasil potrebo po tem, da bi danes tudi druga slovenska športna društva sledila zgledu goriških športnih društev, ki sta združili moči.

Goriška združena ženska

Na sliki: v sredi ženska ekipa Govolley; prvi na levi je predsednik Govolley David Grinovero, ob njem predsednik Vala Ivan Plesničar, nato občinski odbornik Mauro Bordin; prvi z desne je podpredsednik pokrajinske uprave Vittorio Brancati, predsednik FIPAV Angelo Bocciero, in predsednik Olympie Ivo Špacapan (Bumbaca)

za združitve je David Grinovero izpostavil premajhno število vrhunskih igralk v posameznih klubih za sestavo dobre ekipe, take, ki bi lahko dosegala v zahtevnem prvenstvu dobre rezultate.

Seveda pa je združitvi botrovalo tudi dejstvo, da bodo v prihodnje lahko koristneje uporabili denarna sredstva, ki jih v slovenskem športu v Italiji že itak ni veliko. Nadalje je Grinovero tudi povedal, da so se v obeh športnih klubih tudi navezali na načrt odbojkarške zveze iz Gorice, ki ga poznamo pod imenom Projekt Millennium. S tem načrtom želijo odbojkarški organizatorji v Gorici dati možnost predvsem mladim in obetavnim igralkam igranja odbojke na visoki ravni. Tako naj bi ženska ekipa Govolley postala vrh kakovostnega ženskega igranja odbojke v Gorici. Predsednik David Grinovero se je zahvalil tudi vsem tistim, ki pomagajo, da lahko ekipa sploh nastopa v tako zahtevnem tekmovalju, se pravi, vsem sponzorjem, brez katerih ni več možno igrati kakovostne odbojke.

Novo ekipo in njeno vodstvo so na predstavitvi pozdravili visoki in ugledni gostje, med njimi na prvem mestu

odbojkarška ekipa bo v novem prvenstvu nastopala pod imenom Govolley Siderimpes - Banca di Cividale Kmečka banka S.p.a.

Prvi trener ekipe je Svetlana Safronova, drugi trener je Zamo Lorenzo, medtem ko za ekipo odgovarja Luca Milocco. Ekipo sestavljajo naslednje igralk: Safronova Svetlana (letnik 1960, višina 174 cm, vloga krilo), Visintin Tamara (letnik 1982, višina 165 cm, vloga podajač), Bulfoni Evelin (letnik 1976, višina 165 cm, vloga podajač), Černic Mirjam (letnik 1975, višina 170 cm, vloga "libero"), Curto Paola (letnik 1978, višina 178 cm, vloga center), Zancarli Claudia (letnik 1982, višina 180 cm, vloga center), Mania Isabel (letnik 1983, višina 186 cm, vloga krilo), Fragiaco Michela (letnik 1974, višina 180 cm, vloga krilo), Zuccarino Ilenia (letnik 1980, višina 178 cm, vloga center), Tomasin Michela (letnik 1976, višina 175 cm, vloga center), Uršič Paola (letnik 1983, višina 174 cm, vloga krilo), Zotti Viviana (letnik 1974, višina 184 cm, vloga krilo), Uršič Barbara (letnik 1980, višina 173 cm, vloga "libero"-krilo), De Pace Giulia (letnik 1983, višina 182 cm, vloga center-krilo).

JADRANJE / 33. BARCOLANA

REGATA REKORDOV IN PRESENEČENJ

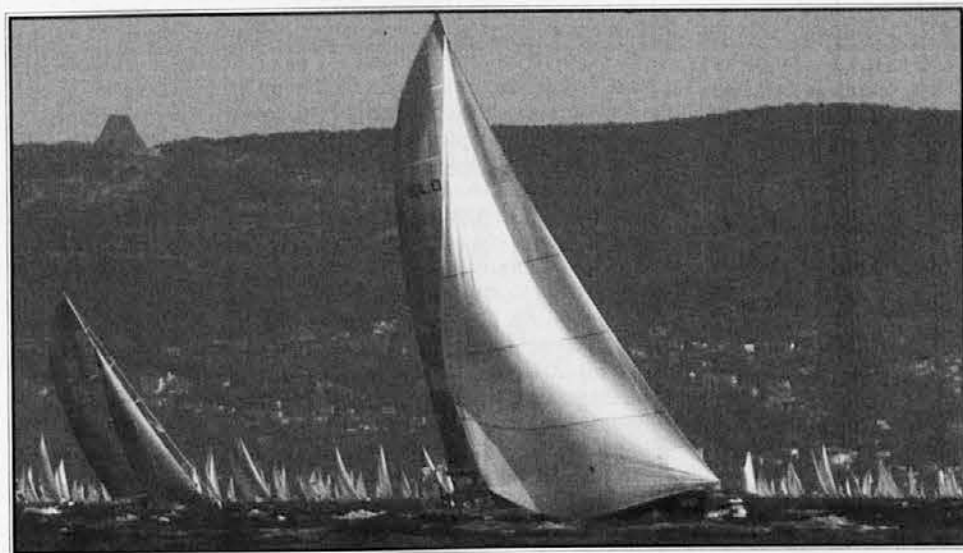

FOTO KROMA

Tudi nad 33. regato za jesenski pokal, znamenito Barcolano-Barkovljanko, je padel zastor. Letošnja izvedba, ki je svoj višek doživela v nedeljo, 14. t.m., bo ostala v spominu kot regata rekordov in presečenj. Začnimo z rekordi: tu gre predvsem za rekordno število vpisanih jadrnic, saj jih je bilo skoraj dvatisoč (točneje 1.969), medtem ko jih je po prvih podatkih okoli 1.500 prišlo skozi cilj. Na morju se je pomerilo kar 20.000 jadrcev. Drugi rekord

predstavlja udeležba občinstva: po podatkih prirediteljev (jadrnega društva iz Barkovelj in Grljana) se je letošnje Barcolane udeležilo kar 200.000 ljudi, ki so prišli od vsepovsod, zlasti pa iz Italije, Slovenije, Hrvaške in Avstrije. Poleg tega so bile vremenske razmere idealne, bila pa je to tudi najtoplejša Barcolana doslej, saj je temperatura zraka bila dobesedno poletna. In še zadnji rekord predstavlja hiter zaključek regate: idealne vremenske razmere z moč-

nim vetrom so prispevale k temu, da se je tekmovalje zaključilo dobro uro po začetku.

Za presečenj je poskrbela jadrnica Cometa krmarja Flavia Favini, ki je ravno ob zaključku regate prehitela tekmičico Goose&Gander (nekdanjo Gaio Legend, slovito večkratno slovensko zmagovalko Barcolane), ki je bila v vodstvu in pri krmilu katere je bil Francesco Battiston. Tretja je bila tržaška jadrnica TuttaTrieste! 2 krmarja Vasca Vascotta. Na četrto me-

sto je prišla Riviera di Rimini krmarja Lorenza Bressanija, na krovu katere je bil tudi Mitja Kosmina, večkratni zmagovalac z Gaio Legend. Najboljšo slovensko uvrstitev je predstavljala jadrnica Veliki viharnik krmarja Dušana Puha, ki je zasedla šesto mesto. Dvanajsta pa je bila jadrnica Esimit, ki je sad skupnega projekta Slovenije in Furlanije-Juljske krajine (na predvečer Barcolane sta se predstaviti Esimita v soboto, 13. t.m., udeležila zunanja ministra Slovenije in Avstrije Dimitrij Rupel in Benita Ferrero-Waldner) in pri krmilu katere je bil Matjaž Antonac. Esimit je tudi zmagal v svoji kategoriji, medtem ko se je na odlično trinajsto mesto uvrstila jadrnica Goodyear (v prejšnjih izvedbah Fanatic), ki je plula pod zastavo seslanskega slovenskega kluba Cupa in na krmilu katere je bil Maurizio Benčić.

Sicer se je tudi letos Barcolana izkazala kot velik pomorski in jadralski praznik, ki je trajal dober teden s številnimi prireditvami, koncerti in razstavami. Na tržaškem nabrežju je bilo 108 stojnic s pomorsko opremo, spominki in domačimi specialitetami, po zmagi Comete so prodali kar 15.000 letakov, razglednic in fotografij. Osrednji nedeljski regati in drugim tekmovaljem, ki so potekala v prejšnjih dneh, pa je sledilo 268 časnikaarjev.

NL

MOTOCIKLIZEM

ROSSI ŽIVA LEGENDA!

"Čudežni Valentino" se je končno vpisal med legende motociklističnega športa. Z nedeljsko zmago na Veliki nagradi Avstralije na zelo zahtevnem dirkališču Phillip Island je pokazal, zakaj zadnja leta vse več ljudi vstaja tudi ob nemožnih urah, da lahko na televizijskih zaslonih spremlja motociklistične dirke. Preprosto zato, ker ljudje radi gledamo ostre, hitre in predvsem pa take motociklistične dvoboje, v katerih se šele na koncu vidi, kdo je najboljši.

In kdo si je lahko želel lepši zaključek letošnjega svetovnega prvenstva v najvišjem razredu motociklizma, kot je bil zaključek dirke v deželi kengurujev? Prav gotovo si nihče niti ni upal napovedovati takega razpleta, kakršnega smo videli na koncu dirke, ko je v cilj v dobri sekundi po 120 kilometrih dolge dirke privozilo pet motociklistov v časovni razliki ene same sekunde.

Zmagal je seveda Valentino Rossi, ki je prav v zadnjem ovinku prehitel največjega rivala Maxa Biaggija in ga v ciljni ravnini prehitel le za 12 tisočink sekunde, kar je seveda njegovi zmagi dalo še tisti potrebni lesk, ki loči dobrega voznika od asa svetovnega formata, kar je Valentino postal.

Vale, kot prijatelji imenujejo Valetina Rossija, je tako tudi matematično že postal letošnji svetovni prvak v razredu do 500 ccm in je eden od treh v zgodovini motociklističnih dirk, ki je osvojil svetovna prvenstva v vseh treh motociklističnih kategorijah, kar ga uvršča med največje voznike vseh časov. Za

primerjavo: niti sloviti Agostini tega ni zmožel! Je pa tudi najmlajši, ki mu je to uspelo, kar ga v svetu dela še zanimivejšega.

S svojim motorjem znamke Honda je letos dobesedno zmlzel vse tekmece, še posebej pa največjega nasprotnika Maxa Biaggija na Yamahi, ki bo moral odslej zares samo še molčati, saj je "zelencu", kot je Rossija nekoč sam poimenoval, uspelo tisto, česar sam doslej še ni osvojil. In prepričani smo tudi, da bo Max Biaggi še dolgo sanjal o dvanajstih tisočinkah sekunde, ki so ga ločile v Avstraliji od zmage. To bo njegova nočna mora naslednjih mesecev, vse do začetka novega svetovnega prvenstva, ko se bosta spet srečala na dirkališču in spet drug drugemu skušala pokazati, kdo je najboljši na svetu! Kot smo tudi prepričani, da bi Biaggi dal vse na svetu, da se kaj podobnega ne bi bilo nikdar zgodilo, saj ti drugo mesto za samo dvanajst tisočink sekunde zares "odreže" noge... Tako mu ostaja letos le še boj za končno drugo mesto, ki pomeni v motociklizmu toliko, kot pomeni vsako drugo mesto: nevhvaležno in vedno le drugo mesto...

Šampion je torej fant iz province, sin očeta Grazianija, ki je bil dober dirkač, tudi v kraljevskem razredu, saj je trikrat oče Graziano zmagal na tekamah za svetovno prvenstvo in kasneje poizkušal srečo tudi v rally tekmovaljih. Valentinova mama pa je časnikarjem v Avstraliji, kamor si je prišla ogle-dat sinovo tekmo, a samo na tevezijskem ekranu, ker ob dir-

kališču ni zdržala, preprosto povedala, da bi raje kot motociklističnega šampiona imela za sina fanta, ki bi imel univerzitetno diplomu v žepu.

Valentino Rossi ima vse tisto, česar drugi nimajo: je zelo mlad, simpatičen, skoraj pubertetnik, a pri 22. letih je že šampion šampionov, je bogat, a si je svoje bogastvo privozil sam s tremi osvojenimi svetovnimi prvenstvi in samo dve leti je potreboval, da je osvojil naslov najboljšega v kraljevskem razredu in to ni uspelo še nikomur.

Valentino Rossi je tudi izjemno veseliga značaja, odprt, avtoironičen in je torej kot nalašč za potrebe današnjega športa, še posebej pa današnjega motociklizma, ki ga še do lanskega leta ni gledal po televiziji skorajda nihče več. Motociklizem je potreboval nekoga, ki bi vnesel na dirkališča prešernost in veselje, tudi objestnost včasih in predvsem pa je potreboval odličnega dirkača, ki bi "prediral televizijske zasloni", kot se v televizijskem žargonu reče človeku, ki je fotogeničen, se zna pred kamerami obnašati in je, skratka, na-

rejen za televizijo, tudi zato, ker je zanimiv kot "pojav".

"Se nikdar nismo videli česa podobnega," so se pred samo štirimi leti zmrdovali nad Rossijem ljubitelji motociklizma, ko je fant po osvojenih zmagi v razredu do 125 ccm naložil na motor še napihnjeno plastično lutko in začel krog zmagovalca. Dodali so še, da ne bo prišel daleč. Danes sloviti Bernie Ecclestone, ki se na "show business" še kako spozna, saj je lastnik Formule 1, javno priznava, da je sicer res Formula 1 na višku, a da bi bila še bolj gledana, če bi imeli v vrstah avtomobilskih dirkačev samo enega Valentina Rossija...

Po devetnajstih letih ima Italija torej ponovno zmagovalca v najtežji kategoriji motociklističnih dirk in Valentino Rossi bo tudi zadnji dirkač, ki je osvojil prvenstvo do 500 ccm, ker bodo naslednje leto spet tekmovali po novih pravilih, katere pa bomo spoznali prihodnje leto.

Naslednje leto bo tudi jasno, če bo fant s podeželja, kar Valentino Rossi vsekakor še vedno je, še zmagoval kot za stavo.

JUP

15

ČETREK,
18. OKTOBRA
2001

OB SVETOVNI MISIJSKI NEDELJI

MISIJSKA NABIRKA V LETU 2000

Ker letos Misijonska priloga ne bo izšla, objavljamo seznam darov, ki so jih lani darovali naši ljudje za misijonarje in njihovo požrtvovalno delo.

TRŽAŠKA ŠKOFIJA	GORIŠKA NADŠKOFIJA
Barkovlje 358.000,	ŠTANDREŠKA DEKANIJA
Bazovica 900.000,	Krmin-Subida 500.000,
Boljunec 800.000,	Doberdob ---,
Boršt 329.600,	Gabrje 324.000,
Dolina 410.000,	Jazbine 206.000,
Katinara 620.000,	Slovensko pastoralno središče
Kontovel 380.000,	3.100.000,
Mačkolje 1.110.000,	Jamlje 915.000,
Opčine 1.000.000,	Podgora 93.000,
Pastoralno središče v Trstu	Pevma-Štmaver ---,
3.000.000,	Rupa 703.000,
Pesek 350.000,	Peč 242.000,
Podlonjer 265.000,	Števerjan 769.000,
Prosek 1.020.000,	Vrh sv. Mihaela 1.103.000,
Repentabor 350.000,	Štandrež 3.417.000,
Ricmanje-Domjo 500.000,	Sovodnje 3.060.000,
Rojan 1.700.000,	Dol 337.000,
Salezijanci, Istrska ulica	DEVINSKA DEKANIJA
670.000,	Nabrežina 2.500.000,
Sv. Ana 266.000,	Devin in Štivan 1.700.000,
Sv. Barbara 180.000,	Mavhinje 510.000,
Sv. Ivan 2.640.000,	Šempolaj 1.100.000,
Sv. Križ 2.000.000,	Zgonik 1.070.000,
Sv. Vincencij 220.000,	Sesljan-sv. Francišek
Škedenj 250.000,	1.870.000,
Trebče 60.000,	Ribiško naselje pri Devinu
Žavlje 350.000,	2.250.000.
Slovensko pastoralno središče	USTANOVE, REDOVI
v Trstu za slovenske misijonarje	Zavod svete Družine
12.135.000,	3.000.000,
Misijonski krožek iz Rojana	Zavod sv. Družine, kapela in
10.000.000,	gostje 430.000,
g. Franc Saksida 5.050.000,	Sestre Čudodelne svetinje
župnija sv. Križ pri Trstu	1.600.000.
1.600.000.	4.295.200.

"VLOGA SKAVTIZMA DANES"

Modra mravlja-Erika Černic in Vztrajni galeb-Martin Sosič kot načelnika deželnega vodstva Slovenske zamejske skavtske organizacije vabita vse skavtine in skavte ter prijatelje, da se v sklopu pobud ob praznovanju 50. obletnice skavtizma v zamejstvu udeležijo okrogle mize z naslovom *Vloga skavtizma danes*.

Gre za odprto okroglo mizo; pri njej bodo sedeli ugledni gostje, ki imajo večletne izkušnje v skavtskih vrstah ali sorodnih organizacijah in delujejo na različnih področjih. Debata se bo razvila po uvodnem posegu gostov, ki nam bodo z lastnega zornega kota podali pogled na skavtizem v tretjem tisočletju, o aktualnosti in seveda o pomenu, ki ga lahko to gibanje nudi mladini. Z aktivnim sodelovanjem bodo lahko v razpravo posegli vsi prisotni.

Na okrogli mizi bodo sodelovali Matija Gergolet, Marjan Kravos, Ivan Likar, Živka Persič, Simon Spazzapan ter moderator Alenka Štoka.

Vsi so torej toplo vabljeni v petek, 19. oktobra, ob 20.30 v Kulturni center Lojze Bratuž v Gorico!

Predvajali bomo kratek film ob 50-letnici skavtizma in poskrbljeno bo za prigrizek.

CONCORDIA ET PAX / V SOBOTO, 27. T.M.

SPOMINSKE IN SPRAVNE SLOVESNOSTI

Tudi letos bo združenje Concordia et pax priredilo spominska srečanja in spravne slovesnosti na mestih, ki so zapisana v našem zgodovinskem spominu kot kraji bolečine in smrti, sovraštva in maščevanja.

Namen združenja Concordia et pax je presejanje starih sovraštvin in zamer, zavzemanje za resnični mir in spravo med narodi ob meji.

Prav zato se bodo tudi letos udeleženci in člani združenja najprej podali v Gonars. V soboto, 27. t.m., ob 14.30 se bodo zbrali na kraju, kjer je nekoč stalo koncentracijsko taborišče in je v njem umrlo veliko slovenskih, hrvaških in drugih zapornikov v času fašizma. V Gonarsu se bodo udeleženci spravne dejanja zbrali ob spomeniku

žrtvam v taborišču in se jim poklonili z molitvijo in zbrano tišino. Prof. Feruccio Tassin bo pripravil v Gonarsu tudi kratek zgodovinski opis dogajanj v času fašizma v tem taborišču.

Po poklonu v Gonarsu bodo udeleženci letos prvič odšli na kraško gmajno pri Bazovici, kjer stoji spomenik štirim slovenskim junakom. Nato se bodo poklonili tudi žrtvam vseh tistih ljudi, ki so svojo življenjsko pot konec druge svetovne vojne končali v kraških jamah.

Tokrat bodo prvič udeleženci spominske in spravne svečanosti, ki ima tudi verski pomen, na isti dan odšli k dvema tako različnima spomenikom, na kraško gmajno k spomeniku slovenskih junakov in h kraški fojbi pri Bazovici, da bi javno

izpričali, kako je danes nujna sprava, ki pa ne pomeni brisanja zgodovinskega spomina, kako je prav sprava pomembna za mirno in plodno sožitje ter za trajen mir.

Ob 16. uri bodo udeleženci predvidoma pri spomeniku ob fojbi, kjer bo spregovoril zgodovinar prof. Raoul Pupo, nakar bodo odšli k slovenskemu obeležju na bazovsko gmajno, kjer bo svoj zgodovinski prispevek podal dr. Peter Stres. Na vseh postankih bo tudi čas za molitev in zbrano, položili bodo vence vsem žrtvam vseh totalitarizmov in nasilnih dejanj.

Organizatorji javljajo, da se bosta svečanosti na krajih trpljenja udeležili tako koprski kot goriški škofija z najvišjimi predstavniki krajevnih Cerkev, prisotni pa bodo tudi krajevni, slovenski in italijanski, člani obeh parlamentov in predstavniki drugih oblasti.

16

ČETRTEK,
18. OKTOBRA
2001

VABILO

Vljudno Vas vabimo na srečanje,

ki ga prirejamo za člane in stranke

dne 23. oktobra 2001, ob 19.30

v Kulturnem Domu v Gorici (ul. Brass, 20)

o skorajšnji uvedbi Evra.

Sodeluje deželna zveza zadružnih bank iz Vidma.

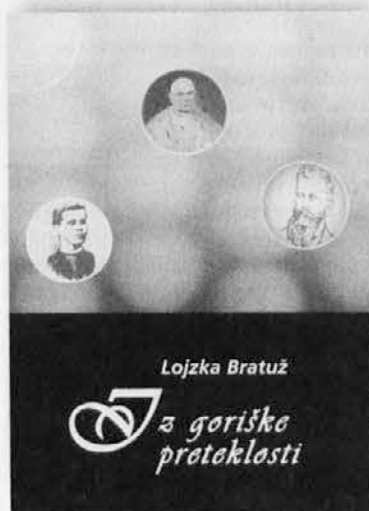
Po srečanju bomo skupaj nazdravili Evru.

ZADRUŽNA BANKA
DOBERDOB in SOVODNJE

novo pri Goriški Mohorjevi družbi

Izbor štirinajstih
kronološko
razporejenih
prispevkov osvetljuje
besedila in like,
ki so skozi stoletja
zaznamovali
goriški
kulturni prostor.

LOJZKA BRATUŽ

IZ GORIŠKE PRETEKLOSTI

1851 MOHORJEVA
2001
Ta knjiga
je izdana v počastitev 150. obletnice
ustanovitve Društva sv. Mohorja.

Ali mislite, da dobro poznate
Vašo domačo slovensko banko?

Odkrijte vse bančne storitve,
ki Vam jih ponujamo.

Olajšani krediti
za obrt in trgovino

Olajšani krediti
za kmetijstvo

Potrošniška
posojila

Lizing

Stanovanjski
kredit

Poslovanje s tujino:
predujmi, garancije,
akreditivi

ZADRUŽNA BANKA
DOBERDOB in SOVODNJE

Različnost, naša moč.

www.bccdos.it

DOBERDOB • SOVODNJE OB SOČI • GORICA • ŠTANDREŽ • RONKE